

Eûzu billahi mineş-şeytânirracîm. Bismillahirrahmânirrahîm.

El Hamdü lillahi rabbil alemine hamden yûvafi niamehü ve yükafi mezideh.

Allahümme Salli ve Sellim ve Bârik Alâ Seyyidinâ Muhammedinil Fâtihî limâ Uğlika vel Hâtimi li mâ Sebeka ven Nâsırıl Hakkı bîl Hakkı Vel Hâdî ilâ Sıratıkel Müstekiymi Sallellehü Aleyhi ve Alâ Alihi Ve Ashâbihi Hakka Kadrihi ve Mikdârihil Aziym. (Salavat-ı Fatih)

Allahümme Rabbena ve leke'l-hamd, hamden kesiren tayyiben mübareken fih.

Her şeyden yüce olan Hz. Allâh (Celle Celalühü)'a envâi hamd ve senâ ederiz. O'nun seçtiği kulu ve Rasûlü'ne, ehli beytine, ashabına, evliya ve şehidlere, ümmetine salât ve selamlar olsun.

Subhane rabbike rabbil izzeti amma yesifun, veselamun alel murselin, vel hamdü lil lahi rabbil alemin, el Fatiha.

Miftahul Kulûb Kitabı > 3.Risale - RİSALE-İ PENDİYE (öğüt Kitabı)

RİSALE-İ PENDİYE (öğüt Kitabı)

III. KİTAP

Bu Eserin Yazarı :

- 1801-1863 yılları arasında yaşamıştır.
- Kabri, İstanbul - Beşiktaş'ta meşhur Yahya Efendi Dergâhı'ndadır.
- Abdulkadir Geylânî Hazretleri'nin 15. göbekte torunudur.
- Kurduğu tarikat, kendisine has olup Kadirî ile Nakşibendî arası bir yol tutmuştur.

RİSALE-İ PENDİYE - ÖĞÜT KİTABI

BAŞLARKEN

Rahman Rahim Allah'ın adı ile..

Allah'a hamd olsun; müminlere doğru yolu armağan edendir.

Salât ve selâm, Allah'ın Resulü Muhammed'e olsun; keza tüm âline de..

Sonra..

Bu tarikat-ı aliyeye girmek isteyen dın kardeşlerine, başta gereken odur ki : öncelikle kendilerini, her emri açık olan şeriata uygun hale getireler.

Bundan sonra, bir mürşidin elini tutup :

— Bu zat, beni Allah'a ulaştırır.

Diye itikad edip onun hakkında iyi düşünerek, o değerli zatın dediklerine göre amel etmek şarttır. Böyle edilmesi gerekir ki; şeriata aykırı bir ilahî imtihana çekilmeye..

Bir kimse, bu yola ilk girdiği zaman; uygulayacağı usul şöyle olmalıdır :

Yirmi dört saatte bir kere, hangi vakit kendisine kolay gelir ise.. o vakitte kimsenin olmadığı تنها bir yerde abdest alıp çekilmelidir. Seccadesinin üzerine kibleyi dönüp oturmalıdır. Tam bir huzur, huşu içinde, tezellül hali ile diz çökmelidir.

Gözlerini yummalı; ellerini de dizlerinin üzerine koymalıdır.

Kendisini, Yüce Allah'ın huzurunda bilerek, şöyle demelinin :

— Ben Allah'ı görmüyorum; ama Allah beni görüyor.

Tam bir huzur, mahviyet içinde boynunu bükür. Kalben tam bir dikkat kesilerek, gönlünü Yüce Hak'tan ayırmaz. Korku ve ümid arası bir hal içinde baştan ayağa tüyleri ürpermelidir.

Anlatılan, hal içinde, üç kere İhlâs-ı şerif (112. sure) bir kere de Fatiha-i şerifeyi okuyup ellerini açar.

Bu okuduklarından hâsıl olan sevabı; kâinatın efendisi yaratılmışların önde geleni on sekiz bin âlemin şerefi âhir zaman peygamberi Peygamber Muhammed Mustafa Efendimizin —Allah ona salât ve selâm eylesin— uğurlu kabrine, bütün nebilerin ve resullerin pâk ruhlarına, ashap, kutuplar, tüm evliya, tüm ehlüllah, tüm kadın ve erkek müminlerin ruhlarına hediye eder.

Bundan sonra ellerim yüzüne sürer. Namazdaki edep usulüne göre; ellerini dizlerinin üzerine koyar.

— Dünya ve içindekiler fanidir.

Deyip kalbini, dünyaya meyletmekten keser. Kendisini de gözünün önüne şöyle getirir :

Hasta olmuş bir döşek içinde yatıyor. Kendisi son derece takattan düşmüştür. Âdeta ölüm haline yaklaşmıştır. Bu hal içinde, kendisine Allah'tan başka yardım edecek kimse de yoktur; ne dostu kalmış, ne de ahbabı.. Hemen her şeyi Allah olduğunu, bu şekilde düşünür.

O zamana kadar da, ömrünü gafletle geçirip Yüce Hak'tan gafil olduğuna gereği gibi pişman olur şöyle yakarır :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım. Beni affet, beni bağışla. Bana iman selâmeti nasib eyle.

Böyle dedikten sonra, çokça ağlamalı ve tevbeyle gelip istiğfar etmeli; sonra :

— Allah'ın rahmetine hiç bir şey engel olmaz. Ancak, Allah'ın rahmetinin gelmesine İblis Şeytan engel olur. Onun şerrinden Yüce Hakka sığınırım.

Demelidir. Sonra da, kendisini Yüce Hakkın rahmet denizine bırakır.

Yüce Hak'tan başka her şeyin yalan ve fani olduğuna, ancak Yüce Hakkın baki olduğuna yakın halinde inanmıştır. Bunun için de, Yüce Allah'ın zatından başka her şeyi kalbinden çıkarmalı, onlardan yün çevirmelidir. Bundan sonra, tamamen, Yüce Hakka tevccüh eder.

Cesetle ruhun bağlarını kesmek sureti ile, vücudunu Yüce Hakkın varlığında yok ve fani eder. Candan ve gönülden, daha da içeriden :

— Allah Allah..

Diyerek, kendi isteği ve arzusu ile canını teslim eder. Bu hal içinde, Âl-i İmran suresinin 185. âyetinde buyurular :

— «Her can, ölümü tadacaktır.»

Mana kendisine açık olur. Kendisi hakkında, Bakara suresinin, 156. âyetinde Duyurulan :

— «Biz Allah içiniz; Allah'a döneceğiz.»

Duasını kendisi için okuduklarını, gözlerini yumup çenesini bağladıklarını, soyundurup döşeğe yatırdıklarını, sonra kabre götürüp koyduklarını, bu arada, mürşidinin dahi başı ucunda olduğunu, sorgu meleklerinin ayak tarafından geldiklerini, üzerine tahtaların sıralanıp toprak atıldığını, Kur'an okunduğunu, duâ edildiğini bir bir düşünmelidir. Cemaat dağıldıktan sonra da, imam efendinin telkini sırasında meleklerin kendisini sorguya çektiklerini, mürşidinin yardımı ile onların sorularına rahatlıkla cevap verdiğini bir bir aklına getirip düşünmelidir. Sanki, bütün

bu işler, o anda olmuş gibi zihninde canlandırıp gözlerinin önüne getirmelidir. Bu duruma çalışa çalışa, hemen her şeyi gözü ile görmüş gibi olur. zuhur eder :

— «ölmeden evvel ölünüz.»

Sırrına mazhar olur. Bu mana için, şu tabiri de kullanırlar :

— ölümü hatırlamak.. Şöyle dedikleri dahi vardır :

— İhtiyarî ölüm..

Bundan sonra, mürşidi olan zat, o Hak yolcusu saliki, elinden tutar kaldırır; doğruca Resulüllah'ın huzuruna götürür.

Resulüllah'ın ruhaniyetine gelince., hacca gidenler, Resulüllah efendimizin mübarek kabrini; Resulüllah'ın mihrabının sağ tarafında olduğunu bilirler ve ona göre hayallerinde canlandırırlar. Hacca gitmeyenler ise, bir cami düşünerek zihinlerinde şöyle canlandırırlar : Resulüllah efendimiz, o cami mihrabının sağ tarafında, mücevherat işlenmiş bir kürsü üzerindedir. Kendisinin yüzü, bu mübarek kürsüye, Resulüllah efendimizin yüzüne doğru dönmüştür. Resulüllah efendimiz, bu kürsü üzerinde arkası kıbleye dönük olarak oturmaktadır; ama bir örtü içinde.. Resulüllah'ı zihninde böyle bulup canlandırır; Allah ona salât ve selâm eylesin.

Bütün nebiler ve resuller, ashab-ı kiramın tamamı, bütün pirlar, bütün kutuplar bütün ârif-i billah olanlar, evliya efendilerimiz ruhâniyetleri ile hep oradadır; o değerli mecliste bulunuyorlar. Bütün bu büyükler, orada hazırdır; sırf nur olan Resulüllah efendimizin huzurunda tam tazimli, son derece edepli olarak her biri kendi yerine göre saf halinde sıra sıra oturmuşlar.

İşte, Hak yolcusu salik, bütün bunları zihninde canlandırır; görür.

Bu arada, mürşidin oturma durumu ise, şöyledir : Sağ tarafı kıble tarafına gelmiş; arkası minbere dönük. Yüzü dahi, Resulüllah efendimizin hücreğine doğru.. Bu hali ile, anlatılan mücevher süslü kürsünün önündedir; hatta onunla bitişmiş gibidir. Elinden tutup götürdüğü saliki dahi, karşısına oturmuştur. Kürsü salikin sol tarafında kalır. Minber dahi, o salikin karşısındadır. Resulüllah efendimizin hücreği dahi, arka tarafına düşer.

Bu haller içinde, salik, kendi kalbini bir havuz gibi farz eder; mürşidin kalb çeşmesinin altına bırakır.

Bu arada, Resulüllah efendimizin mübarek kalbinden, beyaz bir nur şeklinde, mürşidin kalbine su yolundan akar gibi, ilâhî feyizler akmaktadır. Mürşidin kalbinden dahi, karşısında oturan salikin kalbine akıp durmaktadır. Salik dahi, kendi kalbine akan feyze gözünü dikip bakar. Akli. başından gittikçe yine aklını başına toplayıp o gelen feyze bakar.

Anlatılan hali, yirmi dakika veya yarım saat kadar sürdürür. Resulüllah efendimiz dahi, onların başları üstünde, kürsünün üzerinden tam bir dikkatle bu mürşide ve salike bakar; iltifat eder.

Yarım saat sonra, o Hak yolcusu salikin kalbine bakan ve akan musluk çevrilir.

O zaman, mürşid dahi, yüzünü kıble tarafına çevirir. Sonra da, salik yüzünü kalben kıble

tarafına çevirir.

Şimdiki durumda kürsü mürşidin sol tarafındadır; salikin de sağ tarafına geldi

Anlatılan hal içinde Hak yolcusu salik, bütün gafletle geçirdiği durumlarına pişman olur; yün kere istiğfar eder :

— Aman ya Resulüllah, senden yardım diliyorum. Şunun için ki : Pâk şeriatını yerine getireyim. Muhammedi gidişatına uyayım, şartları yerine getirmekte kusurlu olmayayım.

Diyerek, yüz kere dahi salâvat-ı şerife okur.

Sonra, kalbini yuvarlak bir ayna şeklinde farz etmelidir. Onun üzerine de, nurdan bir yazı ile Allah lafza-i celâlini yazılmış bulmalıdır. O Allah lafzına kalb gözü ile bakıp :

— Ben ve tüm eşya, bu ismin müsemmasının kudret elinde ve koru-masındadır. O, öyle bir zat ki, asla onun bir benzeri yoktur.
Diyerek, o benzeri olmayan Yüce Zat'ı düşünmeli ve dilini damağına yapıştırmalıdır. Bütün organları ile kalbe dönmeli, kalbi ile de yüz kere :

— Allah Allah..
Demelidir. Kalbe bir yersiz hatıra geldiği zaman :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım..

Diyerek, inleye inleye üç kere istiğfar eder. Yine öyle yersiz bir hatıra gelir ise, üç kere :

— Allahım, tüm gayem sensin; isteğini rızandır. . Demelidir. Yine gelir ise, üç kere :

— Ey yapan eden..

Deyip aklına gelen yersiz hatıraları atmaya çalışmalıdır.

Diğer latifelerde dahi, ayrıntıları ile anlatıldığı biçimde, yüz kere, celâl ismini (Allah) okur.

Bundan sonra, kelime-i tevhidi, nefesini tutarak, her tek sayıda nefes alarak, nefiy ve isbat eder.

Bundan sonra, yirmi dakika kadar, yahut yarım saat kadar; kendisini yoktan var edenin nasıl var ettiğini, bir damla suyu nasıl bu hale getirdiğini, insan şekline koyduğunu, kendi varlığını ve varlığında olan ilâhî gücü ve sanatını, nereden gelip nereye gittiğini, bu icaddan meydana gelen varlık, yine bu varlıkla var olduğuna yine bu varlık delil olduğunu düşünmelidir. (Yani : Bir fabrikanın fabrika olduğuna; bizzat kendisinin fabrika yaptığı ve yaptığı fabrikanın imalâtı delil olmuştur.)

Anlatılan delile, delâlet ettiği zatı düşünmek gerek. Şöyleki :

Varlıkla birlikte, bütün eşyayı fena rüzgârına verip çıkmalıdır. Böyle olunca, kalanın sadece Allah olduğu, hakkal-yakin olarak ortaya çıkar.

Bundan sonra da, sülûk ikmal edilmiş olur. Yani : Anlatılan hale geldikten sonra..

Buraya kadar olan kısma :

— Sülûkün başlangıcı..

Derler. Sülûkü ikmal ettikten sonra da, Hak yolcusu salik, dersim okuyacağı zaman, artık önceki gibi, ölümü düşünmesi gerekmez. Zaten üç İhlâs bir Fatiha okuduktan sonra, doğruca, Resulüllah efendimizin pâk kabrine gider. Mürşidim dahî orada, Resulüllah'ın mihrabı ile minber arasındaki mücevher süslü kürsünün minber tarafında bulunan köşesinin önünde, yine arkası minber tarafına gelmiş, yüzü hücre-i saadete doğru ve ayakta olduğu halde bulur.

İşte o zaman, Mürşid, o salikin elinden tutup oturtur.

Bu şekilde, anlatıldığı gibi, yarım saat kadar feyz alır.

Bundan sonra, yüzünü yukarıda anlatıldığı gibi kibleye kalben çevirir; yüz kere istiğfar, yüz kere salâvat, yüz kere kelime-i tevhid, yüz kere ism-i celâl olur.

Yarım saat kadar da murakabe eder.

Bu tertip sülûkü ikmal eden salike göredir ki o, sülûkü ikmal ettikten sonra, önce ism-i celâl okur; sonra da nefiy ve isbat..

Sülûkü ikmal dersi yapacak kimse; önce kendisi işitebileceği bir sesle, yüz kere kelime-i tevhid okur. Sonra da letaif-i küll üzere dilini damağına yapıştırıp baştan aşağı bütün organları ile yüz kere ism-i celâl okur.

İstiğfarla salâvat-ı şerifenin okunuş zamanı ve sırası ikisinde de aynıdır.

Dersleri bitirip seccadeden kalkacağı zaman; eğer teveccühle rabita edecek ise, o

şekilde bir rabita ile kalkar. Yirmi dört saat içinde, bir saat dahi, rabitadan uzak kalmaz.

Üstte anlatılan durum, geneldedir. Ama özel olarak, Hak yolcusu salikin cam isterse üç saat teveccüh, on bin istiğfar, on bin salâvat, yüz bin ism-i celâl, yüz bin kelime-i tevhid, beş saat murakabe olabilir. Onun için destur vardır.

Fakat, tarikat-ı aliyyenin şartlarını yerine getirmekte ihmalkâr olmamalıdır. Onları yerine getirmek için çalışıp gayret etmelidir.

Bu tarikat-ı aliyyeye girmekten ve mürşide inabe etmekten gaye, huyları güzelleştirmektir.

Teveccüh, rabita, murakabeden murad ise., bir an olsa dahi, Cenab-ı Hak'tan gafil olmamaktır.

Bir şiir :

Dört terk var, ariflerin başındadır taç; Dünya, ukba, varlık, terki terk, gözü aç..

Bu şiirde anlatılan manaya göre; Tarikat- Nakşibendiyeyi dört kısma ayırmışlardır.

Şöyleki :

a) Huyları güzelleştirmek..

b) Teveccüh..

c) Rabit a..

d) Murakabe..

Bundan sonra gelecek ilk bölümde bu dört şey üzerinde durup onun için gerekli açıklamalar yapılacaktır.

1. BÖLÜM - NAKŞİBENDÎ TARİKATINDA ŞART

I . BÖLÜM

Konusu : Nakşibendî tarikatında usul olan dört şart.. Bunlar, dört kısımda anlatılacaktır.

1. KISIM : Huyları güzelleştirmek..

Huyları güzelleştirmek; merhamet ve şefkat duygularını geliştirmeye sebep olacaktır. Bundan dolayıdır ki :

— «Allah'ın güzel huylarına sahib olunuz.»

Emri verilmiştir. Bunun için, tarikat-ı aliyyeye bağlanan kimse; ilâhî emirlerin yerine getirilmesinde ciddî, mahabbetli, ilâhî yasaklardan kaçınmakta ise, tam bir çekingenliğe sahip, nefsinin dahi mevcut canların hepsinden aşağı gören, makamım dahi ayakkabıların konmasına yarayan yer bulan olmalıdır. Bu arada, yaptığı iyi işlerden hiç birini gözünde ve gönlünde büyütmemelidir. Halkın övmesi ve yermesi, dünyanın varlığı ve yokluğu eşit tutulmalıdır. Hemen her şeyi Cenab-ı Hak'tan bilerek sözde ve kalbe razı ve müteşekkir olmalıdır. Hemen her halde, şeyhine teslim olarak, işlerini ona bırakmalıdır.

Kader icabı birinden bir zulüm görür ise., bir iftiracının iftirasına uğrar ise., ona karşı saygıya bürünmeli ve beddua etmemelidir. Bu arada, o kimsenin ahlâk çantasına yerleşen ve dolan zulüm ve azgınlıklarının tez zamanda dışa vurmaması için duâ etmelidir. Böylelikle o kimse, o düşük huylardan kurtulur; hiç kimse de ondan zulüm görmemiş olur. Olmazsa, o kimse kötü işleri sebebi ile dünyadan kısa zamanda gider, izi kalmaz.

İşte anlatılan manada, hemen her şeyi hoş görür; geçmişteki şeyler için gam çekmez, gelecekteki şeyler için de hırsa kapılmaz. Böylelikle de hemen her hale razı olur.

Anlatılan güzel sıfatları kendisine hal edinir ise., kısa zamanda kötü sıfatları iyiye dönüşür. Raziye makamına da ulaşır; Yüce Hakkın davetine lâayk olur.

2. KISIM: Teveccüh..

Teveccüh hakkında, ulemeden bazıları çeşitli sözler etmişlerdir; ama onların söyledikleri, işin aslına ve hakikatına vâkıf olamamalarından ileri gelir. Tarikat pirlерinin de vefatlarında şekil ve şemailleri bir hikmet icabı yazılmamıştır. Bu yüzden de meçhule teveccüh etmek, hatadan salim değildir. Bu yüzden her mürid, intisab ettiği değerli şeyhi görerek intisab etmiş ise., onu dış gözü ile de görmüş ise, onun şekil ve suretini hayaline getirir. Gördüğü şekli ile mütalaa etmeye dikkat eder. Onun bereketlerinin fazileti ile, Allah'ın zatından başka şeyleri kalbinden ve hatırından çıkarır. Hemen her şeyden arınmış, pâk, saf kalmasına da her mürid gayret etmelidir.

Hazret-i Peygamber'in sakal-ı şerifinin özel bir çekmeceye konması, altından veya gümüşten yapılan bir kutuya yerleştirilmesi, bu kutunun içinde dahi, kristal bir şişe içine konması, belli vakitlerde dahi tazimlerle tekrımlerle ziyaret edilmesi; mutlaka Hazret-i Peygamber'e tazim Cenab-ı Resul'e tekrım Yüce Allah'a tazim ve tebcil sayılır ise., ki bu böyledir; hiç şek ve şüphe de yoktur.

Anlatılan durum nasıl böyle ise, safiye makamına varan, hatta onu da geçen mürşid şeyhin zahirî vücudu dahi çekmece, kutu, örtüler onun kalbidir ki; billur gibi işlemeli bir kristal hükmündedir. Onun ruhu dahi, Hicr suresinin 29. âyetinde buyurulan :

— «Ona ruhumdan üfledim.»

Manasındaki üflemeden hâsıl olmuş, mücerred bir cevherdir. Bunun için ona tazim etmek, Yüce Allah'ın zatına tazim ve tekrımdır. Bu yüzden de, tüm yabancı hatıraların kalbden çıkması gerekir. Tam teveccüh de böyle olabilir.

* **

3. KISIM: Rabıta..

Rabıta olmadan ibadetlerin, virdlerin, zikirlerin tadı bulunamaz. Bunun için de, anlatılacak hadis-i şerifler ve âyet-i kerimeler gelmiştir.

Resulüllah efendimiz şöyle buyurdu :

— «İhsan, Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. Sen onu görnesen de o seni görür.»
Allah-ü Taâlâ, Kaf suresinin 16. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Biz ona, şahdamarından daha yakınız.»
Allah-ü Taâlâ, Nisa suresinin 126. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Allah, her şeyi kuşatmıştır.»
Allah-ü Taâlâ, Bekara suresinin 256. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Allah, tam manası ile işiten, bilendir.»
Bütün bu manaları hatırlayıp mütalaa ettikten sonra :

— Ben Allah'ı görmüyorum ama, o beni görür ve her hali bilir; cihanı sarmıştır. Diyerek, bir ay kadar bu türlü tefekkürden uzak olmamalı.

Bir kimse, üstteki manayı kendisine hal eder ise, bu edindiği.halin adına :

— Rabıta..

Adı verilir. İlmel-yakin bu yoldan hâsıl olur; ibadetin zevki de bulunur. Nefis ve şeyatanın da, hilesinden, fesadından uzak kalır.

Cenab-ı Hak, bu rabita sahibinin basiret gözünden beşeriyet perdesini kaldırıp izale eder; aynel-yakin derecesine de ulaştırır.
İşbu kimse, gide gide, hakkal-yakin rütbesine ulaşır.

*

**

4. KISIM: Murakabe..

Resulüllah efendimiz, bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur :

— «Vücudun öyle bir günahdır ki; hiç bir günah onunla kıyaslanamaz.»

Bu manâ uyarınca, bir dervişe, kendi benliğinden büyük bir günah yoktur.
Bu vücudla, Yüce Allah'ın zatından başka şeyleri hatırdan gönülden çıkarmaya; onun bütün eşyayı kuşattığım görüp düşünmeye :

— Murakabe..

Denir. Şöyleki :

İnsan, kendi vücudunu bir şişeye benzetecek. Öncelikle bu şişeyi taşa çalıp kıracak. Onu kırıp mahvettikten sonra, bu dünya ve içindekileri, ona delâlet eden şeyleri dahi fena rüzgârına verip tozunu savuracaktır. Bundan sonra, ne kendinden ne de bu iş âleminden yana gönlünde bir şey bırakacak; hemen baki kalan tek Allah olacaktır..
İşbu gönülden tefekkürü hal etmyee :

— Murakabe.. Denir.

Başarı ihsan eden Allah'tır; mana yolunda en güzel arkadaştır.

Bir çocuk dünyaya geldiği zaman, o çocuğun gönlünde iki taht bulunur. Birinde sultani ruh, diğerinde ise, hayvani ruh bulunur. O çocuk, yükümlülük çağına gelinceye kadar sultanî ruhla hayvani ruh eşit durumdadırlar.

Mükellef çağa geldiği zaman, o kimse ilâhî emirleri tutar, ilâhî yasaklardan kaçır durumda olmaz; nefsanî nazların peşine düşüp cüz'î iradesini kötülükler tarafına sarf eder; nefsanî arzular tarafına istekle eğilir ise., işte o zaman hayvani ruh, sultanî ruhu alt eder. Sultanî ruhu kendi tahtından indirir; kendi istekleri altında tutar.

Hayvani ruhun hükmü altında yenik düşen bir kimse; hangi hâlde olursa olsun, yirmi dört saatin yirmi dördünde dahi hayvanlık sıfatında, kötü huylarda, çeşitli masiyet işlerinde meşgul olup durur. Yüce Hakka taat ve ibadetten yana tamamen gafil bulunur.

Anlatılan halde bulunan kimsenin nefsinin adı şudur :

— Kötülükle emir ve hareket eden nefis (Emmare-i bissu)..

Nefsin bu sıfatı, celâl tarafından gelir. Bundaki bir hikmet odur ki : Altın gümüş nasıl ateşle tasfiye edilir ise., cemal dahi, celâl ile tasfiye edilmeye muhtaçtır.

Rivayetlerde şöyle anlatılmıştır :

— Allah-ü Taâlâ, nefse şöyle sormuştur :

— Sen kimsin, ben kimim?.

Nefis de şöyle demiştir :

— Sen sensin, ben de benim.

Bunun üzerine ona açlık cehenneminde işkence etti. Ama, buradaki açlık, bilinen bayağı açlık değildir; onun kötü ihtiyacını vermemektir. Zira, onun islah edilmesi ancak böyle olur. Yoksa bayağı bilinen açlıkla nefis ölmez.

Nefsin hali, dünya sevgisi ve baş olma sevdasıdır. Böyle bir davayı da Firavun ederdi. Nefsin aczi yemek, içmek, büyük küçük abdestlere çıkmak, çiftleşmek, mesken ve bunların benzeri ihtiyaçlarını yerine getirmemekle olmaz. Bunları yapmayan kimse, belki sadece kendini zor durumda bırakır.

— «Her kim nefsini bilirse, gerçekten Rabbini bilen o olur.»

Hadis-i şerifinde buyurulan marifet nefsin aczini bilme makamında bir aciz hali değildir. Asıl nefsi aciz hale getirip öyle bilmek, Hakkın inayeti ve tevhid nuru ile elde edilir.

İşbu nefsin aczi, anlatılan manada bir şeydir; vicdanda duyulan bir zevktir. İki kaburga kemiğinin veya iki kürek arasındaki bir keyfiyettir.

Bir Hak yolcusu salike, yirmi dört saat içinde dört saat pişmanlık gelir, ibadet taatta bulunur ise., işte o zaman sultanî ruh, hayvani ruhu tahtından aşağı atar. Sultanî ruhun aldığı bu halle, nefsin kötülüğü, yani : Emmare sıfatı, levvame ile değişir.

Nefsin bu yeni aldığı hale artık :

— Levvame..

Denir.

Levvame nefis sahipleri ne kadar âbid, zahid olurlarsa., levvame, mül-himeye doğru o kadar yükselir; iniş hali, yine levvameyedir. Hayvani ruh, bundan sonra askerini alır, vücut ülkesinden dışarı çıkar. Ama, dışarıda bir saldırıda bulunur; sultanî ruhu, yine tahtından aşağı alır. Bu manadan ötürü, levvame ile emmare arasında bulunan kimsede korku çok olur.

Zahirde, üstteki duruma misal olarak kedi ile, farenin durumunu anlatmak yeterlidir. Sanki fare gibi, kedinin ağzından kurtulmuş, kaçacak bir yer de olmadığından, deliğe girmiştir. Sanki, kedi kapının ağzında bekliyor; pençesini atsa, kendisini yakalayacak; delikten çıkaracak. İşte böylece delikte sıkışıp kalan kimse :

— Eğer bir daha kedinin ağzına girersem, beni helak eder.

Diyerek nasıl korku duyarsa., emmare hali ile levvame hali arasında bulunan kimse dahi, öyle korkar.

Kısacası; emmare ile levvame hali arasında bulunan kimsenin hali, aynen kedinin önünde ve pençesinin altında bulunan, ağzında yere ve yerden ağzına dahi girip çıkmaya takati olmayan serser fare gibidir.

Anlatılan levvame halinde olan klmse, azıcık gaflette bulunup ve organlarından birini şeriat dalresinden çıkardığı anda, hayvani ruhun üstünlük pençesine geçer. O yoldan bir fırsatını bulup sultanî ruhu, tahtından aşağı alır; aldığı anda da, nefis, levvameden emmareye iner. O zaman da, kalb, eski safiyetini bulamaz. Salikte, bu yüzden bir iç bunalımı baş gösterir. Kalbde bir yanma başlar ki, tarifi mümkün değildir.

Ne var ki, anlatılan durum, Hak yolcusu salik için, Yüce Hak'tan bir inayettir.

Zira, anlatılan halle durum bilinir; o hale düşen kimsede bunu anlar ve tevbe istiğfar ederek, aman dileme kapısına düşer. Çalışır çabalar, ağlar inler. Hâsılı, her ne yapar yapar Allah'ın yardımını ile yükselme yolunu bulur. Böyle olunca da, yine sultanî ruh, hayvani ruha üstün gelir. Nefis de, önceki halini bulur, açılır.

Eğer Hak yolcusu salikte, anlatılan ateşle iç bunalımı zuhur etmemiş olsaydı; salik hayvani ruhun üstün geldiğini, nefsin tamamen emmareye düştüğünü, sultanî ruhun alt olduğunu, inişe geçtiğini bilemezdi. Kusurunun affi ile, terakkisinin sebebine teşebbüs edemezdi. Güven duygusuna kapılır; Yüce Hakkın mekrinden emin olurdu. A'raf suresinin 99. âyetinde Duyurulan :

— «Allah'ın mekrinden, ancak varını yitirenler emin olurlar..»

Manadaki zümreye katılırdı. Böyle bir şey ise., ezeli şekavet alâmetidir. O durumda, akla hayale gelmeyen habis işlerde bulunur; içte ve dışta hiç bir ilâhî terbiye zuhur etmezdi. Ne bir dert gelirdi; ne de belâ, gam.. Hiç bir kedere de uğramaz; nefsinin hazzında, zevkinde olup giderdi.

Eğer bir kimse, kendisinde anlatılan yersiz halierden bir belirti bulur ise, başını taşlara vurup çaresine baksın; zira, son nefesin kötü verilmesine alâmettir.

Emmare sahibi bir kimse, aradan geçen yirmi dört saat içinde, dört saati aydınlık, bütün organları, şeriatın emirleri ile örtülü, masiyete dönmeyen bir halde ise., o zaman bilmeli ki : Hayvani ruh açıkta kaldı. Artık kendisine barınak olacak şeriat dışı bir yer yoktur; bulamaz. Bunun üzerine hayvani ruh, askerlerini de toplar, bulunduğu yerden çıkar; Çamlıca gibi bir yere konar. İşbu hali bulan kimseye :

— Mülhime sahibi.. Denir.

Bu duruma gelen kul, şöyle yalvarıp yakarmalıdır :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım. Beni ibadet taattan geri bırakma. Hayvani ruhu bana sataştırma.

Onun böyle yalvarıp yakarması üzerine, Çamlıcadaki hayvani ruhu yakalar, hapseder, bir tomruğa koyarlar .

O zaman, onun sahibi ferahlar; çünkü düşmana üstün geldi; yol kesici yakalandı.

Bundan sonra, hayvan ruha, bir forma- giydirilir.¹ Bu formanın adına :

— M ut m a in ne..

Denilir. Ne var ki, bu mutmainne sahibi, yine durumdan emin değildir. Bunun için, kendi kendine şöyle der :

— Ya o hapse giren hapisten kurtulur ise., ya da Çamlıca'daki askerleri gelip onu kurtarır ise, halim nasıl olur?.

Hiç bir halinden emin olamaz; devamlı yalvarır yakarır; Allah'ın rızasına uygun işlerde bulunur. İşte o zaman, hayvani ruh, sultani ruha yalvarmaya başlar :

— Aman beni şu hapisten kurtar. Sana, diğer yardımcılarının gibi hizmette bulunayım.

İşte o zaman, hayvani ruha, Allah tarafından bir forma daha giydirilir. Bunun adına :

— Razıy e..

Denir.

Ne var ki, bu razıye sahibi, yine halinden emin olamaz.

Bu nefis-i razıyeden ötürü, o razıye sahibinin Cenab-ı Kibriyâyâ yalvarıp yakarması, ibadet taatı daha ziyade olur. İşte o zaman, razıye nefi, sultani ruhun ayağına kapanır.

Sultanî ruh sorar :

— Ne istiyorsun, dileğin nedir?. Razıye nefis, sultanî ruha şöyle der :

— Ben sana karşı dıştan razı idim. Ama, her yönü sana hizmet etmeye içim razı değildi. Şimdi, dışım sana karşı nasıl razı ise, içim dahi sana karşı o şekilde razıdır.

Bundan sonra, her bakımdan sana karşı kul kurbanım.

Bundan sonra, razıye nefse dahi, Allah tarafından bir forma giydirilir. Bu formanın adına :

— Marzıye Denllir.

(1) Bu mutmainne formasını giyen sultanî ruh da olabilir. Eserde, hayvani ruh olduğu yazılmıştır. Onu değiştirmedik; bu notu koymayı yerinde bulduk.

Başarı ihsan eden Allah'tır; mana yolunda en güzel arkadaştır.

* **

İnsanın içinde bulunan manevî hastalıklar, kötü huylar; insanın dışındaki kan bozukluğundan ve ciğerin karakterinden meydana gelen çıbanlar gibidir. Kötü huylar sebebi ile meydana çıkan hayvaniyet sıfatları dahi,deşilen çıbanlardan kan, irin, sarı su gibidir.

Hali anlatıldığı gibi olan kimsenin daima şuna buna kibir, hased edip saldırıya, öfkelenmeye, buğza düşmanlığa geçip diğer kötü huyları, hayvanlık sıfatlarını yerine getirdikten sonra eline tesbih alıp tevbe istiğfar etmesi;deşilen çıbanlardan akan kan, irin, sarı suları elindeki mendille silmeye, çıbanların üstüne de yakı yapıştırmaya benzer. Onları bin kere silse, yakı yapıştırsa kandan bozukluk, ciğerden hararet

giderilmedikçe dışarıdan hiç bir ilâcın faydası olmaz; öte yandan dört çıban daha çıkar deşilir. Taa, içteki bozukluk giderilip çıbandan ve silmeden kurtuluncaya kadar bu iş böyle gider.

Bu misalde anlatıldığı gibi; kanında bozukluk, ciğerinde hararet olan kimse kanındaki bozukluğu, ciğerindeki harareti içeriden kesmedikçe, kanı düzeliş ciğeri iyileşmedikçe yüzünde ve sair organlarında bulunan çıbanlara yakı yapıştırması, çıbanlardan akan kanı, irini, sarı suyu elindeki mendille silip temizlemesi ile giderilemez.

İçten manevî hastalık olan kötü huyların durumu da böyledir. Bir kimsede öyle şeyler varsa, onları kalbden gönülden çıkarmak gerekir. Onlar çıkarıldıktan sonra kalb, nefis, ruh, tabiat tevhid nurları ile yararlı hale getirilmedikçe o kimsenin eline teşbih alması, dıştan tevbe istiğfar etmesi aslında günah kirlerinin temizlenmesine sebep olur; devadır. Ama kalbdeki kötü huylara, sadece dıştan yapılan o gibi tevbe istiğfarın faydası yoktur. Bunun için de, hemen her zaman, kendisinde hayvanlık sıfatı zuhur eder. Zaman olur ki: Tek kötü huy, bir .adamın kırk yıllık ibadet taatını bir anda mahveder. Bunun için kötü huy sahibi nekadar âbid, zahid, muttaki olursa olsun; kendisinden emin olamaz. taa, o kötü huylardan kurtuluncaya kadar.. Zira, kötü huy sahibinin ibadet taat etmesi, barut ile tünel yapılan bir zemin üzerinde bina kurmak gibidir.

Bir adamı düşünelim. Arsasının zemininde çuval çuval barut dolu mağara ve mahzenler vardır. O kimse de, o mağara ve mahzenleri baruttan temizlememiştir. Onun üzerine senelerce; malia, bedenle çalışıp emek vermiş, özenerek kale gibi sağlam, süslü bir saray yaptırmıştır.

Bütün bu işlerini ikmal ederek, sarayının içine gireceği, rahat edeceği sırada zemindeki barut çuvallarından birine bir yerden bir kıvılcun sıçrar; o saray da toz duman olup gider.

Hal böyle iken o a'dam, yine de arsasında bulunan barutların temizlenmesi cihetine gitmez. Yine birkaç sene çalışır çabalar bir saray yaptırır. Yine bir taraftan bir kıvılcun sıçrar, sarayı kökünden uçurur.

O kimse, bu şekilde uğraşır dururken bu adama deseler ki :

— Kardeş, sen ne acaip adamsın!. Parana ve bunca emeğine acıamaz mısın?. Bunları yolda mı buldun? Hiç barut üzerine bina kurulur mu?. Kaç yıldır bu bina ile uğraşıyorsun. Onu bitirip oturacağın zaman ona bir kıvılcım dokunuyor, havaya uçup gidiyor. Bu arsada barutlar buldukça, ne zaman bina kursan, temel tutmaz. Şimdi gel de, bu arsa içinde bulunan mağara, mahzen ve tünelleri açtır; oralarda nekadar barut varsa çıkar. Ondan sonra, sağlam temeli bul, binayı kur. Böyle olunca, kurduğun bina temel tutar. Sen de, ondan sonra rahat edersin. Safa bulur, rahat edersin. Bundan sonra o adam, sözleri tutar, temeli bulur, binasını kurar ise.. rahat edip safa bulur. Bunda da hiç şüphe yoktur. Kurduğu bu bina, bir kulübe bile olsa, tehlikelerden kurtulur; yerinde sakin sakin oturur.

Üstteki misalde belirtilen :

— Arsa..

Deyimi ile, insanın bedeni murad edilmektedir. Baruttan murad ise şunlardır : Kibir, riya, sum'a, ucüp, çekememezlik, hased, kin, öfke, buğuz, cimrilik..

Anlatılanlara benzeyen daha nice kötü huylar ve hayvanlık sıfatları vardır ki; onların her biri bir çuval baruta bedeldir. Bu kötü huyların cümlesinden bir klmse geçse, sadece bir tanesi kalsa; anlatılan arsadaki barutların cümlesini temizleyip bir çuvalını bırakmaya benzer. Hiç bir zaman tehlikeden emin olmak mümkün değildir. Bir yandan bir kıvılcımın dokunmasına bakar; dokunduğu anda o binanın altım üstüne getir.

Anlatılan :

— Kıvılcım..

Tabirinden murad ise., bir kimsenin, bu kötü huyların birine dokunaklı lâf etmesidir.

— Bina..

Deyiminden murad ise.. Yüce Hakka taat ve ibadet çeşitleridir.

Gelelim, bu kötü huylardan kurtulmanın çarelerine., bu huylardan tamamen kurtulmak için, mücahede külüngü ele alınmalı. Gayret kemeri bele kuşanmalı. Her bir kötü huyun giderilmesi için bir sene onun zıddı ile amel etmeli.

Bunun için şöyle söylenebilir :

— Her bir kötü huy için, anlatılan şekilde çalışmak, nice seneler mücahede edip uğraşmayı gerektirir. Bu, uzun ömür çokça mücahede ister. Benim ise, o kadar vakte ve mücahede ömrüm yetmez, vücudum da dayanmaz. Bana şöyle kestirmeden bir yol göster. O yoldan, bütün kötü huylardan kurtulayım. Az zamanda da çok yol alayım.

Bunun için sana şöyle derim :

— Bunun kısa yoldan usulü, dört şeyi kendine huy edinmendir; onları sırası ile anlatayım :

BİRİNCİSİ : Kendim herkesten aşağı görmek..

Allah katında yüksek kimdir, aşağı kimdir bilinmez. Bunun için, insan kendi aşağılığını bilmelidir. Böyle bir durumda, kıyamet günü, ortaya bir mahcubiyet çıkmaz. Bunun için, insan kendini cümle yaratılmışlardan aşağı görüp davranışlarını ona göre ayarlamalıdır. Yaratılmışlar arasında, kendisinden aşağı hiç kimseyi görmemeli; her hususta, cümleyi kendisinden üstün tutmalı :

— Ben daha aşağıyım, bu benden üstündür.

Demeli..

Bu, öyle güzel bir huydur ki, bir kimse kalben bunu niyetine alıp da cümle yaratılmış bu gözle bakar ise., taklid olsa dahi bu âlemde kibir, hased, buğuz, düşmanlık edecek; beğenmediği için kötüyü gıybetini edecek, kızıp darılacak ne bir şey, ne bir kimse bulabilir. Zira ona göre, kendisinden daha aşağı kimse yoktur. Kendisine denk, kendi ayarında kimse de bulamaz ki, onlardan söylesin. Cümlesi, kendisinden daha üstün, kime kötü huylarını işletsin. Her insan, onun gözünde yüksektir. Tabiatı ile, insan kendisinden üstün olan kimseye eğilmeye, sevmeye, tazlm etmeye, mahabbet etmeye, övmeye muhtaçtır.

İKİNCİSİ : Günahlarını görmek..

İnsan, bütün kusurunu ve günahlarını önüne koyup affedilip bağışlanması için ilâhî rahmeti beklemelidir.

Bu, öyle bir güzel huydur ki; bunu düşünen kimse : Başka birinde günah ve kusur görmek için vakit bulamaz.

ÜÇÜNCÜSÜ : Acizliğini görmek..

İnsan, hemen her şeyde, kendi acizlik durumunu ele almalıdır. Bunu, kendisinde isbat etmelidir.

Bu, öyle bir güzel huydur ki : Bu görüşte olan kimsede Cenab-ı Hakkın kudreti ortaya çıkar.

DÖRDÜNCÜSÜ : Aman dilemektir.

Bir kimse, bu huyu benimsemek için kendisini şöyle görecektir : Umman denizin ortasındadır, gemisi batmış, bir karataş üzerinde kalmış, her yandan yardım kesilmiş, işi Allah'a kalmış.

Bu durumda olan bir kimse, iki eli böğründe :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım..

Diyen kimsenin durumundadır. Her nefeste :

— Aman..

Demesi gerekir.

İşte bütün pirlerin görmek istediği esas huy bu dördüdür. Temellerin temeli, usullerin usulü bunlardır. Kusur olarak bilmen her ne varsa, bunla-rın kollarıdır. Dolaşa dolaşa, sonunda bu dört huya çıkılır. Bunun için, asıl ezberlenip uygulanacak esas bu dört huydur. Bütün anlatmalar, bu dört huyu bildirmek içindir.

Bunları yapmanın da esas usulü şöyledir ;

Temizce abdest almalı. Tenha bir yerde seccade üzerinde oturmalı. Bundan sonra kendi vücudunda bulunan toprağı toprağa, suyu suya, ateşi ateşe, havayı havaya verip her emaneti yerine teslim ettikten sonra kendisi orta yerde açıkta kalmıştır. Kendisini böyle farz eden kimse, nefsine şöyle hitab etmelidir :

— Bunca zamandır seninle bu kadar kusur ve günah işledik. Hiç utanmadık. Kendi aşağılığımızı ve acizliğimizi bilmedik. Günahlarımızı önümüze koyup affedilip bağışlanmak için aman dilemek kapısında bulunmadık. Gel, seninle bugün Yüce Allah'ın huzurunda söz verelim. Bundan sonra kendimizden daha aşağı kimse görmeyelim. Gözümüzü günahlarımıza dikelim. Aczimizi elimize alalım. Aman dileme kapısında duralım. İlâhî rahmetten ümidimizi kesmeyelim Bunları yapmaktan ve arzu etmekten gayemiz ancak Allah ve Allah'ın rızası olsun.

Böyle dedikten sonra, nefsi ile söz kesmeli; kestiği bu sözde de sebat etmelidir.

Cenab-ı Hak cümlemize nasib eylesin. Resullerin efendisi hürmetine. Âmin!..

Bir kimse, anlatılan işleri kendisine hal edinip gezdiği sırada, ihsan kapıları açılabilir; keşifler kerametler ortaya çıkar. Bunları kesinlikle kendisine mal etmemelidir.

Cümlesini malın mülkün sahibine teslim etmesi gerekir. Kendisim övdükleri zaman :

— Bu övgü, ressam ve modelciye alttır..

Deyip ondan dahi sıyrılmalıdır. Eğer kendisini kötüleyecek olurlarsa :

— Bende öyle bir kötü hal olmasaydı, söylemezlerdi.. Allah .onlardan razı olsun bana hatırlattılar.

Diyecek tevbe istiğfar eder; o halden geçmeğe de karar verir. Eğer kendisinde o dedikleri kötülük yoksa, onlara hakkını helâl etmelidir. Cümle mahlukatı ileride görüp kendisim onlardan aşağı koymalıdır. Hemen orada oturmalı, ondan sonra da, kendisinden aşağı bir yaratık görmemelidir.

Başarı ihsan eden Allah'tır; mana yolunda en güzel arkadaştır.

* **

Hemen herkes, Allah rızasını arar. Ama, Allah rızasının ne olduğunu ve nerede bulunduğunu bilemez.

Bazı zatlar, Allah rızasının ibadette olduğunu anlatmışlardır. İbadeti dahi ikiye ayırmışlardır. Şöyleki :

a) Zahirî ibadet

b) Batınî ibadet..

Zahirî ibadet, bedenle yapılan ibadetlerdir; bunları herkes bilir.

— Batınî ibadet..

Diye anlatılan ibadet ise., bedenin batını ile ilgilidir; kalb ibadeti sayılır. Bu türlü ibadet, kalbde hâsıl olan bir edepten ibarettir. O edebin de iki yüzü vardır, şöyleki :

a) Zahire dönük yüzü..

b) Batına dönük yüzü..

Kalb edebinin batınî olan yüzü gözdedir. Göz nereye bakar ise, oradan Hakkı görür. Çünkü, cümle eşya, onun mülküdür. Hemen hepsini, mükemmel kudreti ile yaratmıştır, sanatıdır. Bu manada Niyaz-i Mısırî şöy;

le demiştir :

Arife eşyada esma görünür;

Cümle eşyada müsemma görünür; Bu niyaziden de Mevlâ görünür.. Âdem isen semme vechulluhi bul; Kande baksan, o güzel Allah'ı bul..
Onun böyle deyişi, anlatılan edebi öğretiler manayı açmaktır.
Kalbin, anlatılan edebe sahib olması, başarılı olmaya muhtaçtır. Başarıyı elde etmek ise., ihlâs ile tevhid sahibi olmaya kalmıştır.
Yapılan işte esas olan niyettir. Niyetin şartı da ihlâstır İhlasın esası ise, gizli şirkten kurtulmaktır. Gizli şirk ise., yoku vara ortak etmektir.
Gerçekte, bütün eşya yok hükmündedir. Gerek kulun kendi varlığı, gerekse başkaları.. Bunun için de, hemen her şeyden yok olup kurtulmak gerek. Bundan sonra da, tek varlığı isbat etmedikçe, ihlâsı elde etmek mümkün değildir.
Bir kimse, ihlâsla tevhide bel bağlar ise., başarı forması kendisine giydirilir. Bir kalbe başarı ihsan geldiği zaman, kalb asıl adını o zaman bulur. Göz dahi Yüce Hakkın gayrını görmez olur.
Başarının kalbe ihsan edilişi de, misalleri ile yukarıda anlatıldı.

Şimdi bir hikâye anlatalım. Söyleki :
Amânın biri, mükemmel üstad sanatının ehli bir göz doktoruna gider. Gözlerinin açılması için çare diler.
Bunun üzerine göz doktoru, onu alır bir mesire yerine götürür. Orada kendisine bir ilâç koklatır ve bayıltır. Gözlerini çıkarıp ilâçlarken, havadan bir çaylak iner, gözün birini kaptığı gibi havalanır.
O yerde otlayan keçiler de varmış. Hemen o göz doktoru çarçabuk keçinin bir gözünü çıkarır sıcağı sıcağına bağlar, âmânın giden gözünün yerine yerleştirir. Gitmeyen gözünü de, aynı yerine koyar. Yakı ile yapıştırır. Bundan sonra âmâyı yine bir ilâçla ayıltıp yerine gönderir.
Aradan zaman geçince âmâ görür ki : Gözleri güzel olmuş..
Doktor âmâyâ sorar :
— Gözlerin nasıl görüyor?.
O âmâ da, hayli dualar edip över; sonunda şöyle söyler :
— Bu gözüm öncekinden elbette güzel görüyor; ama şu gözümde bir incelik var. Bu işe şaşıyorum.
Göz doktoru sorar :
— Nedir o incelik?.
Âmâ adam şöyle söyler :
— Her nerede bir otlak ve sulak yerden geçsem, bu gözüm o tarafa kayıp kayıp gidiyor. Kesinlikle başka şeye meyletmiyor. Daima gözü, ot-lak ve sulak yerlerde.

O göz doktoru o zaman anlar ki : Bu, çıkarıp aldığı keçi gözüdür. Zira, keçinin hali ve şanı ancak otlak ve sulak yerleri görmektir. İnsanın gözünün durumu ise, her nereye bakacak olsa, Yüce Hakkı görmektir. Ama, bu Hakkı görmek işinde adam gözü gerekir. Bu adam gözünün elde edilmesi için de, nefsin kendisini terk etmesine, yersiz arzularını bırakmasına, hayvani ruhun elinden kurtulmasına, insanlık sıfatına bürünmesine bağlıdır. Böyle bir şeyde ise, nefse karşı mücadele etmeye ihtiyaç vardır.
Çünkü :

- Nefsini bırak da gel.. Buyurulmuştur.
- Üstteki manaya dair bir hikâye daha.. Söyleki :

Mecnun, bir yerde Leylâ'nın aşkına alt olur. Oradan kalkar, bir deveye biner. Uykuyu ve dinlenmeyi bırakarak, uzun mesafe alır. Leylâ'nın bulunduğu şeyhe yaklaştığı zaman :

— Artık, sevgilimin şehrine yaklaştım.

Der, kalbi rahat olduğu halde Mecnun'u uyku bastırır. Devenin üzerinde uyuyup kalır.

Mecnunun kalktığı ve yola çıktığı yerde, bindiği devenin :

— Kûşek..

Tabir edilen bir yavrusu varmış. Bir türlü ondan ayrılmak istemezmiş ama, Mecnu'nun zoru ile yola gidermiş.

Mecnun uyur uyumaz, hali ile deveyi sürmekten kalmış. Deve de bunu bir fırsat bilip hemen yoldan dönüp Kûşek'ine doğru süratle yollanmış; Kûşek'ine de kavuşmuş.

Zavallı Mecnun uyandığı zaman bakar ki: Deve eski kaldığı yere gelmiş; yavrusunu bulmuş. Mecnun'un çektiği ise, sağdıç emeğine dönmüş.. Başka çare de yok.

Yine deveyi Kûşek'inden ayırmış, yola koyulmuş, önce uyuduğu yere yaklaştığı zaman, yine uyku bastırmış, yine deveyi Kûşek'inin yanında bulmuş..

Hâsılı, bu şekilde gide gele âciz kalmış, bir türlü mümkün olup da devenin Kûşek'i varken, onu Leylâ'sına kadar sürmek müyesser olmamış. Zira, devenin hep akli Kûşek'inde imiş. Mecnun'u az uyur bulduğu anda dönmesi ile Kûşek'inin yanına varması bir oluyormuş.

Mecnun, kendi kendine şöyle demiş :

— Bu işin çaresi, ya devenin Kûşek'ini öldürüp onunla olan bağı koparmak; yahut deveyi bırakıp gitmektir.

Devenin bağı koparmak için, Kûşek'ini kesmeye de dayanamamış :

— Başka ne gibi ihtimal var ki?. Deyip deveyi bırakmış..

Bundan sonra, Leylâ'nın şehrine gitmiş.. İşte .

— Nefsini bırak da gel.. Cümlesinin manası budur. Şayet sen : — Ben deveyi bırakamam.

— «Nefis, senin bineğindir, ona şefkatli davran..» Hadis-i şerifi uyarınca amel ederim.

Der isen, o zaman Kûşek'ini öldürmek gerekecek; ta ki, geride devenin bir bağlantısı kalmaya.. Bu şekilde, arzu edilen yere vara.. Aksi halde, onun geride bağlantısı kaldıkça, fırsat bulduğu anda dönüp oraya gider. Böyle bir şey de, büyük bir mücahededir.

— Batını,, kalbi ibadet..

Adı verilen edebin dıştaki yüzü ise dil iledir.

— «İnsanın selâmeti dili korumaktadır.»

Hadis-i şerifi uyarınca, dili koruyup sükût etmesidir. Demişlerdir ki :

— Dünyaya gelen adam konuşacaktır. Konuştuğu zaman da, şunlardan birini yapacaktır :

a) G ı y b e t.

b) Yalan..

c) Malâyani.. (Yani: Dünyaya ve âhirete yaramayan sözler..)

Konuşulan sözlere, mutlaka bu üç şeyden biri karışacak. Bunun için en iyisi, susmaktır. Susup dururken, anlatılacak dokuz şeyi düşünmek ge-

1. Akli erdiği kadar, Resulullah Ahmed'in —Allah ona salât ve selâm eylesin— şeriatını..

2. Tarikat-ı Muhammediyeyi.

3. H a k i k a t ı..
4. Marifeti..
5. Resulü Allah efendimizin sünnetlerini..
6. Mürşidi..
7. Resulü Allah'ın bizzat kendisini; Allah ona salât ve selâm eylesin.
8. Yüce Allah'ı..
9. Pek gerekli olan yeteri kadar yiyecek ve içecek işlerini. Aklı başında, kâmil insanın sıfatı da beşdir; şöyleki :
 - a) Düşmanı affedip içten ve dıştan onu sevmek..
 - b) Allah'ın işine karışmamak; hiç bir işi boşuna olmuş bulmamak..
 - c) Celâl ehli ile, cemal ehlini bir tutmak..
 - d) On gün aç kalsan dahi, halktan bir şey istememekten başka; Yüce Hak'tan dahi, kalbden bir şey istemekten utanmak..
 - e) Sükût. ' Bu manada :

— «Susan kurtulur.»

Emri açıktır. Ayrıca, Resulü Allah efendimizin buyurduğu :

— «Edebi, Rabbim bana öğretti; pek güzel terbiye etti.»

Edep dahi, bu edeptir. Bu edep dahi iki türlüdür :

a) Gözde, Yüce Hakkı görmek..

b) Dilde sükût durmaktır.

Bunları yapmayı, Cenab-ı Allah, cümlemize kolay eylesin. Âmin!.

* **

Bedenle yapılan zahirî ibadetler, mükemmel insan olmayı sağlamazlar; Yüce Hakkın dergâhına da doğrudan doğruya ulaştırmazlar. Ama bunlar, müstakil birer sebep olup Resulü Allah efendimizin sünneti ile süslediği takdirde, huyları günelleştirir.

Bu manada, imamamız, İmam-ı Azam hazretlerinin şöyle dediği anlatılmıştır :

— Bir kimseyi sıtma tuttuğu zaman, o kimsenin yanında dört kişi bulunsa; biri bir elinden, biri diğer elinden tutsa, kalan iki kişi de birer ayağından tutsa o adamın vücudundaki sarsıntıyı durduramazlar. Ancak, işinin ehli bir doktorun verdiği ilâcı kullandıktan sonra bedeninin sarsıntısı durur.

Anlatılan misaldeki gibi, bir adamın : Namaz sağ elini, oruç sol elini, zekât sadaka sağ ayağını, virdier ve zikirler sol ayağını tutsa; kalbi kötü huylarla hastalıklı olursa., bu tutmaların hiç bir faydası olmaz. Bu da,, işinin ehli doktor olan kâmil bir mürşidin vereceği ilâca muhtaçtır.

Üstteki manaya bakarak :

— Bunların mademki faydası yokmuş; niçin bunlarla meşgul olayım?.

Denirse., haşaki, bu ibadetler boş ola.. Bunlar, esas maldan sayılmaz ama, kesinlikle de bırakılmaz. Bunun için şöyle bir misal verebiliriz :

İnsanın vücudunu bir gemiye benzetirsek, bunlar da vücut gemisinin safrası gibidir. Her ne kadar safra bir şey etmez ise de, geminin safraya ihtiyacı vardır. Geminin her bir âleti mükemmel olsa, fakat safrası olmasa hemen devrilir.

Tıpkı anlatılan misaldeki gibi, beden gemisinde o safra olmadıkça, hakikat denizinde hikmet iskelesine yanaşıp marifet incilerini alamaz.

Bu marifet incilerini almak için de, sermaye gereklidir. Sermayesiz bir gemi, hikmet iskelesine yanaşmış olsa orada ne alabilir?. Zira, sermaye sandığında bir pulu bile yoktur. Mal satacak olsa ne satacaktır; mal saydığı yükü sadece safradır.

Her kimin beden gemisinde kalb sandığı Muhammedi irfanla, Mustafavî huylarla sermaye dolu olursa., ilâhî hikmet iskelesine yanaştığı zaman, ilâhî marifetlerle gemisini doldurur.

Sonra, şöyle anlatmışlardır :

— İbadetin yükte ağır pahada hafifi, pahada ağır yükte hafifi vardır.

Abdest, namaz, oruç, hayırlar ve iyilikler cinsinden dışta yapılan her ne kadar ibadet taat çeşidi şeyler varsa, hepsi yükte ağır pahada hafiftir;, eski bakıra benzer. Allah'ın rızası, Resulü Allah'ın sünneti, mürşidin sözü ise., yükte hafif, pahada ağır şeylerdir; inciye benzerler. Yarın, kıyamet günü bunlar ortaya çıktığı zaman görürsünüz, beni doğrularsınız.

Hazret-i Mürşidi, Musa aleyhisselâmın ağacına benzetmişlerdir; bu manayı anlamaya çalış.

Hazret-i Mevlâna şöyle demiştir :

— Ben, aşıkların gözüne görünen sadece bu cisimden ibaret değilim.

Ben, öyle bir tad ve öyle bir hoşluğum ki; müridlerin özünde bulunurum.

Sözlerimden Allah Allah çıkar. O hali bulup da, o tadı tattığın zaman, onu bir ganimet bil. Allah'a da şükret. İşte ben, oyum.

Bir şiir :

Mürşide er, mürşide sen; Göresin halıkı ahsen..

Hakki gören halkı neyler;

Var mı bir Hak sözün dinler.. Nuriya, kefilim söyler; Göresin halıkı ahsen..1

Değerli kardeşim, Allah'ın rızasını herkes ister. Ama, Allah rızasının ne olduğunu ve nerede bulunduğunu da bilemez. Bu durum yukarıda anlatıldı.

Kısaca, Allah rızası şu iki şeyden ibarettir :

a) Allah'ın yaptığını beğenmek.. Şöyleki :

Bütün âlimlerini, dünyasını, âhiretini, ölümlerini, dirilerini, mahşerini, sorgusunu, hesabını, affını, azabını, cezasını, sevabını, cennetini, cehennemini, tüm mahlukat ve mevcudatını, bunların davranışlarını ve duruşlarını, bütün dert ve belâlarını, ihsanlarını, meleklerini, kitaplarını, emirlerini, yasaklarını, farzlarını, vaciplerini, sünnetlerini, müstahaplarını, mubahlarını, haramlarını, helâllarını, mekruhlarını, müfsitlerini, peygamberlerini, velîlerini, bütün kullarını, şeriatını, tarikatını, hakikatını, marifetini, âlem yaratılalıdan bu ana kadar her ne olmuş ise cümlesini, hâsılı:

— Allah'ın muradı olmaz ise, sinek kanadını oynatamaz..

Deyip, şu anda ve şimdi ne yapıyor ise., onları dahi hoş görüp beğenmektir.

Kâfir, çifit, fasık, şu âlemde her ne varsa, her ne olursa hepsi Yüce Hakkın bilmesi ile, yaratması ile takdiri iledir. Yüce Sübhan Hak, boş yere hiç bir şey yapmaz. Alemi islâh etmek ona vacip değildir. Hiç bir ferde zulüm etmez. Olan işlerin hiç birini kulun arzusuna göre yaratmaz; mutlaka kendi arzu ve iradesine göre yaratır.

İşte bütün bu anlatılanları aciz kul, yakinen aulamadır. Kendisinin dahi, düşük, asi, âciz olduğunu bilecektir. Nefsine ait arzuları dahi, tamamen bırakacaktır. Şu anda, Allah'ın muradı her ne ise., onu yerine getirmeye çalışıp gayret edecektir.

Hikmetlerine karışmayıp :

— Cümlesi yolundadır..

Diyerek, kalb ve kalıpla her bir hale razı ve müteşekkir olmalı lir. Bu halde her ne işlemişse uygun bulmalıdır. Candan gönülden tamamını be-ğenmelidir. Hiç birine de sataşmamalıdır.

Bir şiir :

Deme niçin şu şöyle; Yoluncadır o öyle..

Bak sonunu seyreyle..

Görelini Mevlâ neyler;

Neylerse güzel eyler..

Eğer anlatılanın aksine hareket edip de; bazı şeyler için :

— Bu neden böyle oluyor?. Şöyle olsa daha hoş olmaz mı?. Diyecek olursan, sana şu cevap gelir :

— Sen, benden iyi mi biliyorsun?. Edepsizlik etme kulum.. Eğer:

— Bu zamanın insanları azmıştır; nefisleri nasihat kabul etmiyor. Daima nefsanî arzularına tabi oluyor ve çeşitli fık u fücür işliyorlar..

Deyip de beğenmeyecek olursan, o zaman seni, Bekara suresinin 44. âyetinde Duyurulan :

— «İnsanlara iyiliği emrediyor, kendinizi unutuyor musunuz?. Halbuki kitabı da okumaktasınız. Hiç mi aklıza ermiyor?..»

Mana ile edebe getirir. Sonra da şöyle buyurur :

— O beğenmediğin şeyin, Allah katındaki durumunu nereden bileceksin?. Belki de senden daha yüksektir. Sen işin sonunu bilmiyorsun ki. Onların durumu, senden sorulacak değildir; sen kendi nefsinden sorumlusun.

Bir kimse, Yüce Allah'ın yaptığını beğenirse, kötüleyecek ve darılacak bir şey kalmaz. Bu arada, bütün kötü huylardan kurtulur. Gönlü daima rahat olur. Zira, insana gelen öfke ve hiddet; bir şeyi nefsin beğenmemesinden, tabiatın hoşlanmamasından ileri gelir.

O beğenilmeyen şey, haşa Allah'ın bilgisi ve haberi dışında bir başkası tarafından mı oluyor?. Eğer bu fikirde ve :

— İşte bunun için beğenmiyorum..

Diyecek isen, durum değişir; sana bir diyeceğim yok. Böyle demeyip de :

— Allah istemez ise, hayır ve şerden bir şey vücuda gelmez; ancak Allah'ın bilgisi, muradı, takdiri ile vücuda gelir.

Dediğin halde, Allah'ın isteyip yarattığı bir şeyi beğenmemen, darılman, Allah'ın yaptığı şeyi beğenmemek olur. kaşa şöyle demek gibi. bir mana çıkar :

— Niçin böyle uygunsuz işler yapıyorsun?.

Böyle bir şey de Hakka karşı durmaktır; onun işine karışmaktır.

Bu gibi şeylerden de çok çok sakınmak gerek.

Bir kimsenin beğenmediği şeyler; Yüce Allah'a elli seneden beri ibadet taat diye yaptığı kabahatlar olmalıdır. Hakka lâıyk ibadetinin olmadığını bilip gece gündüz af dileyerek kabulünü ricat etmektir. Böyle bir beğenmemenin zararı yoktur.

Allah-ü Taâlâ, cümlemize yaptıklarını beğenmek nasib eylesin. Âmin!.

Yukarıda demiştik ki:

— Allah rızası şu iki şeyden ibarettir. Onun birincisi için de şöyle demiştik :

— Allah'ın yaptığını beğenmek..

Bunu da oldukça açıkladık.. Gelelim ikincisine; o da şudur : b) Kalb kırmamak, gönül yapmak..

Bilinmesi gerekir ki : Kalb kırmak, insanın dışını harab eder. Gönül yıkmak ise, insanın içini helak eder.

Kalb kırma durumu, yakarıda anlatıldı; açıklandı, onun için onu tekrar yazmaya gerek yoktur.

GÖNÜL

Burada gönül yıkmanın, gönül yapmanın ne şekilde olduğunu, gönülün ne olduğunu açıklayalım inşallah..

Kalb başkadır, gönül başkadır. İki bir şey değildir. Kalb nasıl insanda ise, gönül de kalbedir. Amma, şerefte, büyüklükte; gönülden daha şerefli, ondan daha büyük, ondan daha değerli bir yaratılmış yoktur.

Resulüllah efendimiz bir hadis-i şerifinde şöyle buyurdu :

— «Allah ilk önce Muhammed'in nurunu yarattı; Allah, ilk önce Muhammed'in ruhunu yarattı.»

İşte yaratılma sırası, bundan sonra gönüle gelmiştir.

— Gönül..

Dedikleri; şekli belli, rengi belli, yeri belli bir şekilde tasavvur edilemez. Anlatmakla, misal getirmekle de olur şey değildir. O, kalbin köşelerinden bir köşededir. Kalb ilâhî tecelli geldiği zaman, o gönül titremeye başlar. Titrerken de, Yüce Allah'ın o gönüle ikramı ve ihsanı olarak tecelli halinde özel bir hediye ihsan eder. O titrediği sırada, ilahî hediye, o gönülde kendisi için ayrılan bir an içinde olur biter. Gelen hediye; yumurta şeklinde bir cevher şişe gibi olup içi nur doludur. Gönül onu elinde tutar gibi, tutar durur. O gönül sahibine bir kimse, bu halde iken rasla-sa ve nasıl olacaksa gönlünün hoşlanacağı bir şeyle gönlünü hoş etse, o anda o kimse veya gönül :

— Sana ikram olarak vereceğim bundan başka bir şeyim yok.

Der ve o ilâhî ihsan olan. cevheri o kimseye verir ve onun mülkü olur. Sonuna kadar onunla kalır; ne biter, ne de tükenir. İşte :

— Falan kimse gönül yaptı; gönül aldı..

Dedikleri budur. Her iki kimseden de, Allah razı olur; hem gönül yapandan, hem gönül alandan..

Gönül yapandan, gönül yaptığı için razı olur, Gönülden ikram edip ilâhî hediye verenden dahi, o kimsenin içten ve dıştan hayat bulmasına sebep olduğu için razı olur.

O rasgelen kimse, ahlaksızlık, Allah korusun başarısızlık sebebi ile o gönüle dokunsa da, o gönül kırılma, o gönül, elinde tuttuğu ve koruduğu ilâhî hediye bırakacak olsa, o cevher şişe, üst kattan mermer taşa yumurta düşer gibi düşer. Düştüğü anda dahi bin parça olur; içindeki nurlar da dökülür.

O kırılan parçalardan biri sıçrayıp o gönüle dokunan adamın kalbine saplanır. İşte, batini hastalıklar, bundan hâsıl olur. Allah korusun; öldürücü zehir gibidir.. İçten ve dıştan, insanın her türlü helakine sebep olur. İşte :

— Falan kimse gönül yıktı ve gönül yıkıntısına uğradı..

Dedikleri bu manayı anlatır. Bu iki kimseden de Allah razı değildir. Gönüle dokunandan razı değildir; çünkü, Allah'ın ulu dergâhı olan gönüle dokunmuştur.

Kırılan gönülden de razı değildir; çünkü, gönlüne sahip olamamış :

— «Belânın en şiddetlisi peygamberlerdir; sonra da evliyaya, sonra da sırası ile..»
Hadis-i şerifindeki manayı düşünememiş kırılmıştır. Karşı tarafın da; içten, dıştan harap ve helak olmasına sebep olmuştur.

Bir şiir :

Cihan bağında ey aşık, budur maksud-ü ins ü cin;

Ne senden kimse incinsin, ne sen bir kimseden incin..1

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Ey aşık, bu cihan bahçesinde insanlar için asıl gaye şu cümlelerin içine sığdırılmıştır r

— Hiç kimse senden incinmesin; sen de kimseden incinme..

Şu mana gizli olmamalı ki : Yüce Allah'ın tecellisine yer olan kâmillerden sayısız kimseler, bu türlü ilâhî ihsanı ve rabbani bahşişi almaktadırlar. Allah'a yemin olsun;

Allah hakkı için bu aldıklarını özellikle ehline, genellikle de Muhammed ümmetine verirler. Bu yoldan da, içten ve dıştan kâinatın devamına ve canlı durmasına sebep olmuşlardır.

Cenab-ı Hak ihsanları ile insanları gölgeleri altına alan, manevî feyizleri yapanlardan bütün Muhammed ümmetini uzak eylemesin. Âmin!.

Bundan sonra, o hediye edilen ilâhi ihsan, melekler vasıtası ile top-lattırılır. Allah korusun, bir yere yer edeceği zaman, melekler; saklı tutulan o ilâhî cevherin içinde bulunan nurdan bir parça alırlar. O kırılan parçanın yerleşeceği yere dalre çevirirler. Allah'ın izni ile, o zatın hürmetine perde olur. O yer, gelecek musibetlerden korunur ve emin olur; ahali de selâmet bulur. O nur da hiç tükenmez.

Bir kimse, hiç kalb kırmadan gönül yapmayı başarır ise., o ilâhi hediye bir tanesini almaya gönül sahibi birinden almayı başarır; içten ve dıştan ihya olur. Bu dünyada ve âhirette cümle sıkıntılardan ve âfetlerden selâmet bulur. Dalma Allah'ın rızası yolunda olur.

Allah, cümlemizi kalb kırmayıp gönül yapanlardan eylesin. A m i n ! . Dersimizin evvelinde şöyle bir cümle geçmişti :

— Tarikat, hakikat, marifetten söz etmek şöyle dursun; bizini onlara aklımız ermez. Bunun sebebi nedir?.

Bunun için şöyle bir açıklama yapabiliriz :

Ya kalbimiz paslanmıştır; amma nasıl paslanmıştır. Kat kat yosun bağlamıştır. Bu pasın giderilmesi için, önce, şeriat-ı mutahharanın icrası için, kalblerimizle söyleşiriz. Bazı paslanmış demirleri ve diğer şeyleri; önce bir süre zeytinyağı ile, sirke ve limon gibi şeylerle ıslatıp yumuşatırız. Bundan sonra, kil veya toprak gibi şeylerle ondaki pasları alırız. Bundan sonra tebeşirle, çuha ile parlatırız. Beyaz tülbentle temizleyip tozunu almak da kolay olur.

Üstteki manaya göre, bize öncelikle gereken pâk şeriattır. Burada, şeriatın emirlerini bir bir sayıp öğretmeye ve anlatmaya gerek yoktur; cümlenizin bildiği şeydir.

Mektepte okuduğumuz ilmihalin içindedir, öncelikle bu emirler yerine getirilmeyince, hiç bir şey olmaz. Bunların cümlesi yerine getirilmelidir.

Ancak, onlar arasından üç ilâç anlatacağım. Bu üç şeyi iyice ezberler, kullanırsanız bu üç ilâç ve şeriat; paslı şeyleri zeytinyağına, sirkeye, limona batırıp yumuşatmak gibidir.

Kablinizin, dilinizin paslarını ve kirlerini yumuşatır, sonra da açılmasına sebep olursanız; şeriat emirlerini de yerine getirirseniz inşaal-lah ileride önünüze şekerli zerdeli pilavlar dökeceğim ki ; Yiyebileceğiniz kadar yiyiniz.

Üstte işaret edilen üç şey şunlardır :

- a) Yalan söylememek..
- b) Gıybet etmemek..
- c) Helal lokma yemek..

Bu arada, helâl malın, riya yolu ile haram edilmesinden sakınılması dahi emredilmiştir.

Alış verişe dair, Türkçe yazılmış Hamza Efendi Risalesi vardır. Ondandır bir tane alınması ve riya meselesinin öğrenilmesi de tenbih edilmiştir.

Bu vakte gelinceye kadar, şeriattan, tarikattan hayli şeyler anlatıldı. Onlar arasında, güneşin zerresi, denizin damlası kadar kalem dağarcığının alabildiği miktar yazıldı.

MARİFET

Buraya kadar, şeriatla tarikat, tarikatla hakikat gösterildi. Şimdi hakikatle marifete sıra geldi. Bu da, nefsi bilmektir. Bu manada, bir hadis-i şerif şöyledir :

— «Her kim, nefsini bildiyse, gerçekten rabbını bilen o oldu.»
Allah'ın izni ile, şimdi sıra bunu bilmeğe geldi.

Şu ana kadar şeriattan, tarikattan söz edildi; sağlı sollu iki tarafın halleri açıklandı. Bunların ortasında bulunan tarik-ı müstakim olan doğru yol ise şöyle anlatılmıştır:

— «Allah'a giden yollar, halkın nefeslerinin sayısı kadardır. Ama, onların hepsi kapalıdır. Bu yollar, sadece Resulüallah'ın izinde gidenlere açıktır. Allah ona salât ve selâm eylesin.»

Bu mana ve tam huzur dahi, daha önce anlatıldı.

Bundan sonra, Hak yolcusu salık, sarı karıncaya kadar bütün halkı bir daire içine alacaktır. Kendisini, bunların en küçüğü görecektir. Bu yüzden kendisini dairenin dışında ve hiç bir şey değilmiş gibi bulmalıdır. Böylece, yokluk makamına oturmalıdır. Bu hal içinde Cenab-ı Hak'tan kalacağı yeri istemelidir.

Bu arada, Yüce Hak'tan iki şey daha istemelidir; şöyleki :

a) Son nefeste iman selâmeti dilemek..

b) Mahşer günü, enbiya, evliya o kadar halk içinde ayıplarının ortaya çıkmamasını, Settar ismi hürmetine istemek..

Bundan sonra, hakikattan söyleyeceğim. Son nefes hakkında, hatırıma bir ders geldi. Bana şöyle denildi :

— İnsanın her nefesi, son nefesidir.

Zira, bir nefes, insana ömrü boyunca bir kere gelir; ikinci kere gelen nefes, bir başka nefestir. Onlar, teşbih gibi ard arda dizilmişlerdir.

Bu nefeslere tayin edilen melek, her nefes, insandan ne halde çıkarsa., o melek, o nefesi mühürler, ilâhî hazinede korur. Yarın kıyamet günü, onun muhrü açılıp ortaya çıkacak. Ne şekilde mühürlenmiş ise, o şekilde gelir; aynı kıyafette zuhur eder.

Hemen her ferd, bulûğ çağından taa, ölünceye kadar kaç nefes alıp verdiyse, her nefesten tek tek on beş kere sorguya çekilecektir.

Cenab-ı Hak, cümlemize iman selâmeti nasib ve müyesser eylesin.

Bana şöyle denildi :

— Cenab-ı Hak, kuluna ilâhî ihsanını bir anda ihsan eder. Bu yolda bütün marifet, aman dileme kapısında sabredip kalmaktır.

Rahman Rahim Allah'ın adı ile..

Burada, bir başka konuyu ele alalım; bir insanı misal getirerek söze başlayalım. Bu misal, bir insanın durumudur; şöyleki :

Anasından doğduğu, kendisini bileliberi içi dışı uyuzdur. Bu illetinden dolayı, her yanı kızıl yara olmuştur. Herkes, onun uyuzunun geçmesinden, yaralarının akıntısından dolayı kendisinden tiksiniyor.

Yaralarının kaşıntısından; gece gündün içi dışı ateş gibi yandığından asla uykusu ve rahatı yoktur.

Anlatılardan başka, fakirlerin de fakiri durumundadır. Akşamdan sabaha yiyeceği bir parça ekmeği yoktur; yatacak yeri yoktur. Sokak ortasında kalmıştır.

Hali anlatıldığı gibi olan bir kimseye, bir başkası gelip de şöyle dese :

— Kardeş, haberin var mı?. Alemin sultanı padişah, gayet güzel bir saray yaptırmış; hem alabildiğine geniş, hem de oldukça yüksek.. Onu dille anlatmak mümkün değil.. Bir yanı deniz sahili, bir yanı gül gülistan, bağlık bahçelik. İçinde havuzlar be çağlayanlar var. Bu sarayın içinde, her türlü zeyk mevcut..

Bu saraya her kim gelirse, izzet ikramla karşlanır ve ağırlanır, özellikle onun zatına mahsus olmak üzere bir güzel dalre açar; kendisi o daireye yerleştirilir. Hizmetine dahi, nice cariyeler ve gılman verilir.

O padişah, o dalrelere yerleşen herkese, akşam sabah on sekiz çeşit nefis yeinek çıkarıyormuş..

Eğer o kimsenin canı gezmek isterse; deniz tarafında güzel kayıklar, kara tarafında ise eflatunîler ve kuheylan atlar hazır. Bunlarla istediği yere götürüp gezdiriyorlarmış. Bu üstün saraya bir kere girdikten sonra, bir daha :

— Çık..

Demek yok. Oraya giren kimsenin ömrü sonsuzlara kadar böyle geçip gidiyormuş. Ancak, oraya girmenin bir şartı varmış : İletli, hastalıklı hiç bir kimse oraya alınmıyormuş.. Kapı önünde üstad hekimler, işinin ehli tabipler tayin edilmiş.. Gelen kimseyi, tepeden tırnağa muayene edip gözden geçiriyorlarmış.. Eğer o gelen kimsenin bir illeti yoksa :

— Buyurun efendim..

Deyip içeri alıyorlarmış.. İğne ucu kadar bir tarafında bir sivilce olsa, ona :

— Sen olmazsın..

Deyip geri çeviriyorlarmış.

Şimdi, bu anlatılanları dinledikten sonra, o kimse şöyle söyler:

— Ah kardeş, uyuz olmasaydım, o saraya ben de giderdim Ne ça-reki, içim dışım yara içinde. Elli yıldır ne çektiğimi bir ben bilirim. Ne gecem gece, ne de gündüzüm gündüz. Fakirlik de başka şey.. Herkes benden tiksiniyor, istemiyor; onlara da inciniyorum. Bir taraftan da, içim dışımı ateş gibi yanıyor, öyle bir azab içindeyim ki, çaresi bulunur gibi değil..

Bunun üzerine, sarayı anlatan şöyle söyler :

— Bende bir merhem var. Senin bu yaralarına gayet iyi gelir. İçine dışına sürecekle olursan, bir şeyin kalmaz; şifa bulursun. Ama ilk başta biraz sürersen, yakar. Eğer o yakmaya dayanabilirsen sana vereyim.

Bunun üzerine o uyuz adam da şöyle der :

— Aman kardeş, sen Hızır mısın?. Ne kadar yakarsa yaksın dayanırım. Ben bu acı azaptan kurtulayım da, ne olursa olsun. Çünkü, sonsuz safaya kavuşacağım. Aman kerem eyle, yardım eyle de önce o merhemi ver. Bir an önce o merhemi içime dışıma süreyim; sağlık bulayım.

Sonra da gidip sarayın hekimlerine nabzımı göstereyim. İnşaallah sağlığıma tanık olurlar. Ben de o yüksek saraya girer, ömür sürdükçe sana hayır dualar ederim. Başka ne diyecek ki, elbette böyle der.

Bu misalden sonra, gelelim bizim durumumuza.. İçimiz dışımız yara.

Hiç uyuzumuza bakmıyoruz. Onların tiksintilerine, kendi yaralarımızın sebep olduğunu da biliyoruz :

— Bizi istemiyorlar..

Diye de, onlara bir kat daha düşmanlık duygusu besliyoruz.

Burada anlatılan ilâçlara, cami dolusu pırlanta verilse, değerini tutamaz; onlar o kadar kıymelidirler ki..

Şimdi..

Bulduğumuz dertten kurtulmak, hakikat sarayına girmek için dört türlü ilâçtan haber verdiler. Eğer bu merhemi alıp kalb yolu ile kullanırsanız, kullanmakta da başarılı olursanız, inşaallah bu yaralardan kurtulur, hakikat sarayına girersiniz. Şayet diyecek olursanız :

— Biz buna dayanamayız..

O zaman, bunları torbaya atar götürürüm. Almadığınız takdirde, neler olacağını siz düşünün.

Bu soğuklukla cehenneme girecek olsanız dahi, bir nargile tütünü dahi yakacak ateş bulamazsınız.

Akşama kadar teveccüh etmek, sabaha kadar namaz kılmak, tesbih çekmek, bütün günleri oruçlu geçirmek,, hacca gitmek, zekât vermek, kaşifler, kerametler, müşahedeler tamamen kolay şeylerdir. Bunları, hemen herkes yapabilir. Lâkin anlatacağım dört şey var ki, bunları ancak erkişi yapabilir. Onları sırası ile anlatayım :

BİRİNCİSİ : Katıksız Allah korkusu..

Hak yolcusu salikin Allah'tan korkusu; sırf Allah'ın Allahlığından doğan bir özel korku olmalıdır. Kesinlikle bu korkuya, Allah'ın zatından başka bir maksad katılmamalıdır.

— «Hikmetin başı, Allah korkusudur.»

Buyurulmuştur. Ancak, bir başka manada bu korku dört nevidir. Şöyle-leki :

1. Nevi : Dünya ehlinin korkusudur.

Bunların korkusu da mala, çocuklara, cana, bedene ve bunların benzeri şeylere dair korkudur. Bunlar için Allah'tan korkup :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım.. Demektir ki, bu türlü korkuya :

— Dünya ehli korkusu..

Denir. Dünyanın değeri ne kadar ise, bu türlü korkunun makbul olması da o kadardır.

2. Nevi : Âhîret ehlinin korkusudur. Bunun için şöyle derler :

— Bu türlü korku; âhîret mertebelerinin elden çıkması tehlikesinden korkup:

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım.

Demektir. Böyle bir korku dahi pek makbul değildir.

3. Nevi: Ehlüllahın korkusudur.

Bu türlü korku da, velayet mertebesinden düşme korkusudur. Bu türlü korku da bir şeye yaramaz.

4. Nevi: Ehliyaüallah korkusudur. Bu türlü korku için şöyle derler :

— Bunun başlangıç noktası yoktur. Ne dünya, ne âhîret, ne de dünya ve âhîret içindekiler için bir korkudur. Ancak, Allah'ın Allahlığından ötürü bir korkudur. Onun azametinden, büyüklüğünden ileri gelen korkudur.

İşte katıksız olan Allah korkusu bu son anlatılan korkudur. Hak yolcusu salık, bu korkuyu elde ettiği zaman, artık yaratılmışlardan bir korkusu kalmaz: tamamen ilâhî korku ile. dolar. Neden böyle olmasın ki : Gözünde Yüce Hakkın gayrı yoktur; başka kimden korkacak?.

İKİNCİSİ : Allah sevgisi..

Bu Allah sevgisi ise; göz her nereye bakarsa, kalbin, orada Yüce Hakkı görmesi ile elde edilir.

Açıkçası, her şeyde Yüce Hakkın azametini, kudretini mütalaa ve müşahede eylemektir. Zira, insanın vücudu ve bütün eşya, mülkler sahibi Yüze Zatın mülküdür. Mülkünde tasarruf eden kendisidir. Mülkünde, zatından başkasını bırakmayınca, kime sevgi olacak?.

Bir şiir :

Er odur ki, kokuyu alabile; Yoksa âlem nesini ile doludur..

ÜÇÜNCÜSÜ : Allah'ın emrini yerine getirmek..

Hak yolcusu salık; Hud suresinin 112. âyetinde Duyurulan :

— «Emr'olunduğun gibi dürüst ol.»

Mana. hükmüne göre; mükemmel istikamet sahibi, sevgi dolu olarak ilâhi emirleri yerine getirmek, yasaklardan kaçmak, sünnet-i seniyyeye göre hareket etmek, Resulüllah efendimizin gidişatına göre Yüce Allah'a kulluk ederse, bu sevgiyi elde etmiş olur.

DÖRDÜNCÜSÜ : Allah için sabretmek..

Bu durumda, kalbe kesinlikle bir elem gelmemelidir. Her ne zuhur edecek olursa, cümlesini, Yüce Hak'tan kendisine gelen bir ilâhi ihsan, ilâhî işve, ilâhî cilve bilmelidir :

— Falan kimse sebep oldu..

Diyerek, halkı Yüce Hakka ortak etmemelidir. Kalbi gizli şirk hastalıklarından kurtarmalı ki : Zat tevhidinin hakikatına zuhur yeri oluna..

— Tevhid, bütün saplantıları atmaktır.

Tabiri, anlatılan manayadır. Ancak, bir kimsenin, günahları kendi nefesine bağlaması, tevhide engel değildir. Çünkü, Cenab-ı Hak, Nisa suresinin 79. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Sana bir iyilik gelirse Allah'tandır; sana bir kötülük gelirse, nefsendendir.»

Bu mana ile, kullarına edep yolunu göstermiştir.

İşbu anlatılan dört şeyi almak marifettir. Ama bunlar için ağızla :

— Aldım..

Demek kolaydır. Asıl marifet, onları kalbin kabul edip kaldırmasıdır. Kürsüde, Hoca efendi de cerri kitabından okur; ama kendisine :

— Gör.. Diyecek olsan :

— Ben görmeyeyim.. Diye dama çıkar.

Şöyle bir hikâye anlatılır :

Adamın biri şeker satarmış. Dışarıdan bir adam gelmiş, şeker satan adamın gözüne parmağını dürter gibi yapmış. Şekerci o adama sormuş :

— Gözümü mü çıkaracaksın?. O kimse, şöyle demiş :

— Vay vay, senin gözün gördüğü halde, bu şekerleri neden yemiyorsun?.

Bunun üzerine şekerci şöyle demiş :

— Ben, bunları yemek için yapmıyorum ki, halka satmak için yapıyorum. Onun parası ile de evimin masrafını çıkarıyorum.

Bunun ürerine öbürü şöyle söyler :

— Behey adam, sen bu şekerleri satıp da, evine harcar, masrafını çıkarırken bundan daha tatlısını mı alıyorsun?. Halka satacağına kendin ye..

Anlatılan bu hikâyede, ilmi ile amel etmeyenlere, güzel ilmini dünya işlerine âlet edenlere azar var..

VAİZİN SÖZÜ

— Vaizin sözünü tut; gittiği yoldan gitme.. Demenin hikmeti de şuymuş :

Gerek vaizler, gerekse cümle müminler bedesten dellâli gibi imiş.. Onların dilinden meydana gelen vaaz ve nasihat sözleri paha biçilmez şeylermiş; ne var ki, dellâl ağzında gezermiş..

İşte mâldan anlayan, cevherin kıymetini bilen işinin erbabı, akıllı kimseler; dellâl elinde öyle bir mal ve cevher bulduğu zaman biçilen pahaya bakmaz, dellâlin durumuna da bakmaz :

— Ne münasebeti var ki, böyle bir fakirin elinde bu cevher bulunsun; öyle ise, halka satacağına kendisi alsın..

Demez; hemen :

— Bir tane daha..

Deyip candan ve gönülden onu almaya talih olur. O cevheri ucuza kapatır; ona sahih olur. Onunla Hak yola gider, iki cihanda felah bulur, Rahman'ın rızasına da ulaşır. İşte bundan ötürü; bir kimse bir meseleyi dokuz yüz doksan dokuz kere dinlemiş olsa, binincisi de söylenecek olsa, onu da dinlemelidir:

— Ben meseleyi dokuz yüz doksan dokuz kere dinledim; bununla bin olacak..

Diyerek, onu tekrar dinlemekten çekinmemelidir. Onu hiç duymamış gibi oturup yeniden anlatan kimseden dinlemelidir. Hem de can kulağı ile.. Herkesin yorumu başkadır; bu bir.. İkincisine gelince., onu da anlatalım..

Acaba, onun dinleyen kimse, o emri yerine getirmiş veya getirmekte mi?. Eğer böyle ise, aşk olsun; ona bir diyecek yok.. Eğer o emri yerine getirmemiş ise., halâ o meseleyi hiç duymamış gibidir. Eğer işitmiş olsaydı; o meseleyi yerine getirirdi. İşte bundan ötürü, o meseleyi oturup güzel güzel dinlemelidir; sanki : Hiç işitmemiş gibi.. Bilinmez, belki de, o söylenen mesele, bu bininci kerede kendisini tesiri altına alır ve onun gereğini yerine getirir; başarılı olur.

KISSADAN HİSSE

Çocuktum, macuncu dükkânında oturuyordum. Dükkânın önüne, koca kalpaklı reayadan bir divane geldi. Bana şöyle dedi :

— Efendi, eğer hizmet edeyim, dersen; tek efendiye hizmet et. Hem hizmet edersin, hem de rahat edersin. Hem rahat edersin; hem de efendin senden hoşnut olur.

Sakın ha :

— İki efendiye hizmet edeyim..

Demeyesin. Zira, biri Eyyub'a kaymağa yollar; diğeri de Yediku-le'ye paçaya..

Paçaya gitsen, kaymak kalır; kaymağa gitsen paça kalır.

O vakit, gençlik hali idi; o sözler için :

— Boş laf..

Dedim, geçtim. Sonradan ne olduğunu anladık. Yerinde bir söz-müş.. Bak, nereden nereye zuhur ettiriyor..

İşte kıssadan hisse budur.

— Halkın dili, Hakkın kalemleridir.

Manasına göre; söylenenleri, herkes Yüce Hak'tan kendisine gelen ihsan bilmeli; söyleyen ne millete mensub olursa olsun. Söyleyene bakmayıp söyletene bakmalıdır. Her sözden bir nasihat almalıdır; ona göre de amel etmeye çalışmalıdır. Zira, Yüce Hak kemalâtını hemen her derecede göstermiştir. Büyük arşına tecellisi nasılsa, bir zerreye dahi öyledir. Ama, bu tecelli kiminde bilfiil, kiminde de bilkuvedir. Bunu arifler bilirler. Bunun için onlar, hiç bir şeyi küçük görmezler. Cenab-ı Hak, cümlemize o âriflerdeki görüşü nasib eylesin. Âmin!.

* **

RUHLAR

Ruhlar âleminde canların bu berzah âlemine gelmesi ve bu berzah âleminden o ruhlar âlemine gitmesi, ilâhî bir emirden ibarettir. O ilâhî emre göre gelinip gidilmektedir. Her nekadardurum bu ise de; ruhlar âleminden canların gelmesini ve âlemde fena bulup yine o âleme gitmesini şu şekilde tarif etmişlerdir :

— Bir büyük sahra düşünün; ucu bucağı yoktur. Bu sahrayı; birtakım minberler, kürsüler, sandalyeler, minderler, şilteler, ihramlar, hasırlarla donat.. Sonra da, herkesin mertebesine göre bir makam ver. O minberler ve kürsüler üzerine de,

mertebelerine göre herkesin ruhunu yerleştir. O sahranın önüne doğru ortasından bir kapı olduğunu gör. O orta kapıdan, sonu gelmeyecek şekilde ruhlar dışarı çıkmaktadır. Ki onlar, bu şekilde, bu berzah âlemine gelmekte.

O umman sahranın iki kapısı daha vardır; biri sağında, biri solunda.. Bu kapılardan dahi ruhlar, sonu gelmeyecek şekilde içeri girmektedirler.

Çıkarırken, bütün ruhlar o tek kapıdan çıkıyorlar. Girerken de, said olanlar sağ kapıdan, şaki olanlar da, sol kapıdan giriyorlar.

O içeri girenler, saidi olsun, şakisi olsun; hamamın sıcak halvetinden çıkar gibi kızarmış, morarmış, ter içinde :

— Aman bayıldım, öf.. Diyerek, terini silerek girermiş.

— Kardeş, gel bakalım, gittiğin alemde ne var ne yok?. Diye soranlara da şöyle derlermiş :

— Söyleyecek halim yok. Aman, durun azıcık nefes alayım.

Bazısının da, gittiği ile geldiği bir olurmuş. Bunlar da, doğduğu gibi ölen çocukların ruhları ve diğer ruhlarmış.. Bunlara sorarlarmış :

— Nasıl oldu da, siz böyle çabucak geldiniz?. Onlar da şöyle derlermiş :

— Orta kapıdan çıktığımızda baktık ki : İlerisi gayet sıkıntılı, dar bir yer; hemen geri dönmek istedik. Sağımıza döndüğümün gibi, bu kapıdan içeri girdik. Allah'a hamd olsun, hiç bir zahmet ve meşakkat görmedik.

Diğer ruhlar ise., kimi beş, kimi altı saat dururmuş; en çok duranı da :

— On iki saat durduk; ama neler çektiğimizi biz biliriz.

Ona şöyle derler :

— Sen ucuz kurtulmuşsun. O :

— On iki saat durdum..

Diyan ruh, bu dünyada yüz yirmi yıl yaşayan adam imiş.; Diğerlerini de buna kıyas et..

Ey kardeş, bu kıssadan dahi hisse almak gerekir. Şöyleki:

Bu dünyanın fena bulacağını bile bile, üç beş saatlik dünya için mübarek gönüller, dünyaya harcamak düşünceyi ile değerli ömürler boş içinde boşa verilmemelidir.

Gerçi sağ olana dirlik ve maaş gerekli; ama :

— Bütün ömrü dünyaya bağla..

Diye kim emretmiştir; kim müsaade vermiştir?.

Cenab-ı Hak, cümlemize gafletten uyanmak nasib eylesin. Âmin!..

İbret alınması için bir kimsenin halini getirelim. Şöyleki : Bir kimse çıkıp :

— Bu dünya bize kalacak değil; âhiret azığım da olsun..

Der; bir hayrat yapmaya niyetlenir. Gider, kırkçeşme veya Ayasof-ya'daki Sakalar Çeşmesinin karşısında bir sebil yaptırır. Yaptırđıęı bu sebinin suyunu da, karşısındaki Sakalar Çeşmesinin suyundan çalıp kendi sebilinden akıtır. Yaptırđıęı sebinin taşına da :

— Hayırların ve iyiliklerin sahibi.. Diyerek adım yazdırır.

Sonradan bu adamın durumu görülür ki :

Adamın biri, gece gündüz adam beli gibi akan sakalar çeşmesinin karşısında bir sebil yaptırmış. Suyunu da, o çeşmenin hazinesinden çalmış. Üzerine de :

— Hayırların ve iyiliklerin sahibi, cennete ve derecelere hevesli.. Dedikten sonra, şunları eklemiştir :

— Falan efendinin hayratıdır.

Şimdi bu adamın haline ne derler..

Sebil yaptırdığına, suyunu da çaldığına göre bari susuz, çeşmesiz, ahalisi suya muhtaç köy gibi bir yere yaptırmış olsa neyse.. Gelmiş İstanbul'un ortasına, Ayasofya'da Sakalar Çeşmesinin karşısına izinsiz ge-reksiz kendi kendine sebil yaptırmış. Suyunu da devlet tarafından akıtılan çeşmenin suyundan çalmış. Üzerine de kendi adını yazdırmış..

İşte hali anlatılan kimsenin yapmak istediği hayırlar, hayret verici şeylerdendir. Üstteki benzetmeden yola çıkıp pirlere hazretlerine sözü getirebiliriz. Onların her biri bir çeşme gibidir. Bunların suyu da, büyük bendden (barajdan) gelir. Ki o büyük baraj on sekiz bin âlemin fahri Resulüllah efendimizdir. Kıyamete kadar o büyüklerin feyizleri, kalıcıdır. Cümle âlem halkına zahirde ve batında akmaktadır. Hal böyle iken, bir ihtiyaç duyulmadan, bir kimse kendi kendine onların tasavvufî sözlerini kendi sözüne karıştırıp şurada burada söylemesi, onların sözlerinden bir kitap yazıp üzerine de kendi adını yazması : Sakalar Çeşmesinden su çalıp karşısına o sudan sebil yapmaya benzer; anladınız mı?.

Burada bir gerçeği dile getiriyorum, başka bir gaye anlaşılmasın.

* **

Hazret-i Mevlâna, bir gün, oğlu Sultan Veled'e şöyle demiş :

— Halk, o âlemden gelirken ne ile geldiyse., bu âlemden giderken onunla gider; fazla şey götüremezler. Ancak, kendi getirdiklerini götürürler.

Oğul, biz o âlemden sağlam itikadla geldik; bu âlemden o âleme götüreceğimiz de yine sağlam itikaddır. Başka şey götüremeyiz.

Bundan sonra, şöyle bir hikâyeye anlatmış :

— Gençliğimde Şam'da tahsilde idim Talebeden ders arkadaşımın biri, sırası gelince Malatya'ya gitti. Haylice şey kazanıp gelirken, memleketin dışında haramilere rastlıyor. Harami başı emrediyor :

— Bu kadının ne kadar malı varsa, elinden alın. Zira Malatya ahalisinin ve fukaranın malını toplamış götürüyor.

Bunun üzerine haramiler kadı efendiyi anadan doğma soymuşlar. Harami başı yine emretmiş :

— Onun yumurtalarını da çıkarın, hadım olsun. Bunun üzerine kadı efendi şöyle demiş :

— Ben, bu yumurtalarımı babamın memleketinden getirdim; sizin vilâyetinizden kazanmadım, vermem.

Onun bu sözü, harami başının hoşuna gitmiş; bütün mallarını da geri vermiş.

Ey oğul, sen de düşük kimselerle arkadaşlık ettiğin zaman, gafil bulunup da itikadım yağma ettirme. Zira, biz onu bu âlemden kazanmadık.

**

KALB HUZURU

Şimdi vereceğimiz ders de, kalb huzurunu, kalb huzuru ile insanlık sıfatının kolay yoldan elde edileceği açıklar.

Bu berzah âleminde bir cennet vardır; ona :

— Ruhanî cennet..

Derler. Bu cennet, insana mahsustur. Hayvanlık sıfatında olanlar, oraya giremezler; taa bu sıfattan kurtulup insanlık sıfatına girinceye

kadar.. İnsan olanlar, bu âlemde iken, Allah'ın fazlı keremi ile o ruhani cennete girerler, ruhanî vuslat ederler. Tıpkı, âhiret âleminde Allah'ın fazlı keremi ile cismanî cennete girip cismanî vuslat olacağı gibi..

CENNET

İster ruhanî cennet olsun, ister cismanî cennet olsun; oralara girmek, mutlaka Allah'ın fazlı keremi ile olacaktır. Oralara girmek, çalışıp çabalamakla olmaz. Çünkü :
— Çalışıp çabalamak..

Denilen şey, bütün emirleri yerine getirmek, yasaklardan da kaçmaktır. Fazla olaraktan da bir karşılık beklemeden, ard niyet beslemeden Allah için Allah uğruna yapılan yararlı amellerden ibarettir. Bunlar da, cismanî cennette yüksek derece elde etmeye, ruhani cennette ise ziyade yakınlık kazanmaya ve Hakkın makbulü olmaya sebeptir; yoksa, cismanî ve ruhanî cennete girmenin bir mucibi değildir.

Cismanî cennet, bu baş gözü ile görülür; ruhani cennet ise, kalb gözü ile müşahede edilir.

KALB HUZURU

— Kalb huzuru..

Dedikleri, kalbin rahatı ve dinlenmesidir.

Her an geçmiş, gelecek, hali düşünüp Hindistan'ı, Yemen'i, Bağdad'ı, Basra'yı vara yoğa gezip dolaşmayı terk etmekle kalb huzuru olur. İnsan, olduğu yerde tek Allah ile huzurlu olmalıdır. Kesinlikle başka yerde dolaşıp durmamalıdır. Ancak, ilâhî başarı yetişip kalbi emmare nefsin elinden kurtarmadıkça; gerçek manası ile kalb bu ünsiyeti ve huzuru, rahatı bulamaz.

NEFSİN ELİNDEN KURTULMAK

Emmare nefsin elinden kurtuluşa şöyle bir misal verelim : On beş yaşında bir genç köle düşünelim ki; on beş sene gözü görmeyen, kulağı duymayan, kalbinde dahi asla merhameti bulunmayan bir efendiye hizmet etmiştir. Sonunda merhametli bir zat çıkıp gelmiş; o köleyi, o merhametsiz efendinin elinden kurtarmış ve azad etmiş. Sonra hamamda yıkamış. Temiz elbiseler giydirmiş. Çok güzel bir bahçe içinde bir köşke getirmiş. Pembe şilteli bir döşek üstüne yatırmış. Güzelin de güzeli yemeklerle beslemiş. Güzel suretli huriler ve gılmanlar dahi onun hizmetine verilmiş..

İşte otuz beş sene bir dakika dahi durmadan, oturmadan, aç, susuz, gözsüz, kulaksız efendiye gece gündüz hizmet eden o köle bu nimeti görünce nasıl rahat edip teşekkür üstüne teşekkür ederse.. Allah'ın ihsan eylediği başarı ile emmare nefsin elinden kurtulan kalb dahi Yüce Hak ile ünsiyeti ve huzuru buldukta o köleden daha çok rahat eder ve teşekkür üstüne teşekkür eder.

İHSAN OLMAK

Bu kalb huzurunu tahsil eylemek, bu kalb huzuru ile insanlık sıfatını bulmanın ve insan olmanın şartları yedi olup şunlardır :

1. Sabır..
2. Teslim..
3. Hilim..
4. Edep..
5. Utanmak..
6. Arzu..
7. Teşebbüs..

Hemen her şeyde sebebine teşebbüs şarttır. Bu yolda sebebine teşebbüsten murad; şeriatla ilgili, tarikata lââyık, hakikata muvafık, marifete uygun olan sebeplere teşebbüs etmektir.

İşin başında, bu yolun şeriatla ilgili olan sebebine teşebbüs; sahih itikad ile yararlı ameldir..

İtikadı, Ehl-i Sünnet itikadı düzeyine getirmek gerekir. Şeriat emirlerini de bilip gereği ile amel etmelidir.

Bundan sonra da, tarikata lââyık olan sebebe teşebbüs etmelidir. Bu da, insanın kendisini, kâmil bir mürşide teslim etmektir. Bundan sonra, o zattan ne gibi emir gelirse., ona göre davranmaktır; bunun için çalışıp gayret etmelidir.

Eğer bir kimseye, kâmil mürşide ulaşmak nasib olmamış ise, tarikatı inkâr edici olmamalıdır. Allah'ın velî kullarını sever olmalıdır. Allah'ın veli kullarını dinlemeli, kitaplarını okumalıdır; her dınleyip okudukça, Allah rızası için bir Fatiha okuyup sevabını sözünü dinlediği ve kitabını t okuduğu zatın ruhuna hediye etmelidir.

Onların gereği ile amel etmeyi de, Cenab-ı Hak'tan dilemelidir.

Hakikatin ve marifetin yeri kalb olduğundan, onun tercümanı da haldir. Bunun için de :

— Hal, kal ile (sözle) bilinmez.

Denilmiştir.

Şeriatın ve tarikatin yeri de lisandır. Bunun tercümanı da kaldır. Bu bakımdan, şeriatı ve tarikatı sözle anlatmak daha kolaydır.

Şeriate teşebbüs etmek için, ilmihal ve fıkıh kitaplarına başvurmak gerekir. Bu teşebbüsün esası da, şeriatın emirlerini yürütmeye çalışmaktır.

Tarikata lââyık bir şekilde teşebbüse gelince., onu da üç şekilde tarif edeceğim. Tarif ettiğim şekilde o sebeplere teşebbün edilirse., inşaallah kolay yoldan, hakikata ve marifete dahi yol açılır. Diğer şartların da yerine getirilmesi ile, insanîyet mertebesine ulaşılır.

Tarikata lââyık sebebine teşebbüsün birincisini şöyle anlatabiliriz :

İnsanlık arayan bir kimse, cümle halk ile hoş geçinir. Bütün insanlara karşı güleç yünlü, tatlı dilli olur. Elinden ve dilinden hiç kimse incinmez. Elinden geldiği, gücü yettiği kadar bütün yaratılmışlara karşılık beklemeden ve ard niyet beslemeden iyilik etmeyi kendisi için alışkanlık haline getirir. Himmeti gayreti yüksektir. İçte ve dışta feyzini, refah ve rahatını yeteri kadar ister. Kendisine lââyık görmediği şeyi, başkalarına da lââyık görmez. Kendisine ve halka çok faydalı olan hayırlı şeylerde çalışıp gayret eder. Daima iyi arkadaş edinir. Halkın tiksiniş eziyet duyduğu şeylerden ziyade sakınır. Kalb inciten, hatıra dokunan sözler, asık surat, çirkin muamele, latife yollu olsa dahi hiç kimseye eziyet etmez Hemen herkesin yanında beğenilen, makbul olan, güzel duaya, övülmeye sebep olacak fiil, söz, hal ve huya davranışlarını ve duruşlarını uydurur.

Sıkılan, yardıma muhtaç olan kimselere dahi, gücü yettiği kadar eli ile, dili ile, parası ile yerine ve duruma göre yardım etmeli.

Küçük büyük, hemen herkese saygıda ve gözetmede kusurlu olmamalıdır. Kalbler yapıp gönüller almalıdır.

Eski arkadaşlık, dostluk haklarını da gözetmek gerekir. Beşeriyet icabı bazı şeylerden dolayı bir incinme vaki olursa, eski hakları bir yana atmamak; affederek gücenmekten geçmelidir.

özellikle vaktiyle büyük küçük iyilik gördüğün zatı ve hizmetinde bulunanları unutmama; gücün yettiği kadar güzel karşılık ver. Bilmez misin :

— Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var..

Derler. Bunun için bir fincan kahvesini içtiğin kimseyi öv, güzelce karşılık ver, kırk yıl hayır duadan unutmama. Gece gündüz onu yad et. Böyle edersen, o bir fincan kahvenin hakkını ödemiş olursun. Ama, bundan sonra da, o kimseyi bırakmak, eski hakları gözetmemek sayılır. Diğer hakları, Cenab-ı Hak'kın hakkını da buna kıyas et. Zira :

— İyiliğe iyilik, her kişinin kârıdır; kötülüğe iyilik er kişinin kârıdır. Denilmiştir. Nitekim, bir başka yerde şöyle anlatılmıştır :

— Bir kimseden zarar gelirse, ona karşılık affetmek, ona iyilik etmek, kırılmak, aleyhine bir söz işitildiği zaman hemen lehine duâ etmek; haddini bilmeye ve derviş olmaya alâmettir.

Allah'ın kullarına gizli aşikâr hayır duâ okumakla memuruz. Ras-geldikleri zaman, onlara selâm vermeliyiz. Şefkatli bir dille :

— Merhaba..

Demekle hal hatır sormakla sevindir. Doğudan batıya kadar, kadın ve erkek ölmüşleri dahi hayırla an. Her gün, üç İhlas bir Fatıha okuyup onların ruhlarına sevabını bağışla. Böylece, onların ruhlarını sevindirmiş olursun Zira :

— «İşlerde -şaşırsanız, kabirdekilerden yardım isteyiniz.»

Hadis-i şerifi açıktır. Diğer iyilikleri bununla kıyas edebilirsin. Sözün özü olarak, şöyle anlattık :

— Bu yolda ilk teşebbüs, bütün mahlukata, mevcudata iyilik etmektir.

Bunun ne olduğu ayrıntıları ile bilindiyse, sebebine teşebbüsün ikincisine geçebiliriz. Şöyleki :

Bir kimse, anlatıldığı şekilde iyilik ederse., ettiği iyilik, yine kendisine aittir. Dar vakitte, gelip kendisini bulur. Bunu, güzel bir misalle açalım. Şöyleki :

Yüz elli haneli bir mahalle düşünelim. Burada, zenginlerden imkânları yerinde bir kimse vardır. Ondan başka, orada oturan vezirler, bilginler, vekiller, ileri gelenler, yazıcılar, tüccarlar, esnaflar vardır. Zengin zat, bunların birini diğerinden ayırd etmez. Aynı ölçüde ramazanda ramazanlık, bayramda bayramlık, kurbanda kurbanlık, muharremde dahi aşureler gönderir. Ayrıca kiraz vakti kiraz, ünüm vakti ünüm, bostan zamanı bostan gönderir. Yazda yazlık verir; kışta kışlık verir.

Hâsılı : Her çeşit hediye yollar; her hediyeyi de vaktinde ulaştırır. O mahallede bulunan evlerin hepsine hizmetçileri ile gönderir.

Şimdi, böyle bir durumda, o evlerin sahipleri, zengin'olsun, fakir olsun; hepsi de o zengin zattan hoşnut olur. İsterse, adı geçen zengin zat, onların her biri ile tanışmamış, görüşmemiş, konuşmamış kim olduğu da bilinmemiş olsun.

Ama, o komşuları bu durumu bilirler ve daima överler. Böyle bir komşunun da mahalleden gitmesini istemezler. Bu zatın başına bir kaza gelecek olsa, onu ortada tek, başına bırakmazlar. Onun evi yansa, malı telef olsa, fakir düşse bir yere toplanır mahallece bu zata yardım ederler, yine ilk haline getirirler. Elbirliği ile, bu zatı birden kalkındırırlar. O kadar ki : Bu zatın başına hiç bir kaza gelmemiş gibi olur.

Sözü edilen mahalle halkı, biraraya geldikleri zaman ne yapmazlar ki?. Onların içinde veziri var, ileri gelen adamları var, tüccarı var, zengini var. Hepsi birden bir yere gelince, adamı birden ortaya çıkarırlar.

Sebebine gelince, vaktiyle elinde imkân varken, mahallede bulunan evleri gözetiyordu. Garazsız, karşılıksız ikramda bulunuyordu. Ettiği iyilik, sonunda karşısına çıktı, kendisine döndü. Dar zamanda gelip yetişti. Bu yapılan işe :

— Allah katında, Resulullah katında, bütün kulların yanında makbul, merğub, memduh şey ile sebebine teşebbüs etmek..

Derler ki, dünyada ve âhirette faydası yine yapana alt ve yapana dönüktür.

Bir şair :

Altın kalem ile yazsın bunu yazan; Kendi düşer eller için kuyu kazan..

— İnsan her ne ederse, yine kendisine eder.. Dedikleri de bu manayadır.

İnsanlığı elde etmek için, bu cihanda iyilik etmek gibi bir sermaye bulunmaz. Bir kimse de, iyiliğin aksine kötülüğe teşebbüs eder ise., artık o kimsenin de hali bilinmelidir. Nerede olursa olsun; onu hiç kimse istemez. Belki de, o mahallenin hemen her yerinde bildiri dağıtıp sürer çıkarırlar.

Kötülük eden gittiği hiç bir yerde rahat ve huzur bulamaz. Bunun için de şöyle denilmiştir :

— Bir kimseye faydan olmasa da, bari zararın olmasın.

Bazı kimse için şöyle derler :

— Şu adam ne hayra yarar, ne de şerre..

Ama bu da, bir inayettir. Cenab-ı Hak, cümlemizi şerre alet olmaktan korusun.

Âmin!.

Gelelim sebebine teşebbüsün üçüncüsüne.. Burada şu hususlar kısaca anlatılacaktır: Yüz elli haneli mahalleden murad nedir?.

O mahallede bulunan evlerden murad nedir?.

Mahalledeki zengin kudretli zatın hanesinden murad nedir?.

O hanede bulunan zenginlerden olan zat kimdir?.

O zatın hizmetinde bulunanlardan murad nedir?.

O zatın hizmetçileri ile eşit şekilde evlere yolladığı ikramdan, ihsandan murad nedir?.

İkram olunan hanelerin içinde bulunan vezirlerden, bilginlerden, ve-killerden, ileri gelen adamlardan, yazıcılardan, tüccardan ve o kimselerin evlerinden murad nedir?.

O evlerin sahiplerinden murad nedir?.

O ev sahiplerinin hoşnud edilmesinden murad nedir?.

O güçlü kimsenin evinin yanmasından, bütün varının elinden gidip fakir düşmesinden murad nedir?.

O kudretli kimsenin böyle fakir, kudretsiz kaldığı zaman, dar vaktinde yetişip birden kaldırıp hiç düşmemiş gibi zengin eden evlerin sahipleri kimlerdir?.

Gelelim bunların açıklamasına.. Şöyleki :

Yüz elli haneli mahalle; bu bulunduğun âlemden kinayedir. Yani : Dış görünüşü ile bu âlem, bir mahalle gibidir. Bu âlem dahi, hakikatta, bir adamın vücudundan ibarettir.

Bu adamın vücudu dahi, hakikatta bir âlemdir ki : Bütün âlemleri içine almıştır. Zira, hekimler, insanın vücuduna :

— Küçük âlem..

Demıştır. Tasavvuf ehli zatlar ise, buna :

— Büyük âlem.., Demişlerdir. Hekimlerin, bu âlem için :

— Küçük âlem..

Demelerinin sebebi var. İnsan vücudunda, şu âlemde olduğu gibi ırmaklar, dağlar, bitkiler, madenler, bunlardan başka diğer varlıklara ben- . zeyen şeyler var. Ancak, bu âlem, sayısız insan vücuduna da şamildir. Bunun için de, onlara göre; bu âlem için :

— Büyük âlem..

Demek gerekir; insan için de, şöyle demek gerekir :

— Küçük âlem.. Burada, tasavvuf ehlinin :

— Büyük âlem..

Demelerinin manasını da sana açıklayayım..

Ancak, burada açıklayacaklarımız; hakikat ilmi ile ilgilidir; akla ters düşebilir. Bunun için de, Hak yolcusu salike uygun düşen, işittiği sözü akli ile ölçmesin; onu anlamayı yükseleceği zamana bıraksın. Bunu bilsin ve ötelere gelecek gizli tecelliye gözetin;

o tecelli ile gelecek sırları beklesin. Halini değiştirdikçe, anlayışı da artar; bunun böyle olduğunu da görecektir.

İnsan, bir şeyi bir vakit anlamamıştır; ama aradan geçen bir süre sonra anladığı görülmüştür. Bu durum, tecrübe ile sabittir.

Üstteki manaya göre; anlamamak kusurunu senden bil ve itiraf et. Bunun için de, söylenen derviş sözlerine sataşp dil uzatmaktan kendini koru; senden beklenen de budur. Bu manada, Aşık Paşa, her ilme bir delil getirmiştir; hakikat ilmi için de şöyle demiştir :

— Hakikat ilminin delili de ancak tasdiktir. Kendisi, değerli varidatın sahibidir.

Bir keresinde, şöyle bir hal olmuştu; onu anlattı :

— Sülük esnasında, bir gün, bu vücut âlemini geziyordum. Orada bir zata rasladım : Kendisinde, Allah sırrının belirtileri görülüyordu.

Hatırıma şöyle geldi: Zahir bu canın vücutu bu âlemdir.

Üstteki düşünce, henüz tamam olmamıştı : Onun vücut âlemine girdim. Orada, nice bin şehir ve beldeler gördüm.

Birden bir zat daha gördüm; ünsiyet sırasında, onun da vücut âlemine girdim. O dahi, nice şehirleri ve köyleri içine almıştı, orada nice nüfus vardı.

Ondan sonra da, bir zatla arkadaş oldum; onun da vücut âlemine girdim.

Hülâsa : Anlatıldığı şekilde, on bir vücutun âlemine girdim. Her dediğim zat, diğerinin vücut âleminde bulunan sayısız insanların biri idi Anlatılan sıra ile, herbirinden çıkarak, kendi vücut âlemime girdim; ondan da bu görünen âlem topluluğuna geldim

Anlatılan rüyadan uyandığı zaman, bana şöyle dediler :

— Ey çaresiz, uyandın mı sanıyorsun?. Bu gördüğün âlem, halâ dünyadır; kendisine bu ad konmuştur. Bu dahi bir adamın vücutudur. O adama da :

— Zamanın sahibi..

Derler. O da, bu âlemde bir adamdır. Bu âlemde, daha onun gibi nice bin adam vardır. O âlem dahi yine bir zatın vücutudur; o zat dahi, yine bir âlem adamlarından biridir. Bu durum için ne bir evvel, ne de bir son vardır.

Sordum :

— Bu bulunduğumuz âlemin zaman sahibinin ömür süresi nekadardır?.

Şöyle dediler :

— Aradan yüz bin yıl geçse, henüz üzerinden bir an geçmemiş olur..

Noksan sıfatlardan münezzehtir o zat ki; zatından başkası, onun zatına hayran olmuştur.

Muhammediye sahibi, Yazıcızade Muhammed efendi şöyle demiştir :

Sureta Âdem doğup çıkmış idi âlemden; Lâkin âlem Âdem'den doğuptur manide zira..

Onun böyle demesi, anlatmak istediğimiz sırrı açıklar.

Bu takdire göre, bu âlem, dış görünüşte bir mahalle gibidir; içinde bulunan halk dahi evler gibidir. Kalbler, dahi o evlerde bulunan odalar gibidir. Birbiri içinde ise, hakikatta ev mahalleyi, oda evi, ayna dahi odayı almıştır. Nitekim, bir hadis-i şerifte şöyle Duyurulmuştur :

— «Müminin kalbi Allah'ın evidir; müminin kalbi Allah'ın arşıdır; müminin kalbi, Allah'ın hazinesidir.»

Bir kudsî hadis-i şerifte ise, şöyle gelmiştir :

— «Beni ne yerim aldı, ne de semam; beni bir mümin kulun kalbi aldı.»

Burada, anlatılan :

— «Mumin..»

Tabirinden murad, kâmil insandır.

— «Kalbe sığmak..»

Tabirinden murad ise, şudur : Gönülün, Hakkın cemaline ayna olması..

Nitekim bir başka hadıs-i şerifte ise, şöyle buyurulmuştur :

— «Mümin, müminin aynasıdır.»

Bu cümledeki ilk müminden murad, kâmil insandır; ikinci müminden murad ise,

Yüce Hak'tır. Buna göre :

— Kamil insanın gönlü, Hakkın aynasıdır.

Demek olur.

Bir dörtlük :

Hakka lü'lü-i laladır gönül;

Mazhar-ı ism-i müsemmadır gönül.. Sipehr-i simurğ-ı ânkadır gönül; Tende Zat-ı Hak Taâlâ'dır gönül..¹

Yüce Hak, her kuluna bu istidadı vermiştir. Ama kusur, kendisinin-dir. İstidadmı boşa giderir. Kendisini bir kâmil mürşide teslim eylemez ki : Kendisi de kâmil bir insan ola..

Gelelim, o evlerin sahiplerine.. O evlerin sahiplerinden murad ise.. her vücudun sahibi olan mülkün sahibi Yüce Zat'tır. İçten ve dıştan her vücutta mevcut olan odur. Ondan başka mevcut yoktur. Açıkçası : Her vücudun hakikati odur.

Her ne kadar isimleri itibarı ile ayrı vehm' olursa dahi, irfan sahibine gereken odur ki : Gönlünden Hakkın gayrı bulunduğu vehmini ata; her vücudun, hakkın olduğunu da isbat ede.. Böylelikle de, tevhid tamam ola.. Aksi halde, delil ile tevhide gitmek, avam işidir; onun makbul oluşu da, avam arasındadır.

Asıl atılması gereken senin kendi vücudundur; isbatı gereken de, Hakkın vücududur ki : Sende, bende söyleyen odur. Bu surette her bir vücutta mevcut olan Vacib'ül - Vücut olmaktadır.

Vücut, Allah'ın olduğuna göre; hangi haneye, yani: Hangi vücutta, ister kendi vücudun olsun, isterse başkasının vücudu olsun; Allah için her ne türlü saygı gösterip gözetir, hizmet, ikram, iyilik edersen Hakka kulluk etmiş olursun.

Zahirde görünen vücutta ettiğin iyilik, mahabbet, güzel zan, üstün nazar; gerçekte Hakla ünsiyet, ona mahabbet, rıza ve ona yakınlık bulmaya sebep olur. O vücudun gönlü vasıtası ile de maksad hâsıl olur.

— Yol, bu gönülden geçer..

Demenin manası budur. Her bir şeyde dahi gönül vardır. Nitekim, Isra suresinin 44. âyetinde şöyle buyurulmuştur :

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Gönül, Yüce Hakkın-en güzel incisidir; isim verilen zatın zuhur yeridir.

Gönül, yükseklerden uçan, erişilmez, bir anka kuşudur; tende Yüce Hakkın zatıdır.

— «Onu hamde tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur; fakat siz, onların tesbihini anlayamazsınız.»

Eğer o bir şeyde gönül olmasaydı; Yüce Hakkı ne ile bilip zikir ve teşbih ederdi.

— «Şey..»

Diye anlatılan, cümleden daha küçük olan yaratılmış bir zerredir. Onun dışı zerredir; ama içi büyük arştır. Cümle mahluk, onun içinde ve evdir. Yüce Hakkın, bildiğin arşa teveccühü neyse, o zerreye de öyledir. İnsanın yüreğinde bulunan siyah noktayı görmez misin?. Her köşesinde, arşın, güneşin, ayın, yıldızların vücudu vardır, ama

dışta belirmez. Halbuki varlığın içi onlarla doludur. Bu mana, bazısında bilfiil gelmiştir; bazısında dahi bilkuvve kalmıştır.

İnsanın cümle şeyden makbul olması, o tecelliyi bilfiil yansıttığı içindir; yoksa, ilâhî azamet, başkalarında olmadığı için değildir.

Her mevcudun, Allah'ı bilip tesbih etmesi, tehليل etmesi arş misali gönül iledir; yoksa zerrenin ne haddine ki: Allah'ı bilmek onun için mümkün ola.. Allah'ın azametini bilen, yine Allah'tır. Bu manayı anla ki : İşin ne olduğunu bilesin.

Ehlüllah olan zatlar, halka kesinlikle varlık vermez, onlar için vücut tanımazlar.

Vücut varlığını Yüce Hak için isbat ederler. Sen sanırsın ki; onlar, halka :

— Hak..

Derler. Haşa ki böyle bir şey ola.. Sonsuzlara kadar böyle bir şey olmaz. Kesinlikle halk Hak olmaz. Ne o bu, olur; ne de bu, o olur. Gerçek olan da budur. Vahdetteki yol, şu hakikat vücudundan ibarettir ki : Hiç bir şekilde ona zeval olmaz; sabit durur. Şimdi iyi dinle..

Varlıklardan her birinin bir beka yüzü vardır; onun gölge varlığı, o beka ile durur. Beka yüzüne :

— Hak.. Denir.. Fena bulup yok olan yüzüne de :

— Halk..

Denir.. Kasas suresinin 88. âyetinde buyurulan :

— «Onun yüzünden başka, her şey helak olacaktır.»

Manası, buna işaretidir. Bu vücudun fena bulan yüzüne :

— Halk..

Denir ki, su gibi akıp fena bulmaktadır. Beka yüzü ise., ark gibidir; içinde su akar ama, kendisi akmaz.

— Çaya girdiğinde, gözünü arka baktırırsan, kurtulursun; akan suya baktırırsan, gözün kararır suya yıkılırsın.

Dedikleri de bu manayı anlatır. Buna göre :

— Bir kimse, bu berzah âleminde su gibi akıp giden dış yaratılışın imarı ile meşgul olup da daim ve baki olan batın hakikatından gafil olursa., yıkılır..

Demektir. İrfan sahiplerinden birinin :

— Ey zahid, sureti gözetme; içeri gel, cana bak.

Demeleri dahi bu manayadır.

Gerek yaratılışı yününden zahir olup fani olan olsun; gerek hakikati cihetinde sabit olup baki kalan olsun şu :

— Vücut..

Denilen şey, mutlaka Allah'ındır. Ama sen, onu halkın sanırsın; vehme düşersin.

Halbuki halk, vücudun kokusunu dahi duymamıştır. Nihayet, Hakkın vücudu, halk suretinde göründü.

Halk vücut bulmak istedi; ama kendisine uygun bir vücut bulamadı ki : Onunla bu âlemde zuhur ede.. Yüce Hak, gayret edip kendi vücudunu emaneten giydirip izhar eyledi. Bu emaneti sahibine teslim eden, borcundan kurtulur.

Bir şiir :

Ölmeyince bulamadım yol ol Hakka; Hep olursun, hiç edicek kendini..

MANSUR - FİRAVUN

Şeyh Rükneddin Alaüddeve şöyle anlattı :

— Ateşli hallerinden birinde idi. Hüseyin Mansur Hallac'ın ziyaretine gittim. Çokça murakabe ettim; onun ruhunu yüksek makamda buldum, illiyyinde idi. Gizlice şöyle sordum :

— Efendim, bu ne haldir ki; Firavun; Naziat suresinin 24. âyetinde anlatıldığı gibi:

— «Ben, sizin en Yüce Rabbınızım.» Dedi; Mansur dahi:

— Ben Hakkım.

Dedi.. İblis şeytan dahi, Allahlık iddia etti.

Duruma gelince, Hüseyîn Mansur'un nuru, yücelerde, yükseklerde;

Firavun'un canı dahi cehennemde.. Bu ne hikmettir?.

İçimden bana şöyle bir ses geldi :

— Firavun, kendini görmeye düştü; söylediği sözde, kendisini gördü. Biri de bir şeye saymadı.

Hüseyin Mansur'a gelince., tamamen bizi gördü. Kendisini boşa çıkardı. İşte, aradaki farkı bundan gör. Bir şiir :

Âyinedir bu âlem, her şey Hakla kaini; Mir'at-ı Muhammed'den görünür Allah daim..
Şeyh İraki şöyle dedi :

— Yüce Hak, kendisini bütün eşyanın aynı eyledi. Ta ki : Zatından başkasına ibadet edilmeye, sevmeye.. Allah'ın arzusu bunu gerektirmiştir.

Bir şiir :

Gayreti gayrı komadı anın; Lâcerem aynı oldu eşyanın..1

Bir şiir daha :

Hak diledi ki, eşyayı yarata; özünden gayrı komadı arada..

Ki âlemde tapanlar ana tapa;

Ki her yüzden gözünü halka kapa.. Ki hüsn-ü hulk ile ihsan kapılır; Sınık gönüller aninle yapılır.. Hakikatin. Hakimidir lutf ü ihsan; Ki her kanda kapıla ana insan..1

Üstteki beytler, İsra suresinin 23. âyetinde Duyurulan :

(1) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Bu âlem, bir aynaya benzer; her şey Hak ile durur; Muhammed'in aynasından daima Allah görünür.

(2) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir :

Onun kıskançlığı, araya yabancı sokmadı; şüphesiz, eşyanın hepsi kendisi oldu.

(3) Bu şiirin daha açık Türkçesi şöyledir ;

Yüce Hak, eşyayı yaratmayı dilediği zaman, araya yabancıyı sokmadı.

Ta ki, bu âlemde ibadet edenler, ona ibâdet ederler; her yüzden gözünü halka kapa.

İyilik, iyi huylarla kapışılır; kırık gönüller de onunla yapılır

Gerçekte lütuf ihsan Hakkın; insan onu nerede bulursa bulsun..

— «Rabbın hükmü odur ki : Sadece zatına ibadet edesiniz.»

Mananın tefsiridir.

Bu âyet-i kerimede, daha açık tefsiri ile şöyle buyurulmuştur :

— Ya Muhammed, Rabbın şöyle hüküneyledi, takdir etti ki : Kendisinden başkasına ibadet etmeyesiniz. Edilen ibadet, muhabbet, medih, sena; hiç bir şekilde mümkün değildir ki : Başkasına oluna.. Hatta, sanem puta tapmak, hakikatta Samed Allah'a ibadettir. Zira, sanemin varlığı, sameddir. Böylelikle de, cümle varlık, Hakkın olduğu biline..

İşte halka tazim etmenin iç yünü böyle olunca; onları tahkir etmenin içyüzünü var kıyas eyle.. Buna göre halkı tahkir et, onları kötüle, gıybetlerini et, akıllarını ve yaptıklarını beğenme de; hele bir bak, iş ve söz nereye varıyor!

— Ama, ben Allah için buğuz ederim; bunda nefsimin yeri yoktur..

Der isen, aşk olsun; bunu şer'an yerine getir. Bu türlüsü caizdir. Ama, azdan az nefis araya girerse, alış verişe çıkarken evdeki bulgurdan olursun.

Gözlerini aç ki; Alluh da sana gereken kapıları açsın.

Gelelim, mahalledeki kudretli zengin zatın evine.. Bundan murad, ey mümin kardeş, senin kalb evindir. O evde bulunan zengin zat ise, senin kalbinde bulunan gönüldür ki : Kalb evinde zuhur eden tecelli, hâsı? olan ilâhî ihsan, rabbani hediye hep gönülün elindedir. Gönül, kendisine gelen bu iyilikleri, kalb keib evine, diğer maddi ve manevî organlara, tüm eşyaya gönülden yapılın.

O zatın hizmetçilerinden murad; mümin kardeş, senin vücudunda bulunan zahir ve batın duyguların ile bütün organlarıdır.

O zatın, hizmetçileri ile, eşit şekilde evlere gönderdiği ikram ve ihsandan murad ise., bütün varlığıyla, içten ve dıştan Alluh için Allah uğruna halka ettiği iyiliktir. Meselâ, kendi nefsin için ne istersen, bütün yaratılmışlara da aynı şeyi istemek ve yetmiş iki millete aynı gözle bakmak ve üstün himmetli oimak, gece gündüz Muhammed ümmetine hayır duâ etmek gibi..

Mahallede ikram olunan evlerin içindeki vezirlere, vekillere, bilginlere, ileri gelen adamlara ve daha başkalarına gelince., onların evlerinden murad : Nefsinden alt bir yaratık görmeden içte ve dışta saygı gösterip gözettiğin, hizmet ve muhabbet ettiğin, tavazuda ve ihramda bulunduğun, gücün yettiği kadar iyilik ederek dostluk gösterdiğin ve :

— Merhaba..

Dediğin, halkın içinde mevcut olan ârif-i billah olan irfan sahiplerinin kalbleridir. Bunlar arasında gayb erleleri, zamanın gavsı, vaktin kutbu, zamanın kutbu, devreler kutbu, iki imam, amud evtad, bûdela, rukaba, nüceba, efrad, ümena, ahıyar, ebdal, Hızır, İlyas vardır. O kadar ev-liyaüllah, ricalüllah, Allah katında sevilmiş meczuplar vardır ki; onların sayılarını ancak Yüce Allah bilir. Çünkü, bu manada, Allah-ü Taâlâ, bir kudsî hadiste şöyle buyurmuştur :

— «Velîlerini kubbelerini altındadır; onları benden başkası bilmez.»

Bunların her biri, kendi nefislerini bilmişler, Rablarını bulmuşlar, Hak ile Hak olmuşlardır. Ayrıca onlar, kudsî kuvvet sahibi, cemal kudreti ile tasarruf eden değerli zatlardır.

— Cemal kudreti..

Tabirinin manası şudur : Kâmil insan; cüz'î iradesini, Hakkın külli iradesinde yok eder, akıl, nefis, duygular yanar; Allah'ta yok olur; Ce-nab-ı Hakkın kudret gücüne dayanır.

İşte anlatılan manada bir kudret gücü ile tasarruf eden zattan anlatılamaz ki; iyiyi kötü etmek, kötüyü iyi etmek onun elindedir. Zira, onun iradesi, Yüce Hakkın arzusu dışında değildir. Bu zatların mübarek nefisleri, Cenab-ı Hakkın zatı sıfatlarına, sübutî sıfatlarına kapı olmuştur. Buna göre, Cenab-ı Hak, dilediği kimseyi bunların bir nazar cazibesi ile Yüce Zat'ına çekip ulaştırır. Bunlar, yazıcının elindeki kalem, okçunun elindeki ok ve yay gibidir. Nitekim, bu mana bir kudsî hadis-i şerifte şöyle anlatıldı:

— «Bir kulu sevdiğini zaman, onun eli ve dili olurum.»

Enf al suresinin 17. âyetinde ise, bu manaya şöyle işaret edilmiştir :

— «Attığın zaman, sen atmadın; Allah attı.»

Allah'ın velî kulları Hakkın kudreti, eli ve dilidir. Hazret-i Hüdayi şöyle anlattı ;

— Sülük esnasında, değerli şeyhim Üftade Efendi Hazretleri şöyle dedi :

— Mevlana Alâaddin, Bursa'da bir gün bir köpeğe hilâfet verdi. O köpek dağa gitti; yanında elliden fazla köpek toplandı. Halk, onlar için çeşit çeşit yemek hazırlar ve şöyle derlerdi :

— Bunlar, Mevlâna Alâaddin'in köpekleridir.

Hele bir bak ki : Hak sevgisi, köpeklerle tesir etti. O tesirle halktan ayrıldılar, çokça nimetlere ulaştılar.

Bir başka yerde de şöyle anlatmıştır :

— Meşayihde gazap gücü gayet kuvvetlidir. Onlara gazab hali gelecek olsa, bütün âlemi yıkmak isterler. Ama, bu gibi şeylerde, âlemin yararına duâ etmek, onlara daha uygun düşer. Nitekim bu manada gelen bir kudsî hadis-i şerifte Hak Taâlâ şöyle buyurdu :

— «Rahmetini, gazabımı geçti.»

Bakara suresinin 237. âyetinde şöyle buyuruldu :

— «Affederseniz, takvaya daha yakın olur.»

Bu manalara göre; Allah'ın huyuna bürünüp hemen herkesin yararına duâ etmek daha yerindedir.

Şöyle hikâye edildi :

— Nuh aleyhisselâm, kavminin helak olması için, aleyhlerinde duâ etti. Onlar helak olduktan sonra, lânetli İblis Şeytan geldi ve şöyle dedi:

— Ey nuh, bana ne emrin varsa buyur. Zira, senin, üzerimde büyük nimetin vardır.

Nuh aleyhisselâm sordu :

— O ne nimetidir?.

Lânetli İblis şeytan şöyle anlattı:

— Sen kavmini gazaba uğrattın. Ben, ömrüm boyunca, onları helak etmeye çalışsaydım, senin gibi yapamazdım.

Bunun üzerine, Nuh aleyhisselâm hatasını anladı; ettiğine pişman oldu. Zira, bir topluluğun helak olmasına güç yetiren, onların yararlı hale gelmesine de güç yetirir. Nitekim, Resulullah efendimiz, —Allah ona sa-lât ve selâm eylesin— ümmeti için şöyle duâ buyurdu :

— «Allahım, kavmime hidayet eyle; onlar bilemiyorlar.»

Halilullah İbrahim aleyhisselâma melekût âlemi açıldı. O da mülk âlemine baktı. Asilerin isyanını görünce, onların aleyhine duâ etti; helak oldular.

Bu arada, kendisine şöyle denildi :

— İbrahim, kullarımızı incitme.

Sonradan hakikata ulaştı; masiva getti, fenaya vardı.

Her hakikat işine dalmaktansa, şeriatın her emrine göre hareket etmek daha gereklidir; bazılarının göre, hakikati anlamak zordur.

Niyazi-i Mısırî bir mektubunda şöyle dedi :

— Ârif-i billah olan bir kimse, sıra dostuna gelince nasıl kayırır ise, düşmanına sıra gelince de öyle kayırması gerekir. Zira, aradan düşman çıkınca, işinde duraklama olur; yükselmezsin.

Demişler ki :

— Dostla düşman, iki ayak gibidir. Düşman gidince, tek ayakla kalınır. Tek ayakla da bir yere varılmaz.

İşte anlatılan sebepten ötürü :

— Cümle ile dost olayım, her gönülden Cenab-ı Hakkın ihsanına nail olayım.

Diyen kimse; bu âlem mahallesinde kendi nefsinden daha düşük bir yaratık görmeyecek. Bu âlemdeki bütün halk sayılan bütün hanelere eşit şekilde güzel zan

beslemeli ve üstün gârmelidir. İçten ve dıştan saygı gösterip gözetmelidir. Hizmet, sevgi, tavazu yolu ile her gönülden Allah'ın rızasını istemelidir. Böyle olunca da, o evlerin sahipleri kendisinden razı olurlar.

Hüdaî Hazretleri şöyle anlattı:

- İnsanların ayıplarını görmekten şeyhime şikâyet ettim. Şöyle dedi :
- Bu durumu, ben de şeyhime şikâyet etmişim; şöyle demişti :
- Her şeyin bir mükemmel tarafı vardır; onu bilemezsin. Ama, onun kemalini görmek istersen, hakir gördüğün kimsenin elini öp, Allah'ın" yardımı ile o halden kurtulursun.

Evlerin sahiplerinden murad, Yüce Hak'tır.

Ev sahiplerinin hoşnud olmasından murad ise, her gönülden, Cenab-ı Hakkın, senden hoşnut ve razı olmasıdır.

O güçlü kimsenin evinin yanmasından, bütün varlığının elinden gitmeşinden ve fakir kalmasından murad ise., senin ölüm halindir. O zaman, rahmete ve mağfirete muhtaç olursun.

O güçlü kimsenin, fakir, muhtaç, kimsenin olup darda kaldığı zaman yetişip kaldıran, hiç düşmemiş gibi zengin eden ev sahiplerinden murad ise.. Yüce Ailah'tır. Zira., vefat ettiğin zaman, her gönül senin hakkında iyi tanıklık eder; hayır duâ, rahmet ile seni anar. Onların cümlesi senden hoşnuttur. Senin hakkında, Allah'tan rahmet, mağfiret ve. ihsan dilerler. Bu sebeple Şanı Büyün Allah; fazlı, keremi, lutfu, ihsanı ile muamele eder ve ebedi saadete, sonsuz hayata kavuşturur. Her isteğini, gayeni hâsıl eyler.

Buraya kadar anlatılanlar, sebebine teşebbüs edilecek şeylerin bazısını misal yolu ile bildirip açıklamaktır. Cenab-ı Hak cümlemize anlatılanları hal eyleyip işin gerçeği ile amel etmekte başarılı kılsın; hayra ulaştırsın.

Anlatılan yedi şartı yerine getirmekle adam insan olmaz. Taa, ilk önce elde edilmesi gerekenleri elde etmedikçe.. Zira, bu yedi şartın yerine gelmesine, kalb huzuru ile varılacaktır. Kalb huzuru ise, temiz kalble bulunur. Temiz kalb ise, tarikatla elde edilir. Tarikata dahi, şeriat yolundan girilir. Şeriata girmek ise, Kur'an-ı Kerimdeki emirleri yerine getirmekte olur.

Bu manaya göre; Hak yolcusu salık, öncelikle şeriat emirlerini noktası noktasına yerine getirmelidir. Hak yolcusu salikin, hemen her hali, Kür'an emrine uygun düşmelidir. Tıpkı :

- Ayakkabının teki tekine uygun..

Dendiği gibi.. İşte tarikatın kapısına bu uygun adımlarla girilir.

- Tarikat..

Diye anlattığımız, sırat-ı müstakim olan doğru yoldan ibarettir. Hazret-i Hüdaî şöyle anlattı :

- Mevlâna'nın evlâdından Divane Çelebî'nin keşif ve kerameti, o diyarda açığa çıkmıştı, ölüm haline geldiği zaman, ah edip inleyerek, pişman olup ve şöyle demiştir :

- Meğer biz, sırat-ı müstakim olan doğru yoldan gafilmişiz..

Sırat-ı müstakim olan doğru yolun ne olduğu da, inşallah aşağıda anlatılacaktır.

Sağlam bir itikadla şeriatın emirlerini yerine getirerek zühd, takva, vera hali ile bu tarikat-ı aliyeye Allah için, Allah uğruna girmek için bir mürşide hiç bir ard niyet beslemeden teslini olup şeyhi tarafından verilen virdleri, zikirleri zamanında eda edip ehlüllahın şartları arasında teveccüh, rabıta işini koruyan zata :

- Salık..

Denir. Asıl söylenecek söz de bunlardır. Yoksa şeriat emirlerini henüz yerine getiremeyen, zühd ve takva işinde tamam olmayan,. teslim olma hali bulunmayan

kimselere söz yoktur; bunlar, kendi başlarına buyruktur. Asıl sözümüz salıklar içindir.

Bu dersi okuyan, dinleyen kimse :

— Kusurum çoktur; artık benim halim berbattır.

Diyerek, levvame nefis, hiç kimseye ümit kestirmesin; zira, Yüce Hakkın rahmetinden ümit kesilmez. Allâh-ü Tâalâ, Zümer suresinin 53. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz; çünkü Allah, bütün günahları bağışlar.»

Kul, kusursuz olmaz; kusurlarımızı Yüce Hakkın kapısında ikrar ve itiraf edip tevbe istiğfar edelim..

— Ne yaptım ki?.

Deyip inkâr yoluna sapmaktan, Yüce Mevlâ cümlemizi korusun ve güven altına alsın.

Bu arada, kendi nefislerimizi de ayıplayıp bütün kusuru kendi üzerimizde bilelim.

Kendi ayıbımızı kesin olarak bildikten sonra, başkasının ayıbını görmeyi de bırakıp :

— Benim kusurumdur..

Demek, bu yoldaki edepler arasında sayılır.

Bu âlemde hemen herkes halini görür. Hal ehli kimselerden nice görülmemiş haller zuhur eder ki : Onu da, yine hal sahipleri görür, halden haberi olmayan göremez.

Cahillerden dahi nice ayıplar zuhur eder ki : Onu da, emsali cahiller görür; irfan sahipleri göremez. Zira, halkta ayıp görmemek, irfandır.

Resulüllah efendimiz hiç bir şeye eksiklik görerek bakmamıştır. Yasaklardan alması dahi, mükemmel olmak, onda olduğundan ötürüdür; taliplerin o taraftan yükselecekleri içindir.

Üftade Hazretleri şöyle demiştir :

— Nefsin ayıplarını keşfetmek, yeri ve semaları keşfetmekten hayırlıdır. Zira, nefsin ayıplarını görmek, keşfetmek sureti ile talib olan kimse tehlikeden ve gittiği yola set çekilmesinden kurtulmuştur. Yerin ve semaların keşfi ise, sırf bir gizli sırrı açığa çıkarmaktır; onda pek yarar yoktur.

Nefis islâh olmadan, ona güvenmek de sürekli olamaz; hemen bir yana kayar gider.

Nefis İslah olduktan sonra da :

— Artık nefsim islâh oldu; bana kötülük yoktur.

Deyip emin olmaya da gelmez; çünkü, A'raf suresinin 99. âyetinde şöyle buyurulmuştur:

— Allah'ın mekrinden emin mi oluyorlar? Halbuki, Allah'ın mekrin-den ancak varım yitirip ziyan edenler emin olurlar.»

Üstte işaret edilen manada olduğu gibi, korku ile ümid arası bir hale sahip olmak gerekir. Eğer korku yanı ağır basarsa, daha iyi olur.

İtikadını düzelten; şeriatını ikmal eden; perhiz, rizayet, zühd, takva işini tamamlayan; ayrıca bir şeyhe inabe edip tarikat-ı aliyeye giren; basireti açılan; keşfi, kerameti, müşahedesi, zat tecellisi bulunan gözünü kapadığı zaman görmediği bilmediği bulunmayan; sağ tarafına ibadetlerini, sol tarafına keşif kerametlerini sıralayıp da ikisinin ortasına oturan ve her iki yanını seyreden kimseye, sol taraftan bakanlar :

— İşte âbid, işte zahid, işte muttaki.. Derler.. Sağ tarafından bakıp görenler dahi:

— İşte velî, işte kerametlerin sahibi.. Derler.. Ne var ki, bu kimse için :

— İşte insan..

Demezler..

Yukarıda hali anlatılan kimse, henüz salıktır; henüz insan olamamıştır. Bu halde olanların hepsine de :

— Salık..

Denir.. Söz de salikleredir ki, sağına ve soluna bakıp da berzaha saplanıp kalmasınlar; sırât-ı müstakim olan doğru yolu arasınlar. Bu yol için, ayrıca :
— Allah rızası, Allah sevgisi, Allah aşkı..

Dahi denilmiştir.

Söz salikleredir ki: Kalblerinde tam bir mahviyet olduğu halde, kalb huzuru bulsunlar. Yukarıda anlatılan yedi şartı da yerine getirmek sureti ile insanlığı bulup insan olsunlar; bu berzah âleminde dahi, ruhanî cennete girsinler. Ruhanî vuslata da kavuşsunlar, insanlıklarını mükemmel eylesinler.

İnsan olmanın alâmeti vardır; şöyleki : Bu âlemde hiç bir düşman kalmaz, cümle ile dost olur; asla bir şeye de canı sıkılmaz, darılacağı bir şey arasa bulamaz. Allah'ım, bu insanlığı bize nasib eyle ki; insan olalım..

2. BÖLÜM - DOĞRU YOL - İNSANLIK - DERVİŞLİK

2. BÖLÜM

Konusu: a) Hazret-i Ali b. Ebu Talib'in tavsiyesi.. Allah ondan razı olsun.

- b) Doğru yol sırat-ı müstakim.
- c) insanlık..
- d) Dervişlik..

Şunları bilmelisin..

Aşıkın alâmeti üçtür; şöyleki :

- a) Dünyayı düşük değerde görmek.
- b) Eza cefaya dayanıklı olmak..
- c) Gelen belâyâ sabırla karşı koymak..

Halini selini, yumuşak başlı olmanın alâmeti de üçtür; şöyleki :

- a) Kendisine gelip gitmekten ayağını kesene gider gelir..
- b) Kendisini, maddî yönden yoksun bırakan kimseye verir..
- c) Kendisine zulmeden affeder.. Değerli dost sıddıkın alâmeti de üçtür; şöyleki :
 - a) Malını, senin malından daha değersiz görür..
 - b) Senin şerefini, namusunu korumayı, kendi şerefinden ve namusundan üstün tutar..
 - c) Senin canını, kendi canından daha kıymetli sayar..

* **

Abdullah Mukna'a şöyle sormuşlara

— Sana dostun mu daha sevimli gelir; yoksa düşmanın mı?..

Şu cevabı vermiş :

Hasımlarımı, dostlarım olduğu için severim, zira dostun ilgisi ruhanidir.

**

Rivayet edildiğine göre, Resulüallah efendimiz, —Allah ona salât ve selâm eylesin— bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur:

— «Kardeşlerinizi çoğaltınız. Rabbimiz, haya muamelesi eder. Kıyamet günü, kardeşleri arasında bir kuluna azab etmekten utanır.»

**

Hazret-i Ali'nin şöyle dediği anlatılmıştır; Allah ondan razı olsun :

— Dostluk üç yerde belli olur; şöyleki :

b) Gıyabta..

Yani : Dostun olmadığı yerde; onun hakkını koruyacak, gıybetini ettirmeyecek, ona toz kondurmayacak.

c) Vefatından sonra..

Dost odur ki, dostunun vefatından sonra da, dostluğa lâyık olan neyse onu yapa..

Meselâ : Hayır duâ okumak, hayırla anmak gibi işleri yerine getire..

Başarı ihsan eden Allah'tır; en güzel arkadaştır.

* **

DOĞRU YOL - DERVİŞLİK

Gelelim doğru yol olan sırat-ı müstakime ve insanlık sıfatını bulmaya..

Burada, sırat-ı müstakim ile, insanlık sıfatını bulmakla, en kolay yoldan dervişliğin elde edileceği tarif edilip açıklanacaktır.

— «Allah'a giden yollar, yaratılmışların nefesleri (veya nefisleri— canları-ruhları) sayısı kadardır.»

Buyurulmuştur. Buna göre, her şahsın vücut mülkünde özel bir yol vardır; bunu da ancak irşad ehli bilir.

- İrşad ehli..

Diye anlattığımız, Hazret-i Peygamber tarafından ümmetini Hak yoluna davete memur edilen zata söylenir. Bunun bir manası da şudur : Mürşid..

Ne var ki, Hakka ulaşmak, Hazret-i Peygamber'in eli ile olur; Allah ona salât ve selâm eylesin.

Mürşidin kemalî odur ki : Müridi, Hazret-i Peygamber'e ulaştırır. Hazret-i Peygamber dahi, bir anda onun ilâcını verip; şefaata kavuşturur. Allah ona salât ve selâm eylesin.

Anlatılan şerefe nail olmak; pâk şeriatın emirlerini yerine getirmek, sünnet-i seniyyeyi canlandırmak, onun Muhammedi izini izlemek sureti ile olacaktır.

Anlatılan manadan ötürü ilk iş olarak, bize doğru yol olan sırat-ı müstakimi bulup insan olmaktır.

Bunun için de, bu ders sırat-ı müstakimi, insaniyet yolunu bildirir. Bunlar elde edildikten sonra; bir kimse derviş olmaya çalışırsa, kısa yoldan derviş olunur. Ama, Allah dilemiş ise..

— Sırat-ı Müstakim.

Diye anlattığımız doğru yoldan murad, Kur'an'dır.

— insanlık.

Dememizden murad ise., noktası noktasına Kur'an emirleri ile ameldir. Nitekim Resulüllah efendimiz, bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur :

— «Kur'an ve insan, ikiz kardeştir.»

Her kim, Kur'an ile ikiz kardeş ise., o kimse insandır.

Bir kimse ki, şeriatı eksiklidir; başka şeyle nasıl mükemmel insan olabilir?. Zira, şeriat hemen herkese kapı olmuştur. Bu kapıdan girme- . dikten sonra, hiç kimse Hak yolunu, sırat-ı müstakim olan doğru yolu bulamaz. Bulan, şeriat kapısından girmiş, öyle bulmuştur.

Bu manaya göre; şeriat kapısından girmeyen, girip de, noktası noktasına emirleri yerine getirmeyen, içte ve dışta eksikli olan kimselerin henüz şeriat yanları tamam değildir. Uygun biçimde, kapıdan içeri girememiş, kusuru kadar uzakta kalmıştır. Onlara göre bu yol aşk yoludur; zühhd yolu değildir.

Bu heval yollara uyup da :

— Oldum, sırat-ı müstakimi buldum..

Diyerek, kendilerini bir şey sananların gördüklerinin ve bildiklerinin ne olduğu ehline göre bilinen bir şeydir.

Biz gelelim, noktası noktasına şeriatın emirlerini yerine getirmeyi başarıp şeriattan içeri giren Hak yolcusu salıkların halini açıklamaya..

Salıklardan bazısı vardır ki; şeriat kapısından içeri girer girmez, basiret gözü açılır.

Bazıları da, kapalı gider. Her iki sınıf da birdir. Şu kadar var ki :

Basireti açılan kimse, bu açılmayı asla kendisine mal etmemeli; sırat-ı müstakimi ve insanlık sıfatını bulmaya çalışmalıdır.

Gerek basiretin açılmasını .kendine mal edip böbürlenmek; gerekse basiretin açılmayışını mesele haline getirip :

— Niçin açılmadı?.

Diye karamsar olmak iyi değildir. Her ikisi de, Yüce Hakkın yolunu bulmaya engeldir.

Üstte anlatılan bozuk düşünceleri gönülden atmalı; basiret açılır ise sevinmeli;

açılmadığı için de, karamsar olmadan hemen her halde Yüce Hakka tam manası ile teslim olmalıdır. Böyle olmadıkça da feyiz alınmaz.

Asıl marifet, gayret ve doğrulukta kusur etmemektir.

Cenab-ı Hak, bizi, anlatılan manevî bağlardan kurtarsın.

Hud suresinin 112. âyetinde buyurular :

— «Emr'olunduğun gibi dürüst ol.»

Sırrın zuhurunu, hal olarak, meleke olarak ihsan buyursun. Âmin!. Şeriat kapısından içeri giren, girer girmez de basireti açılan Hak yolcusu, salık bakar ki: Padişah divanında, cuma ve bayram alaylarında, merasim zamanlarında askerler nasıl iki taraflı selâm durursa onun gibi, kendisine ihi taraflı askerler selâm durmuşlar.. Ama bunlar başka asker.. Sağ tarafında kulluğun şanı, sol tarafındaysa sülûkün hali var. Bunlar iki taraflı sıralanmışlar; ucu bucağı yok..

— Kulluğun şanı..

Dediğim şunlardır : Namaz, oruç, zekât, kalan bütün taat ve ibadetler.. Bütün bunlar, kulluk şanıdır. Kul olanda, bunların cümlesi bulunacak..

O basireti açılan zat, bu kulluk şanı olan ilâhî saltanata eğilir, yalnız bu yoldan gider, bu saltanatın zevkine gönlünü bağlar ise, bu zata :

— Âbid, zahid, muttaki.. Denir.. Ama, onun için :

— İnsan..

Denmez. Ama, cenneti bulur, cemali de bulur.

— Sülûkün hali..

Denilen şeylere gelince., bunlar : Keşif, keramet, müşahede çeşidinden şeyler olup vuslat dahi, sülûkün hali sayılır. Daha başka, sayıya hesaba gelmeyen şeyler dahi, sülûk usulü sayılır.

Hak yolcusu salikin bu halleri görmesi, ilâhî saltanatı ve sülûk şanını görmektir ki : Kendisinin mülkü değildir.

O Hak yolcusu salık, sülûk şanı ile ilâhî saltanatı biraraya getirip birleştirir ise; bu tarafın zevki ile de gönlünü bağlar ise, onun için :

— Keşif ehli, kerametlerin sahibi.. Denir, ama onun için :

— İnsan..

Denmez..

Her iki tarafın şartlarını yerine getirmeyi başarmış, onların zevklerine gönlünü kaptırmamış, ikisi arasında sırat-ı müstakimi bulup o sırat-ı müstakime göre insanlık şartlarını da yerine getirerek insanlık sıfatını giyer ise, o zaman ona :

— İnsan ..

Denir.

DERVİŞLİK

Cenab-ı Hak, ezeli ilminde bu yolu, bu şekilde iki taraflı kurmuştur; sonradan olma değildir. Peygamberlerine, velilerine hidayet buyurduğu sırat-ı müstakimi de, bu iki yolun ortasında kılmış.. Dervişliği dahi, insanlığın ortasında kılmış.. Bütün kullarını da, bu sırat-ı müstakime hidayet, buyurmuş.. Onların her biri, çalışıp gayret etmeleri, çalışmaları kadar nasib almışlar. Onların bazıları, umumî manada kapsamlı bir hidayete nail olmuşlar; bazıları da, özel hidayete ulaşmışlardır.

Gerçekte cümlemiz salikiz; bu yolun yolcusuyuz.

Allah cümlemize başarı, selâmet, yardım ihsan buyursun. Âmin!.

Anamızdan doğduk, kendimizi sülûk ünere bulduk. Oturuyoruz, ama gitmekteyiz. Bu dünyadaki sülûkümüzün tamam olması» teneshir tahtasına kadardır. Ondan ileri sülûkümüz ise., âhiret yoluncadır; hiç durağımız yoktur.

Anlatılan manaya göre, insan ister sülûke girsin, ister girmesin; hakikatta yine saliktir.

Her yolun bir nihayeti vardır, ama Allah yolunun nihayeti yoktur. Hak yoluna giren salik, mutlak ilahî yüne talib şu kimseye denir ki : Anlatıldığı şekilde şeriat kapısından içeri girer, iki tarafta sıralanan kulluk şanı ile, sülûk haline gönlünü kaptırmaz, himmetini yüksek tutar.. Nitekim, bir hadis-i şerifinde, Resulüllah efendimiz şöyle buyurmuştur :

— «Erkeğin himmeti, kıymetidir.»

Bir başka hadis-i şerifinde ise, şöyle buyurmuştur :

— «Himmetin yüksekliği, imandandır.»

Bundan sonra, o Hak yolcusu salik bilir ki: Hemen her şey, tamamen mülkün sahibi Allah'ındır. Bunun için de, her şeyi sahibine teslim eder; hiç bir şeyi emel haline getirip ünere mal etmez. Sağına soluna bakmaz. Zühd, takva bir tarafında, keşif kerametler diğer tarafındadır; bu ikisinin arasında yokluk yolunda durmada ngider. Allah için, Allah uğruna kulluk eder.

— Evin içindekileri, ev sahibi daha iyi bilir.

Manasındaki ifadeye göre; daima, kendisine insaf nazarı ile bakar. İnsanlığa yakışmayanları dışarı çıkarır. Kendisini, bütün yaratılmışlardan alt görür. Acizliğini bilir. Günahlarını önüne koyar. Bir eline aman kılıcını, bir eline de rıza kalkanını alır. Göz koyduğu yer, Allah'ın rahmeti olur. Hemen her saat:

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım..

Diye münacaat eder. Kendisi için çizilen sırat-ı müstakimi bilmeye, bu yolda Allah rızasını, Allah sevgisini, Allah aşkını, umumî manada mahviyeti temiz kalbi ister. Kalb huzuru ile insanlık sıfatına ulaşmayı, derviş olmayı ister; bu yolda Cenab-ı Hak'tan başarı diler.

Allah'ın inayeti, ilâhî ihsan, rabbani nimet olarak bütün peygamberlere, evliyaya verilen sırat-ı müstakim içinde o zata mahsus olan bir sırat-ı müstakim vardır; bu da, onun insanlık yoludur. Bu yol da, kendisine açılıp gösterilir. Bu yolda, kalb huzuru ile, yedi şartı yerine getirerek insanlık formasını giyer; insanlık sıfatına bürünür. Sarı karıncaya kadar, bütün yaratılmışları hemen her cinsi ile bir daire içine alır. Kendisini de, o dairenin dışında bir daire de oturur bulur, Kendisinden geride hiç bir şey yoktur. Kendisinin de hiç bir şeyi yoktur. Orada yapacağı hizmeti, bir dilenciliktir. Dilencinin bir çanağı olur; bunun çanağı da yok. Yiyecek verirlerse :

— Giyecek ver..

Diyemez. Onun dilenciliği şu iki şey içindir ;

a) Son nefesini imanla kapamak..

b) Âhirette utandırılmamak..

ister ki : Enbiya, evliya huzurunda, o büyük topluluk içinde, ayıpları ve günahları meydana çıkmaya..

ister ki : O yüce divanda, rezil rüsvay olmaya, mahcub olacak bir hal ortaya çıkmaya..

işte insan budur. Bu âlemde iken, ruhanî cennete girmiştir. Hemen her nefeste ruhanî vuslat eder, bu insandır.

Dervişliği bulana, bir hırka, bir lokma yetmez mi?. Bu dervişlik için söyledikleri :

— Bir hırka..

Tabirinden murad, insanlık hırkasıdır.

— Lokma..

Tabirinden murad ise.. Allah'ın cemalidir, işte dervişlik, bunun adıdır.

Cenab-ı Hak, cümlemize bunu nasib eylesin. Âmin!. Resullerin Efendisi hürmetine..

Derviş olan bir kimse, şöyle bir dönüp arkasına bakmış olaydı; dünya ile âhireti, hamam halveti gibi küçük küçük iki ev olarak göreydi : Onların içinde kalan ahaliyi hamamda sıcaktan bayılmak derecesine gelen. kimseler gibi gayet bunalmış, zor durumda, ve zahmet içinde bulurdu, vesselam..

*** MÜNAFIKLİK

Münafıklığın alâmeti anlatılırken, bir hadis-i şerifte şöyle Duyurulmuştur :

— «Münafikin alâmeti üçtür; şöyleki :

a) Bir şey anlattığı zaman yalan söyler.,

b) Bir şey için söz verdiği zaman, sözünden döner..

c) Kendisine bir emanet bırakıldığı zaman, ona hıyanet eder..»

Bu manaya göre; tarikatta bulunan kimsenin istikamet alâmetleri arasındadır ki : Şeriatle amel edenlerin dıştan halka yaptıkları işlerde bu sıfatlardan hiç birinin bulunmaması nasıl gerekli ise; tarikat ehlinin dahi içte Yüce Hak ile yaptıkları işte o sıfatlardan hiç birinin bulunmaması gerekir.

Doğrulukta, ihlâsta, istikamette kalbi ve kalıbı; toplum içinde ve toplumdan uzak halinde bir olmalıdır. Gönül hazinesinin kapısında durmalı ki : Hakkın hazine dairesine Hak'tan başkası yol bulamaya.. Çünkü, kulun kalbi, Hakkın hazinesidir; insan da o hazinenin bekçisidir. Hakkı düşünmekten başka bir düşünce oraya girerse, eşkıya girmiş olur.

Üstteki manaya göre; bir kimse, Hakkın hazinesini yol kesen eşkıyalara soydurursa, hali müşkil olur. Zira, bu durumda, emanete hıyanet etmiştir. Kaldı ki, Allah-ü Taâlâ, Enfal suresinin 58. âyetinde şöyle buyurdu :

— «Allah hainleri sevmez.»

Tarikat ehli katında hatırdan geçen şeyler, dışta meydana gelen işler ve sözler gibidir. Bunun içindir ki; murakabe ehli, Hakkın rızasına ters düşen akla gelen şeylerden sorumludurlar.

Demişlerdir ki :

— İlk gelen yersiz hatıradan, Yüce Hak kulunu sorumlu tutmaç. Ama, kul o hatırayı def etmeye çalışmaz ve onu Hak düşüncesine dönüştürmez ise.. ısrarla o hatırayı sürdürür ise., sorguya çekilir.,

özellikle, namazda ilk tekbiri alıp Fatiha suresinin 4. âyeti olan :

— «Ancak sana ibadet ederiz; ancak senden yardım dileriz.»

Cümleyi okurken, nefiy ve isbat (lâ ilahe illallah kelime-i tevhidini) söylerken : Tam huzurlu, tevbesinde sebatlı Yüce Hakka verdiği sözünden dönmeyen olmalıdır.

Manevî duygular dahi, insanın Allah'a emanetidir, aynı zamanda insanın gözcüdür; hem zahirde, hem de batında..

Bu vücut, bütün organ ve duyguları ile; her an ve her zaman insanı gözetici, insanın emrine ve hizmetine de aykırı hareket etmez. Hep hizmetinde bulunur; insan, her ne iş işler ise., kıyamet günü sorguya çekildiği zaman da, doğru haber verecektir. İnsana gelince :

— Elim, ayağım, gözüm, kulağım, burnum, yanağım, dilim, dudağım, budum, bacağı; cümlesi benim vücudum..

Deyip hiç birini gizlemez. Hemen her şeyi de onlarla işler. Halbuki onlar, insanın casuslarıdır. Gece gündüz, onlar seni gözlemekteler; senin bundan haberin yoktur. Anlatılan organlar, hayır olsun, şer olsun; kıyamet günü, insanın işlediklerini teker teker söyleyeceklerdir. İnsanın iyiliğini ve kötülüğünü yazan kiramen kâtibin meleklerini dahi tasdik edeceklerdir.

Hemen hepsi, Yüce Hak tarafından bilinmekte iken, insanın kendi vücudunu, kendisine gözcü koydu. Ta ki : Bu âlemde insan her ne işler ise., kıyamet günü vücut onları haber vere.. Ayrıca, insanın üzerine iki tane yazıcı melek koydu ki : İşlerini ve sözlerini yazalar. Kıyamet günü; kiramın kâtibin meleklerin yazdıklarını, vücut organlarının tanıklık ettikleri durumla karşılaştırdığı zaman, birbirine uygun gelir.

Hâsılı : insana yakışan ilâhî emanetleri iyi gözetmek, Allah rızası için onların gıdasını helâlinden vermektir. Yatağına yattığı zaman dahi, Allah rızası için uyumalıdır.

Kirlendikçe yıkanmalı; tırnaklarını dahi uzadıkça kesmelidir.

İnsan, tüm organlarını yaratıldıkları hususa harcamalı; zamanı geldiği zaman da temiz bir şekilde sahibine teslim etmelidir; hiç bir şekilde hain olmamalıdır, vesselam..

TASAVVUF KİTAPLARI

Tasavvufta ve diğer hususlarda yazılan ne kadar kitap varsa, hemen hepsi de kelimelerden ve nakışlardan ibarettir. Bunları yazan zatlar, Allah'a ve Allah'ın Resulüne hizmet niyeti ile yazmışlar; meydana çıkarmışlardır. Onların her yanda yüzleri vardır.

Bu yazılanları, zahirde çıplak bir köleye benzetebiliriz; kimin eline geçerse, ona kendi elbisesini giydirir. Asker eline geçerse, asker elbisesi, kâtib eline geçerse kâtib elbisesi, esnaf eline geçerse esnaf elbisesi, hoca eline geçerse hoca elbisesi giydirilir. Yapılacak işlerin hiç birine köle muhalefet etmez; kendisine renk renk elbise giydirilir.

Kitabın durumu da aynıdır. Muttaki eline geçerse takva elbisesi, âbid eline geçerse âbid elbisesi giyer.

Asıl marifet : Bugünkü günde, şu saatte hangi elbiseden Allah razı ise, o elbiseyi bilip giydirmektir. Elbisenin mevsimini dahi bilmek gerekir. Zira temmuz ayında kürk almanın, zemheride, şal cübbe giymenin mevsimi değildir. Allah, cümlemize bu irfanı nasib eylesin. Âmin!.

Hakikatta bu kitaplar, sağılan, süt veren koyun ve inek gibidir. İçindeki cümleler de meme gibidir; on sekiz bir âlemin şerefli Resulullah efendimizden gelir.

Kitap sahiplerinin ruhaniyeti de onun başı ucundadır. Kitabı açan, kendi kuzusu, yavrusu ve kendi cinsi ise., hemen memeyi ağzına sokar; o da istediği gibi sütünü emer, karnını doyurur, çekilir, bir tarafta yatar zevkine bakar. Artık ne sesi çıkar, ne de sadası.. öyle ya, sütünü emdi: karnı doydular, artık nesine gerek ki, sesini çıkara. Eğer kitabı açan, kendi kuzusu ve cinsi değil ise, ona süt vermez. İsterse, gece gündün tasavvuf kitabı okusun; yine de karnı açtır.

Karnı aç olan bir kimse, bütün gün kebab, baklava, börek okumuş olsa ve bunlara alt çeşitlerin ismini bilecek olsa onlardan yemedikçe kesin olarak açlığına fayda vermez. Üstte anlatılan misaldeki gibi, ehli olmayan kimseye, kitapların mütalaasından bir fayda gelmez. Ancak, gereği ile amel etmeyi başarır ise.. o zaman faydalı olur. Kâmil mürşide kavuşan ve onun sözleri ile amel eden kimseye de, okuduğu kitapların faydası olur.

Kâmil mürşide ulaşmayan, onun kitaplarını okuyup gereği ile amel etmeyen, yalnız ağız kalabalığı ile kendisini tasavvuf ehline benzetenin dışta misali şu kadına benzer : Kendisini erkeklere benzetmiştir; ona bakan kimse, kendisini erkekten ayırd edemese de, o kadın, kendisi işin özünde kadın olduğunu bilir. Durum kendisine sorulduğu zaman, doğrusunu söyler:

— Ben, kadını..

Der. Eğer saklayacak olursa., yarın kıyamet günü, onun kadınlığı meydana çıkar; herkes durumu bilmiş olur.

Kadın olan bir kimse, taklid ederek erkek olmaz. Bunun gibi, erkeklik haline dair söylediği ve yazdığı sözü de gerçek olarak anlayamaz ve anlatamaz. Erkeklik üzerine söylenen sözleri gerçek olarak yine erkekler bilirler. Bilirler ve derler ki :

— O zaman, bu zat dahi bizim gibi bir erkekmiş. Bayram namazına gece kalkar, bir an önce gidermiş.. Şu şekilde de hazırlanılmış..

Cenab-ı Hak, taklidimizi tahkik eylesin. Âmin!.

*** VÜCUD GÜNAHI

Bir hadis-i şerifte, şöyle Duyurulmuştur :

— «Vücudun öyle bir günahıdır ki; hiç bir günah, onunla ölçülemez.»

Burada anlatılan :

— «Vücut günahı.»

Tabirinden murad olan mana bir benzetme ile şöyle anlatılmıştır :

— Salihlerden bir zat için :

— Mahallemizde böyle bir zat bulunsun..

Diyerek, güzel bir yerde, parasız, geniş bir ev yeri verirler. Binasının kurulması için de, masraflarına yardım ederler.

Bundan sonra o zat, düz bir çimenlik üzerinde gayet yüksek, sanatkârane, süslü, yedi sekiz odalı bir ev kurar. İçini, dışını da, yeşil zümrüt bir boya ile boyatır. Kur'an-ı Kerim'i, tefsiri, hadis-i şerifi, muteber kitapları güzel bir yazı ile, o evin içine ve dışına altın hatla yazdırır. Bütün kitaplar için de bir kütüphane yaptırır; içini doldurur. Şöyleki : Görenler, onun tarifini yapmaktan âciz kalırlar, işitenler de hayran olurlar.

Bu evin içini ve dışını ziyaret için, uzaktan ve yakından sınıf sınıf halk gelir. Orada toplanır içine girer beğenirler ve şöyle derler :

— Bundan daha güzel eğlenecek yer olmaz.

Bunun üzerine, o zata, çeşit çeşit kâr teklif edip oranın kiracısı olmaya talib olurlar.

Bu zât da, onlara kanıp her odasını ayrı ayrı kiraya verir. Bundan sonra da evin her yanı çeşitli cinsten kimselerle dolar. Her biri bir tarafa yerleşir.

Bundan sonra o zat bakar ki : Bunların zarardan başka on paralık kârı yoktur.

Artık onları evden çıkarması da mümkün değildir.

Kendisi, durup dinlenmeden içinde istirahat etmek için nice zahmetten sonra bir bina yapıp süslemiştir. Ama, şimdi bir paralık dahi kendisine yararı yoktur. İçindekileri çıkaramadığı gibi, kendisi dahi başını sokacak bir yataklık yer bulamaz; dışarıda kalır. Artık her odada türlü milletten insanlar vardır; her türlü kötülüğü işlerler. Hır gülden komşular da ralıatsız olurlar; huzurları kalmaz. Sonunda gelirler, o adama şöyle derler :

— Yahu, gerçekte senin mahallemizde bir ev sahibi olmanı biz istedik. Mahallece de sana arsayı verdik. Alınacak eşyayı da aldık. Günlük masrafını da verdik. Gerçekten sen de bilgili bir adammışsın. Kendi tabiatına, arzuna uygun olarak resimli güzel bir bina yaptırdın. İçine ve dışına çeşitli ilimleri yazdırdın. Türlü türlü sanatkârane nakışlarla süsledin. Bu kadar zahmet çekip binam tamamladın. İçinde oturup rahat, huzur içinde ilimler neşredebileceğin zaman bir alay ipten kazıktan kurtulmuş, pıranga kaçkını değişik cinsten adamları getirip evin içine doldurdun; sen açıkta kaldın. Şimdi ne oldu : Bir paralık menfaatin olmadığı gibi, mahallece bizim de uyumuzu ve rahatımızı kaçırmaya sebep oldun. Halbuki bizim arzumuz ancak senin kendi huzur ve rahatın, içinde oturup halka vaaz ve nasihatın, Hakka taat ve ibadetin idi.

Bunun üzerine bu zat şöyle der :

— Benim arzum da buydu. Ama, bunlar da bana böyle deyip girdiler. Yani:

— Taat ve ibadetine, her türlü huzur ve rahatına yardımcı oluruz.

Sana hizmet ederiz. Yeter ki, senin şu evine bizi kiracı olarak al; senin evinin kiracısı olalım.

Böyle demesi üzerine, o zata şöyle derler :

— Onlar sana öyle dedikleri zaman, sen de onlara şöyle diyemez miydin :

— Aslında bu ev, benim tasarrufum altındadır. Ama, başlı başına benim mülküm değildir. Mahalleli benim için sevabına yapmışlardır. Ben, bir kulum; kula hizmetçi gerekmez. Kullukta, taat ve ibadette yardımcı olan ancak Allah'tır. Her hususta Allah'a sığınırını..

Böylece, mülkü sahibine teslim etmiş olsaydın, bu belâya da çarpılmazdın. Şimdi, bunun da çaresi bulunur inşallah. Ama, bize teslim olmalısın. Zira, bu ev burada oldukça, bunların buradan kalkıp gideceği de yoktur. Eğer bizi dinler de :

— Bunlar, buradan def olup gitsin..

Dersen; kardeş gel, sen bu evden ve bu eve harcadığın emekten geç. Eğer sen dediğimiz gibi yaparsan, bunlardan kurtulur ve evin mülküne de yönetici olursun.

Bunun da iki yolu Vardır. Şöyleki :

a) Evin dört yanını ateşleyip yakmalı..

b) Hepimiz bir olalım, ellerimize birer balta birer kazma alalım; akşam sabah hücum edip birer ikişer tahtasını koparalım. Bundan sonra, evi başlarına çökertip yıkalım.

Böyle dedikleri zaman, eğer o kimse akıllı biri ise, insaf eder ve teslim olur. Bundan sonra da o ev ya yakılır; ya yıkılır. Haliyle, onun içinde bulunan kötü kimseler de, tabiatı ile sürülür; çıkarılırlar. Arsanın mülkü de, o adama temiz olarak teslim edilir.

Eğer o kimse :

— Ben, bu eve şu kadar emek verdim, zahmet çektim. Bu kadar da mal harcadım.

Bunun için ne yaktırabilirim; ne yıktırabilirim, kıyamam.

Diyecek olursa, ona şöyle cevap verilir :

Kıyamazsan baş ü cana, irak dur girme meydana; Bu meydana nice başlar kesilir hiç soran olmaz.

Şiirindeki hükme göre, ne o evin içindekiler dışarı çıkabilir; ne de o kimse, evine sahip olup içeri girebilir. Ne de o evde fisk ü fücür eksik olur. Sanki içinde olan kötü sözlü için bir darünnedve yaptırmış olur.

İşini içyüzünden haberi olmayan ve dışarıdan görenler de :

— Falan zatın ne güzel evi var..

Diye överler.

Halbuki, çaresiz adamın evi kendisini dev oldu.

Salepçi güğümünde ateş yanıyor; ama dışarıdan kimsenin haberi yoktur. Yalnız, ağzından akan bala bakarlar.

Şimdi üstteki misali sana getirelim.

Bu alem mahallesinde ihsan olunan beden arsasında Allah'ın yardımını ve rabbani başarı ile başlayıp küçük yaşında beri kırk, elli, altmış yılda, çalışıp çabalayıp kazanarak elde ettiğin ilimler, ameller, hüneler, marifetler, kemaller, zühdler, takvalar, keşifler, kerametler, şeyhlikler, hocalıklar; bunlardan başka şu alemde tahsil edip kurduğun ne gibi şeyler varsa tamamı, tekmil ve tahsinden sonra meydana gelen bu vücut sekiz odalı bir ev gibidir.

Eğer bu vücudu, aşk ateşi ile yakıp mücahede külüngü ile yıkıp Hakta yok etmez isen; Allah'ın zatından başka sevgilerle doldurur, dünyaya ve ukbaya vesile edersen, ondan hâsıl olan günah öyle bir günah olur ki : Hiç bir günah onunla ölçülemez.

Halbuki dışarıdan görenler, senin ilmine, ameline, kemaline hayran olurlar; bilmezler ki : Senin vücut evinin içi, günahla doludur. Tahsil ettiğin şeylerin de sana hiç bir faydası yoktur. Sen yine açıktasın. Bu vücut evi de, ilimle, amelle ortadan kalkar gibi bir şey de değil.. Mutlaka bir kâmil mürşide teslim olmak gerek. Onun terbiyesi altında, onun neşesine göre ya aşk ateşi ile bir anda yanar mahv'olur; yahut tecellisinin gereğine göre günde bir tahta koparır, o ev de yıkılır gider. Bu da, bütün gün nefsi ile, şeytanı ile en büyük cihad ederek; kötü huylarının tamamını yok etmektir. Böylece ilini, amel, kemal ve marifetini denize atıp varlığından geçer. Buna göre, her yandan yıkılmak sureti ile kurtulur. İşte :

— «Vücudun öyle bir günahdır ki; hiç bir günah, onunla ölçülemez.»

Hadis-i şerifin manası, üstte misalleri ile açıklandığı gibidir. Başarı ihsan eden Allah'tır; en güzel arkadaştır.

HÜZÜN - DERT - MİHNET - AŞK

Cenab-ı Hakkın dört tokmağı vardır. Bir insan, ne kadar kâmil olursa olsun; bu âlemde sırrını bu tokmalardan kurtarması mümkün değildir. Bu tokmakların biri kalkar, peşinden diğeri iner. O tokmaklar, sırası ile şunlardır :

a) Hüzün tokmağı.. Bunun peşinden gelen şudur :

b) Mihnet tokmağı»

Bunun peşinden gelen tokmak şudur .

c) Dert tokmağı..

Bunun peşinden gelen tokmak ise, şudur :

d) Aşk tokmağı..

Bunların biri kalkar, diğeri iner. Hiç bir kâmil yoktur ki : Bu âlemde kendisini bu tokmalardan kurtarmış olsun.

Bir şiir :

Derd ile geldi enbiya; Mihnetle göçtü evliya.. Ağlama gönül ağlama; İnleme gönül inleme..

Bu tarikat-ı aliyyede, yani : Sırat-i müstakimde insana gereken odur ki : Havas yoluna sapmaya.. Ancak, nefse ve şeytana üstün gelip emirleri tutmalı, yasaklardan dahi kaçmalıdır.

Kötü arzuları ve Yüce Hakkın zatından başka şeyleri bırakmalıdır. Tamamen, Kur'an yoluna girmelidir. Hangi mürşidden olursa olsun; aldığı virdlerin ve zikirlerin kılıcı ile düşmana karşı durmalıdır. Yani : Nefisle şeytana karşı virdlerin ve zikirlerin kılıcı

ile durmalıdır. Yersiz arzu ile, Yüce Hakkın zatından başka şeyleri kalbinden, hemen herkes silip çıkarmalıdır.

VİRDLER - ZİKİRLER

Virdler ve zikirler dört şeyden ibarettir; şöyleki :

- a) İstiğfar-ı şerif..
- b) Salâvat-ı şerife.,
- c) Kelime-i tevhid..
- d) İsm-i celâl..

Bunların sonunda, Fethiye-i şerife, Kur'an-ı Azimüşşan, Delâil-i Hayrat okuyup tamamlamalıdır.

Bu okunacakların hepsini de, Allah için, Allah uğruna okumalıdır.

Bütün bunlardan murad ve gaye : Sadece Tek Allah'ı bulmaktır. Aranana ve istenen dahi, mücerred Allah rızası olmalıdır.

Bundan sonra, gelen zuhuradı, bir rüya saymalı.. Gelmeyen zuhurat için de:

— Niçin olmuyor ki?.

Dememeli, geleceğini dahi, ümid etmemelidir.

Rüya zuhuratı olduğu zaman; âyetten ve hadisten yana bir mana ise., manasını düşünerek : İhtar mıdır, tenbih midir anlamalıdır?. Buna göre de amel etmeli ve buna göre davranmalıdır.

Şayet gördüğüne bir mana vermeye gücü yetmiyorsa., rüyada gördüğü, işittiği ve okuyup öğrendiği âyet ve hadisin manasını bir hocaya sormalıdır. Kendi halini onun dilinden anlamalıdır..

Ayet-i kerimeye ve hadis-i şerife uygun düşmeyen rüya ve zuhurat ile amel caiz değildir; en iyisi, o gibi şeyleri terk etmektir.

Yapılan amellerde, ileri gitmekten ve geri kalmaktan sakınmak gerekir.

İnsan, gücü yettiği kadar, nafil ibadetleri dahi yerine getirmelidir.

Şu vakitte ve bugünkü günde Hak yolcusu salikin nefsi, hangi amele razı olur ve kaldırılabirise., onunla amel etmelidir; daha fazlasını yüklenmemelidir.

Beş vakit namazları vaktinde eda eylemek gerekir.

Ramazan-ı şerif ayı orucunu tutup şeriattan ayrılmamak gereklidir.

Ummet-i Muhammed'in tamamına hayır duâ etmek yerinde olur. Onların hürmetine, kendisinin de affedilip bağışlanmasına, ömrünün sonuna kadar Allah'ın rızası altında bulunmaya, son nefesinde iman selâmeti, ömrünün güzel bitmesine, Âlemlerin Rabbının huzurunda ayıplarının ortaya çıkıp da mahşer meydanında utanmamasına duâ etmelidir.

Anlatılanlardan başka; kendisinin kalıbını gözü önüne getirmelidir. Nazarında, Hazret-i Âdem aleyhisselâmın kara balçıktan cansız kalıbı gibi durmalıdır. Onun ürerinde bulunan gülmeyi, işitmeyi, söylemeyi, tutmayı, yürümeyi, organlardaki canlılığı, barsaklardaki hareketi, akli, ilmi, güzelliği ve başka her ne varsa, hepsini birer ilahî tecelliden ibaret bilmelidir. Bütün bu emanetleri de yerine teslim etmelidir. Bu arada Ahmedlik, Mehmetlik dahi kaybolup gitmelidir. Yüce Hak'tan başka bir şeyin var olmadığını mütalaa etmelidir.

Anlatılan halde, bir elinde aman dileme kılıcı olmalıdır; bu, öyle bir kılıçtır ki : Bunun ürerine kılıç olmaz. O, kılıcı dahi kesen bir kılıçtır. Aman dileme durumunda olan bir kimse; içten ve dıştan bütün belâlardan yana selâmette ve güven içinde olur.

Sol ele dahi rıza kalkamı alınmalıdır.

— Allah'ın muradı olmadıkça, sinek dahi kanadını oynatamaz..

Deyip Yüce Hakka tam teslim, tüm işlerini ona bırakma; tam tevekkül haline girmelidir. Yüce Hakkın yaptığını beğenmeli ve hoşnut olmalıdır.

Bu yola giren salık, Allah katındaki mertebesini, cümle mertebelerden daha alt görmeli; ayakkabılıkta bilmelidir.

*** NEFSİ BİLMEK

Denilmiştir ki :

— «Her kim, nefsini bilirse, gerçekten Rabbını da bilir..»

Manasına gelen hadis-i şerifin manası: insanın iki küreğinin arasındaki bir keyfiyettir.

Nefsi bilme durumu; Yüce Hakkın yardımını, tevhid nuru ile elde edilir. Bunun zevki de vicdandır.

Bayezid-i Bistami :

— Kırk yılda bu yolda aradığımı buldum..

Dediği zaman şöyle demişler :

— Peh peh ne tez bulmuşsun..

Allah versin, sen kırk dakikada bul. Ama bu, abdestsiz, namazsız, oruçsûz, taharetsiz, şeriatsız bulunmaz.

Cenab-ı Hak, bu âlemde kullarının istediğini verendir; her ne istersen verir. Ama, kendi rızasından başka şeye talib olursan, aldanırsın. Bunun için, maksadımız ve talebimiz Allah rızası olsun. Lokmamız Allah'ın cemali, hırkamız insanîyet olmalıdır. Son nefesimiz dahi, iman ile Kur'an olsun. Bir de, Cenab-ı Hak bizi mahşerde rezil rüsvay olmaktan korusun. Âmin!

Resullerin efendisi, Âlemlerin Rabbının Resulü hürmetine..

ŞERİAT-I MUTAHHARA

Şeriat-ı Mutahhara, üç şeyden ibarettir; biri eksik olsa olmaz..

a) İlim..

b) Amel..

c) I h 1 â s. Burada :

— İlim..

Tabirinden murad, ilmihaldır. Anlatılan üç şeyi özüne sindiren kimseye şu tabir kullanılır :

— Şeriat ehli.. Böyle bir hükmü almaya da lâayık olur.

Şöyle anlatılmıştır :

— Tarikata, hakikata, marifete tabi olanlar, şeriata tabi olmuş sayılırlar.

Eğer bir kimsede, şeriata tabi olma durumu varsa., tabiatı ile tarikat ve hakikat onunla beraberdir.

TARİKAT-I MUHAMMEDİYE

Denilmiştir ki :

— Tarikat-ı Muhammediye üç şeyden ibarettir; şöyleki :

a) Teslim..

b) istikamet..

c) Rızayı istemek..

Anlatılan duruma göre, tam manası ile teslim olup Hud suresinin 112. âyetinde Duyurulan:

— «Emr'olunduğun gibi dürüst ol.»

Emre göre, kullukta istikamet sahibi olmalı, bütün talep ve maksad, Allah rızası olmalıdır.

BLD'AT Denilmiştir ki :

— Tarikat-ı aliyenin esasının da esası, takva ile ameldir. Bazılarımız, ehl-i sünnet itikadını bilmediği için, bid'at-ı seyyiede (kötü bid'at işinde) bulunuyor. Bid'at-ı seyyiede bulununca da adı değişiyor; Allah korusun. Geçmişteki, büyüklerin birine bid'at-ı seyyieden sormuşlar; şöyle cevap vermiş :

— Hasenesinden (iyisinden) bir fayda görmedik; seyyiesini bilmez yiz.

İTİKAD

Hâsılı..

Bir insan, ilk iş olarak, Ehl-i Sünnet itikadını güzelce inceleyip işin gerçek yanını öğrenmelidir. İnancını da, ona uygun hale getirmelidir. Bu yolda, ayrıntılara dalı bilgileri, fıkha.,dair meseleleri, güzelce tahsil etmelidir; gereği ile de amel etmeyi ihmal etmemelidir, o yolda güzel işler yapmalıdır. Alış verişini dahi, bu manada korumalıdır; böylece yediği içtiği de helâl olur. Esastan ve aydınlardan elde ettiği ilimden sonra bilgisi ve ameli ile iki kanatlı uçmaya hazır hale geldikten sonra, kendisi için bir mürşid aramalıdır. Eğer bu mürşidi bulmayı başarır ve onun koyduğu şartlara Uygun hareket eder ise., bu Allah'ın fazlı ve keremi ile olmuş olur ki: Böylelikle de, bu Muhammedi tarikatın tadını tadar. Anlatılanların aksi olur ise., bu tarikattan hiç bir tad alamaz.

Büyüklerden biri demiştir ki :

— Çok sakının; hatırınızda olsun, insana hizmet etmeyin. Ben, otuz yıldır insana hizmet ederim. Ama, Kasas suresinin 56. âyetinde buyurular :

— «Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin.»

Manadan gafilmişim. Size tavsiyem olsun; siz benim gibi etmeyin. Bir insana, her nekadar :

— Gücendirmeyeyim.

Diyerek ağzına kırk yıl şeker vermiş olsan; sonra da kazaen bir kere ağzına kaşık eğri konmuş olsa:

— Bu adam benim ağzıma gönlünce incitmeyerek şeker verdi; bu defa da kazaen kaşığı ağzınla kasıtlı eğri koydu..

Deyip de, affetmez. Aynı anda :

— Yahu, sen ne yapıyorsun?. Kaşığı ağzıma eğri koydun; öyle dürtülür mü, dudağımı acıttın?.

Sevecek misin, tek Allah'ı sev..

Korkacak mısın, tek Allah'tan kork..

Utanacak mısın, tek Allah'tan utan..

isteyecek misin, tek Allah'tan iste..

Dost sadece Allah'tır; bir de Allah'ın Resulüdür.

Bir de, Allah ve Resülü yolunda giden içi dışı bir olan bir insanı kendine arkadaş edinebilirsen, bu dahi Allah yolunda bir dosttur. Kendi nefesine yararlı değil, zararlı zalimden sana nasıl bir dostluk gelebilir?.

Dediler ki :

Duâ ettiğiniz zaman, doğudan batıya kadar, bütün Muhammed ümmetine tamamen duâ ediniz. Duay1, yalnız kendi nefsinize yapmayınız.

Muhammed ümmeti iki türlüdür :

a) Ummet-i davet..

Bu zümreye, kâfiri, müşriki, putperesti tamamen dahildir..

b) Ümmet-i icabet..

Bu zümreye de, Resulullah efendimizin davetini kabul edip imana gelenler dahildir..

Bunların tamamına :

— Muhammed ümmeti..

Denir ki : Tamamına duâ edilse iyidir.

Duâ üzerine, Nasreddin Hoca'dan bir hikâye..

Allah rahmet eylesin, Nasreddin Hoca'ya bir gün şöyle demişler :

— Buyurun, yağmur duasına çıkalım..

Ve., çıkmışlar.. Yolda giderken, Nasreddin Hoca'nın tarlasının yanından geçmişler.

Nasreddin Hoca, kendi tarlasını parmağı ile gösterip şöyle demiş :

— Ya Rabbi, burası benim tarlamdır.

Ve., duâ etmişler, yağmur yağmış.

Nasreddin Hoca'nın tarlası da, dağ eteğinde çukur bir yerdeymiş.. Çok yağmurdan

ötürü gelen sel, yükseklerde bulunan taşları ve kumları Hoca'nın tarlasına

doldurmuş. Ve., tarlayı dümdüz etmiş. Tarla da kaybolmuş..

Yağmur dindikten sonra Nasreddin Hoca gelmiş, aramış, tarlasını bulamamış..

Bunun üzerine şöyle demiş :

— Kabahat sende değil; kabahat bendeki sana tarlamı gösterdim.

Bu mana bize anlatıyor ki: Duanın umumî yapılması gerekir; özel bir durum ortaya çıkarılmamalıdır. Zira, bir beldeye yağmur yağdığı zaman; oradaki bağlar, bahçeler, tarlalar tamamen sulanır.

— Şunun bağı, şunun tarlası..

Diye ayırd edilmez.. Duâ da böyledir; eğer makbul olursa, o duâ sebebi ile, Cenab-ı Hak, cümle hakkı ilâhî ihsanına mazhar eyler .

İşbu anlatılan sebepten ötürü; Duanı şümüllü eyle; herkese duâ et. Bu duâ sebebi ile, Cenab-ı Hak, cümle halkı ilâhî ihsanına mazhar eyler.

Bunun için, daima duâlarını şümüllü ve umumî yap, herkesi kat. Eğer duan, Allah katında makbul olursa., bütün halkın rahat yaşamasına sebep olursun. Senin için bundan büyük devlet mi olur?.

Cenab-ı Hak, cümlemizi, duası makbul olan, zatının razı olduğu kullarından eylesin. Âmin'!.

DİLEK KAPISININ ANAHTARI

Dediler ki :

— Yüce Allah'a mana yolundan ulaşan kimselerin gönülleri, dilek kapılarının anahtarıdır. O gönülleri, Allah rızası için boş edenlere dilek kapıları açılır.

Dediler ki :

— Bir kimse, Allah'a ancak, iki kanatla ulaşır ki; şunlardır :

a) Allah sevgisi.

Bu kanadı almak için, sadece Allah sevinecek; onun zatından başka bir şey sevmeyecek.

b) Allah'tan korkmak..

Bu kanadı almak için de, sadece Allah'tan korkulacak; Allah'tan başka bir şeyden korkulmayacak..

Bu iki kanadı elde etmek için bugünden niyet eyle; en yıla kadar elde edebilsen sana aferin..

* **

Dediler ki:

— Mükemmel olanlar, her geceyi kadir gecesini eyleyler..

— Kalabalıkta işimiz yok..

Diyerek kadir gecesini uyku ile geçirirler.. Asıl marifet her geceyi kadir eylemektir. Bu da şöyle olur :

Her gece kalkmalı iki rikât namaz kıldıktan sonra :

— Ya Rabbi, seni isterim, rızanı isterim, son nefeste iman selâmeti isterim, mahşerde beni rüsvay etme, yüzümün karasını yüzüme vurma, ayıplarımı kapa, başarını bana yar eyle..

Demektir. Sonra da şöyle duâ etmeli ve ağlamalıdır :

— Batıdan doğuya kadar, bütün Muhammed ümmetinin üzerine ihsan kapılarını aç. Cümlemize mükemmel ihsanlar eyle. Sana güveniyoruz ya Rabbi..

*** RAMAZAN AYI

Dediler ki:

— insana lâzım olan, ramazan ayını sıkmamaktır. Ramazan ayının sıkılması da şöyle olur :

İnsan, diğer ayları tam manası ile bir gaflet içinde geçirir; ramazan ayına girdiği zaman da :

— Aman ramazan ayıdır..

Diyerek çokça sarılır. Böyle bir şey, ramazan ayını çokça sıkıştırıp rahatsız etmektir. Bunun için bir misal şöyledir :

Bir padişah, kendi huzurunda iyiliklerini dağıtmak üzere, bir vezirini memur eder. Padişah divanında dahi, bütün vezirler hazır. O iyilik dağıtan vezirin altına da bir sandalye koyarlar. Padişahın iyiliklerini dağıtırken, insanlar ona hücum edip eline eteğine sarılarak :

— Bizim iyilikleri sen dağıtıyorsun..

Derler. Böyle bir şey, o veziri padişahın huzurunda sıkır; rahatsız eder.

İşte, anlatıldığı gibi, ramazan dahi aynı şekilde sıkılır. Ramazan ayına saygı göstermeli, ama onu sıkmamalıdır. Diğer aylarda dahi, aynı şekilde ibdet etmeli..

Dalma akılla hareket etmeli; diğer ayları da unutmamalıdır.

Akılsız adam, seyir yerine gider; ayaklar altında kalır. Akıllı adam ise, önce kendisine rahat bir yer bulur; bundan sonra da rahatça oturduğu yerden seyredeceğini görüp seyreder.

Bazı kimse de, düğün yerine gider :

— Oyun seyredeceğim.. Diye aç kalır,

MÜNAFIKLİK

Allah, kendisine salât ve selâm eylesin; Fahr-i Âlem Resulullah efendimiz âhirete teşrif buyuracaklarına yakın bir hadis-i şerifini mumlamıştır. O hadis-i şerif de, herkes tarafından bilinmektedir. Mana olarak şöyledir :

— «Benden sonra, ümmetim yetmiş üç partiye ayrılacaktır; yetmiş ikisi cehennemliktir, biri kurtulur.»

Ashap sordu :

— O tek parti hangisidir?. Onu bize bildirin ki, ona tabi olalım.. Şöyle buyurdu :

— «O tek parti, beni ve ashabımı izleyenlerdir.»

Resulullah efendimiz, bir başka hadis-i şerifinde şöyle buyurmuştur :

— «Ashabım, kendileri ile yön tayin edilen yıldızlar gibidirler; hangisine uysanız, hidayeti bulursunuz.»

Her kim, Hazret-i Peygamber'in sünnetine ve gidişatına göre hareket eder ise, kurtulmuş olur.

Bir kimse :

— Ben, Hazret-i Peygamber'in sünnetini ve gidişatını nasıl bileyim?. Resulüllah'ın ashabının nasıl izleyeyim?.

Diyecek olursa, ona şu cevabı veririz :

— Resulüllah'ın sünnetini ve gidişatını, ashabın davranışını Kur'an-ı Kerim ve hadis-i şerifler haber vermektedir. Bunlardan öğrenebilirsin.

Eğer :

— Benim onlardan mana çıkarmaya gücüm yetmez.. Diyecek olursan, bu kere sana şöyle deriz :

— Gücü yetenlerden ve bilenlerden sorup öğrenmeye çalış. Onlardan öğrenip bak gör : Hazret-i Peygamber'in yaptığı işler, buyurduğu sözler, geçirdiği haller, taşıdığı huylar, beslediği itikad, İslâm dini için sarf ettiği gayret nasılmış.. Onları, kendi özüne de uygulamaya çalış. Kendini ayrıca araştır : Eğer kendinde, Resulüllah'ın gidişatına ve sünnetine uygun bir durum var ise.. Yüce Hakka şükür et.. Bu durumda :

— «Bir millete benzeyen kimse, onlardandır.»

Manasındaki hadis-i şerif uyarınca, kurtulmuşlardan sayılırsın. Eğer kendini, Resulüllah efendimizin sünneti üzerinde bulamazsan; âhirete de inaniyorsan, hemen insafa gel. Geçmişteki gaflet hallerine pişmanlık duy.

iyi işleri yapma sebebine yapış. Temiz, bir itikadia işlerini, sözlerini, hallerini, huylarını şeriata uygun hale getirmek için çalışıp gayret et. Böyle edersen, şeriat sana :

— Bu kimse, kurtulmuşlardandır..

Diye ferman verir. Böyle olmayınca, sadece dille :

— Ben Müslümanın, ben kurtulanlardanım..

Demekle bir şey olmaz. Nitekim, Resulüllah efendimiz, sadece sözde kalanları bir manada münafık sayıp şöyle anlatmıştır :

— «Münafığın alâmeti üçtür; şöyleki :

a) Bir şeyi vaad ettiği zaman, bu vaadini yerine getirmez.

b) Bir şey anlattığı zaman, bu sözüne yalan katar.

c) Kendisine bir emanet bırakıldığı zaman, o emanete hainlik eder.»

Bir kimsede, bu alâmetlerin biri olsa, münafıklığın üç bölüğünden bir bölümü o kimsede var sayılır. Eğer üçü var ise., o kimsenin tam münafık olduğuna alâmettir.

Bir kimse :

— Ben Müslümanım, ben Ehl-i Sünnettenim, kurtulan zümredenim..

Diye, ne kadar iddia ederse etsin; oruç tutsun, namaz kılsın, hacca gitsin, kelime-i şehadet getirsin.. Anlatılan alâmetler, kendisinde mevcut, bu sıfatlarla mevsuf olduğu süre; dışta ettiği taat ve ibadetten kesinlikle bir fayda ele gelmez. Taa, kendisinde bulunan bu sıfatlardan tevbe ile dönüp istiğfar ederek, ihlâsla yararlı ameller işleyinceye kadar..

Diğer kötü halleri, yararlı hale getirmeyi de bununla kıyas edebilirsin.

ALLAH'TAN DİLEMEK

Şunun da bilinmesi gerekir ki : Yüce Allah, verir; bunun için, dünyalık isteyen, ayakkabısına kadar ondan istesin. Bunun için de, asla sıkılmaya gerek yoktur. Zira, Yüce Allah, kim ne isterse verir; ama sebeplerine tam manası ile yapışmak şartı ile.. Sebeplerine yapışılıp çalışılır ise.. dünya için, hiç kimseye boyun eğmeğe gerek kalmaz.

Ahireti isteyen de, şeriata yapışsın; bunun için de başka şey gerekli değildir. Zira şeriat, isteyeni tertemiz selâmete çıkarır.

— «Dünya, âhiret adamlarına haramdır; ahiret dahi dünya adamlarına haramdır. Dünya ve âhiret dahi, Allah adamlarına haramdır.»

Şeklinde Duyurulan hadis-i şerife bakarak :

— Ben, dünyayı istemem; âhireti de istemem.. Taattan ve ibadetten maksadım ve arzum ancak Allah'tır; ben, Allah'ın rızasını istiyorum.

Diyecek olursan, o zaman sana yolu bilen bir arkadaş gereklidir. Ama, bu yol arkadaş edeceğin zatın inancı sağlam, dış hali noktası noktasına şeriata uygun düşmesi şarttır. Amma, içte, kendisine irşad etme görevi verilmiş midir, verilmemiş midir?. Bu, sana gerekli değildir. Eğer böyle bir arkadaş bulabilirsen pekâla.. Eğer kendine uygun böyle bir arkadaş bulamazsan; hemen kalb çanağını eline al. Resulüllah efendimizin mübarek kabri bulunan Ravza-ı Mutahhara'yı bilenler, Resulüllah efendimizin mihrabının içine doğru teveccüh etsin. Bilmeyenler ise, Ayasofya, Süleymaniye camii gibi bildiği bir cami mihrabına teveccüh etsin.

Şöyle tahayyül etsin :

Fahr-i Âlem Resulüllah efendimiz, o mihrabın içinde oturmuş. Başında sarığı var. Gözleri sürmeli. Yeşil ferace sırtında. Ashabı dahi yanında..

Bunu böyle tahayyül ettikten sonra, kendi kendine şöyle demeli ve dediği gibi de hayal etmelidir :

— Bana doğru bakıyor. Ben de onun mutlu huzurunda kalb çanağını eline alan ve sadakaya muhtaç bir dilenciyim.

Böyle dedikten sonra, tam bir edeple :

— Aman ya Resulellah, ümmetinden bir dilenciyim.

Bu şekilde yalvara yalvara, yavaş yavaş yakına gidip b mutlu huzurda boynunu bükmeli; kalbini dilencinin çanağını tuttuğu gibi tutup durmalısın.

Böyle edersen, boş çıkmazsın. Hiç olmazsa çanağına bir top nur alırsın. Böyle ede ede, kalbin nurla dolar; hayat bulur. O nurla nefse, şeytana üstün gelersin. Maksadın ve talebin hâsıl olur. Bu işin sermayesi sadece şudur : Üşenmeden, usanmadan, acele etmeden Resulüllah efendimizin ruhaniyetinden feyiz talebinde bulunmaya gayret etmektir.

Ancak, bu yolda iyi arkadaş bulanlar için, o huzura yalnız gitmek iyi olmaz; edep dışı bir harekettir. Arkadaşı olanlar, arkadaşları ile birlikte giderler. Resulüllah efendimizin mihrabının önünde arkadaşları ile diz dize otururlar. Resulüllah efendimizin pek nurlu kalbinden ilâhi feyiz, önce arkadaşının kalbine, oradan da kendisinin kalbine çağlayanlar gibi akar gelir. Bunlar da böyle ede ede içlerini temizleyerek rıza yolunda giderler. Bunlar, bu bulduklarını ancak kırk yılda bulan kimselerdir.

ömür yetmez de, bu yolda gayeye varmadan ecel gelirse., hüküm hac, gaza niyeti ile yola çıkan ve aradığını bulamadan, gayesine ulaşamadan vefat eden kimselerin durumu gibidir. Bunların mükâfatı, bu durumda Allah'a kalır.

Allahım, bizi Hazret-i Peygamberin şefaatinde nail eyle, Allah ona salât ve selâm eylesin; keza tüm ashabının da.. Alları onlardan razı olsun.

SONUN HAYIR OLMASI

Bu âlemde, sonun hayır olmasını istemeyen tek kimse yoktur; kime soracak olsan :
— Sonum hayır olsun..

Der.. Ne var ki, sonun hayır olması, cüz'î iradenin hayra harcanması ile ihsan olunur.

KALB

Bu âleme ne kadar çocuk gelirse gelsin, sol memesinin altında fındık kadar veya fındıktan dana ufak bir et parçası vardır; onun adına şu isim verilir : K a l b..
O kalbin genişliğini bu kâinat kadar, Ayasofya camii kadar, rasgele bir cami kadar düşünebilirsin. Hangi ölçüde tutarsan tut. Çünkü, bir ha-dıs-i şerifte şöyle buyurulmuştur :

— «Müminin kalbi, Allah'ın evidir.» .

ALLAHA ULAŞTIRAN YOL

Bu arada, kalb hakkında çok söz etmişlerdir; herkesin sözü, kendi ilmî mertebesi kadardır. Bu manada bir kudsî hadis-i şerif şöyledir :

— «Allah'a ulaştırılan yollar, yaratılmışların nefisleri (veya nefesleri) sayısı kadardır.»
Durum, esas olarak budur; Ama, o yolun tarifinde, cümlesi mecazi (maddî) yoldan birer misal getirmişlerdir.

Mana öyle olunca, bizim burada yapacağımız tarif dahi, mecazî (maddî) bir tariftir; gerçek değildir.

Zira, kalbin gerçek yüzünü Yüce Hak'tan başkası bilemez. Yüce Zatini hakikatim esas bilmek, hiç kimseye nasib olmadığı gibi..

Bu kalb, insan vücudunun tohumu ve çekirdeği gibidir. Bu organlar da onun dalları ve budakları, dil de onun çiçeği olduğu gibi.. Yapılan işler dahi onun meyvesidir. Dili tatlı olup işleri hoş olmayan kimseyi; çiçeği güzel olup da meyvesi olmayan bir ağaca benzetmişlerdir. Tıpkı : İdris ağacı gibi.. Bu ağaç, kiraz ağacının çiçeği gibi çiçek açar, ama, meyve vermez. Çünkü, çekirdeğine meyve yerleştirilmemiştir. Bu gibi ağaçlara, aşı yapılır. Sanatının ehli, işini bilir aşıcılar vardır. Onun gibi, çekirdeğinde meyveye istidadı olmayan, meyvesi olup da feyiz alıp lâıyık ile mükemmel olmayan ağaca güzel meyveli ağaçlardan kalem veya yaprak aşısı yaparlar. Bundan sonra, .o ağaçtan şahane meyve meydana gelir. Ama :

— İlk aşı..

Denilen kalem aşısı ince ve zayıftır. Kırılabilir. Hayvandan ve sarkmaktan korumak gerekir. Balmumu gevşeyip hava almasından dahi korumak icab eder ki : Aşı tuta, kuvvet bula.. Eğer korunmaz da aşı tutmaz ise, yine ağaç kökünden sürgün verir, esas gaye hâsıl olmaz.

Aşı yapan da, işinin ehli bir üstad olmalıdır. Zira, bazıları var ki; ayva yerine meşe ağacını aşılar. Bu gibi işler de olur. Durum böyle olunca mükemmel üstad bir aşıcı bildiğin varsa, kendi elinden gelir ise., ya ona yaptır; yahut kendin yap.

Meyveden yoksun bir zata raslarsan, ona şöyle söyle :

— Kardeş, aslında senin güzel bir çiçeğin var. Ama, çekirdeğinin istidadında meyve yok. Bunun için de meyveden mahrum kalmışsın. Benim bildiğim mükemmel aşıcı ustası var; gel seninle ona gidelim. Çok güzel meyve aşıyor. Benim de, elimden aşı yapmak gelir. Sana güzel bir aşı yapayın, inşallah meyvesinden yersin; sonra da bana duâ edersin. Birbirimize hayır yolunu gösterelim.

Kalb iki çeşittir.

BİRİNCİSİNİ şöyle anlatabiliriz :

Durumu anlatılan çocuk iki yaşına geldiği zaman, ilâhî hikmet ve rabbani ihsan ile, insanlık ruhu o çocuğun kalbine dokunur. Çarptıkça, kalb yaralanır. O yaralardan delikler ve pencereler açılır. O çocuk on yaşına geldiği zaman da kalbine ilham gelir. İKİNCİSİNE gelince., ilâhî hikmet açılmaz; yusyuvarlak kalır.

— Kalb..

Diye anlattığımız şey, meydanda olduğundan, onu herkes kullanır. Bir tarafını kiraya vermişler; bir tarafını da çöplük etmişler. Bu çöplüğe her gelen bir şey atmış; mesela : Karı leşi, oğlan leşi, konak leşi, altun leşi.. Sözüün özü : Orası, leşlerle dolmuş.. O kadar ki : Bir kimsenin, kendi kalbini temize çıkarması mümkün değil; Allah'ın yardımına muhtaçtır. Zira kul, iken leş olan yere bakmaz; başını çevirip geçer yahut oranın semtine uğramaz. Hele bir düşün : Cenab-ı Hak, leş bulunan bir kalbe bakar mı?. Bir kalbe ki, ilâhî nazar dokunmaz; oraya ilâhî rahmet inmez. Feyiz dahi olmaz; feyiz olmayınca da, zevk hâsıl olmaz, lezzet olmaz. O kalb sakininin daima içi sıkılır. Hiç bir yerde eğlenemez. Her kiminle görüşüp dertleşecek olsa, görür ki : O da kendisi gibi, aynı halde :

— Canını kardeşim, bunun çaresi nedir?. Dediği zaman, o da şöyle söyler :

KÖTÜ HUYLAR

— Ben de bilmiyorum; hiç bir çaresi yoktur.

Ancak, Cenab-ı Hakkın yardımı üe o kimse, kendisini toplayıp o ana kadar ettiklerine bir daha dönmek üzere nasuh tevbesi ile tevbe etmelidir. Bu tevbeden sonra üzerinde bulunan kul haklarını dahi ödemeye başlamalıdır. Kötü huyların iyiye dönüşmesi için de, şu dört usulü uygulamalıdır :

a) insanın, kendisini bütün yaratılmışlardan daha düşük görmesi.,

b) Bütün günahlarını gözlerinin önüne koyduktan sonra, gözleri ile, Yüce Hakkın rahmet deryasını gözetmesi..

c) Kendi aczini bilip her an güçsüzlüğünü itiraf etmesi..

d) Aman dileme kapısından ayrılmadan :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım..

Demesi..

Bu dört usulü, bir kimse kendisine hal edinip Allah'ın rızası yoluna girmeye çalışıp gayret eder ise.. Cenab-ı Hak, bu kulunun doğruluğuna, istikametine, sebatına ve ihlâsına bakıp ilâhî ihsanı, Rabbani yardımı ile on sekiz bin âlemin şerefli efendimiz Muhammed Mustafa'ya —Allah ona salât ve selâm eylesin— şöyle buyurur :

.— Habibim Ahmed, Resulüm Muhammed, falan kulum geçmiş günahlarına pişman oldu. Rızama sığındı; bu yola ciddiyetle girdi. Bekara suresinin 222. âyetinde gelen :

— «Allah tevbe edenleri, temiz olanları sever.»

Mana altına girdi. Ama, o kulumun kalbi halâ açıktadır. Zatımdan başka şeylerle doludur. Seni, o kulumun kalbinin korunması, temizlenmesi, süslenmesi için memur ettim. Onu gözet, meleklerimle onun temizliğine bak, süsle..

Aynı anda, Alemin Şerefli Resulullah efendimiz, o kalbe bakar. Meleklerle de emreder; melekler de o kalbi temizlemeye başlarlar. O kadar ki : O kalbde, Yüce Hakkın zatından başka bir şey bırakmazlar. Ayna gibi parlatırlar. Çeşitli zinetlerle de süslerler.

NEFİS — MURAD

Ama o kalbin bazı yerlerinde, hayvan suretinde bir şeyler dönmeye başlar; onu tutup yakalamak hiç bir şekilde mümkün olmaz. Bunun üzerine, durumu, melekler

Resulüllah efendimize haber verirler; Allah ona salât ve selâm eylesin. Bundan sonra, Resulüllah efendimiz Yüce Hakka şöyle münacaat eder :

— Ey Rabbımız, bu kulunun kalbi temizlendi. Ama acaip bir hayvan şeklinde bir şey dönüp duruyor. Onu tutup yakalamaktan melekler âciz kalırlar. Bir türlü tutulmuyor.
— Tutayım..

Denildiği anda, o yeri delip kayboluyor. Ama, sonradan, üç gün geçince bir başka yerden çıkıyor. O dairenin içinden dışarı çıkarılması da mümkün olmuyor.

Bunun üzerine, Cenab-ı Hak şöyle buyurur :

— Habibim, işte :

— Nefis..

Dedikleri odur. Git, benim emrimle o hayvanı meleklerime tuttur. Kalbin dışında sağlam zincirlerle bağlattır. Öyle bağlansın ki : Kesinlikle bir daha hareket etmeye mecali kalmasın. Akla da tenbih et, kalbin kapısı önünde otursun; kesinlikle bir yere hareket etmesin. Ayrıca o kalbe bir çocuk ihsan edeceğim ki, onun adı da :

— Mur ad ..

Olsun. Habibim, o muradı sen emzir: kalbin anahtarlarını da ona teslim et.

O kalbin ortasına cevherden bir kürsü ihsan eyledim. Kur'an-ı azimüşşanı da o kürsünün üzerine bıraktım. O çocuk okusun ve

— «İnsan ve Kur'an ikiz kardeştir.»

Manasındaki sırra zuhur yeri olsun.

Bu emir üzerine, o nefis, tutulup yakalanır. O mübarek çocuk dahi doğar. İsmi de konur, murad hâsıl olur. Necim suresinin 17. âyeti ile :

— «Onun gözü başka yana kaymadı.»

Vasfı ile anlatılan Resulüllah o muradı emzirir. O da, aynı anda beş on yıl birden büyür. îlâhî emir gereğince, kalbin anahtarları murad efendiye teslim edilir. Kalbin içinde, zerre kadar masiva rüzgârının sığacağı iğne ucu kadar delik bırakmaz. Hemen her yönden kalbi gözetip korumasına alır. Kapılarını, pencerelerini kapatır; anahtarlarını da beline sokar. Ortasında bulunan cevherden kürsü ürerinde Allah kelâmını okurken, cemal tahtının sultanı Resulüllah efendimize Yüce Mukaddes Hak şöyle buyurur :

— Kalbde bulunan murad efendiye haber ver; bu kulunun kalbine ilâhî tecelli zuhur edecek..

Bu emir geldiği anda, Resulüllah efendimiz, durumu Murad efendiye haber verir.

Bunun üzerine, kalbin kapıları ve pencereleri açılır. Çeşitli güzelliklerle ve süslerle kalbi hazırlar; emre amade hale getirir. Bekleme durumuna geçtiği anda, ilâhî tecelli zuhur eder; dille anlatılamayacak kadar gürel haller meydana gelir. Zira :

— Hal, sözle anlatılamaz; bir kimse tatmamış ise, bilemez.

Manası, bu yolda açıktır; o tecellinin zuhur tadı anlatılamaz.

Ancak, anlatılan çocuk, ziyafet makamından sonra ihsan olunur; bu arada Yüce Allah'ın ihsan edeceği başarı da unutulmamalıdır. Ama :

— Ben unutuyorum..

Derse, işte bu olmadı. Bu unutmamak da, şu üç şeyle olur : İstikamet, sebat, ihlâs..

Anlatılan üç şey dahi, sadece abdest, namaz, teşbihle değil; ancak mücahede ile olur. Mücahede ise, sabırlı olmak, üşenmemek, usanmamak, aceleci olmamak ile olur. Bu hali, kırk yılda bulan için :

— Nekadar da çabuk buldu..

Denir parmakla gösterilir.

Diyelim ki; sabahtan akşama kadar beş bin celâl ismi (Allah) okudun. Akşam olunca da, eline iki paralık mum alıp komşuya gittin ve orada birinin giybetini ettin. Şimdi okuduğun celâl isminden sana ne gibi bir fayda gelir? Senin okuduğun ne farz, ne

vacip, ne sünnet, ne de müstahaptir; ancak bir faziletli iştir. Ama akşam ettiğin gıybet haramdır:

Dışta kıyafet değiştirip denetleme yapanlar olduğu gibi, içte dahi vardır. İçteki denetleyiciler, Allah'ın melekleridir. Onlar senin sattığını hakikat terazisine vururlar. Eksik şey buldukları zaman, iç iplikhanesine atarlar. Bundan senin haberin bile olmaz. Kalıbın gezer, ama ruhun hapisanededir.

Birini anlatalım :

Evde karısı ile kavga etmiştir; canı sikilir. Bunun üzerine kalkar, biri ile dertleşmeye gider. Bakar ki, o da komşusu ile kavgalıdır; çocuğu da hastalanmış. Eğer anlayışı varsa, anlar ki : O da eksikli biridir; onu da ruhunu iplikhaneye atmışlar..

Bu durumları görüp duran kimsenin dirhemi ve terazisi doğru ise., kendisine bir zarar gelmez.

Bu arada, şu manaya dikkati çekmek isteriz :

— Dıştan gözlerini aç ki, mana gözünü de Allah açsın..

Dünyada geçici şeyleri taşıyan, âhirette dahi geçici olur. Dünyada kalıcı şeyleri taşıyan, âhirette kalıcı olur.

* **

CEMAL — CELÂL

Cemal tahtının sultanı, oh sekiz bin âlemin şerefli resuller peygamberler sultanı Hazret-i Peygamber efendimizdir; Allan ona salât ve selâm eylesin. Onun şanında Enbiya suresinin 107. âyetinde :

— «Ancak, seni âlemlere rahmet olarak gönderdik.»

Buyurulmuştur. Cenab-ı Hakkın kullarını; Allan'ın rızası aydınlığı altına, Kur'an yolunda gidip amel eden ashap, tabun, teba-i tabiin, müçtehid imamlar, kâmil meşayih, piran-ı izam vasıtası ile davet eder. Hidayete talib olanlara Allah'ın emri ile cemal giysisi giydirip o tarafa çekmektedir.

Bu arada, şu da bilinmelidir ki; celâl sıfatının tahtında mudıll (saptırıcı) isminin tam zuhur yeri olan lanete müstahak îblis şeytan vardır. Onun hakkında, Yasin suresinin 60. âyetinde şöyle buyurulmuştur :

— «O, sizin apaçık düşmanınızdır.»

Âdemoğullarını; nefis, kötü arzu, şehevî şeyleri sevmek yolları, kendi özel yardımcılarının vasıtası ile türlü türlü vesvese ve azdırmalarla kandırır, aldatır, dünya ile uğraştırır, Hak yoldan saptırır. Bunun için de çok çalışıp gayret eder.

Bir kimse, Kur'an, hadis ile cemal tahtına çağıran Alemin Şerefli Resulullah askerlerinin vasiyet ve nasihatlerine kulak vermez; îblis Şeytan, putperestlik yardımcılarının vesvese ve azdırmacası ile meydana gelen kötü düşünce, nefsin hilesi tarafına eğilir, kendi bildiğinden şaşmaz ise.. Allah korusun, böyle bir kimsenin, son nefesini imansız vermesinden korkulur.

Anlatılan korkudan yana güven içinde olması için; anlatılan kötü halinden dönmesi, dışarıdan gelen iyi nasihatleri kabullenmesi, içinden gelen kötü duygular için :

— Onlar şeytandan, nefisten gelir; hiç birini dinlemem..

Diyerek, Yüce Hakka sığınması şarttır.

İlk iş olarak, o kötü düşünceleri geri çevirmelisin. Onlardan ayrıl; Hak yolundan gelen nasihatlere göre hacca, gazaya çık.

İçinden, iyilik yoluna çeken arzu gelir ise, onların durumunu, bulunduğu yerdeki haklarında iyi düşündüğün zatlarla görüş; ona göre davran.

İşlerini, sözlerini, huylarını, itikadını, her hareket ve duruşunu Kur', an emrine göre ayarla; olmazsa kendisini Kur'an emrine vermiş birine uy. Bundan sonra da gerçeğe ermek için çalışıp gayret edersen ilâhî ihsana, rabbani başarıya mazhar olursun. Bundan sonra da, şeriat emrini yerine getirmekte sebatlı, doğru olmak için, hemen her nefeste :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım..

Demek lâzımdır. Zira, hiç bir şekilde, Yüce Allah'ın mekrinden emin olmak yoktur; isterse kutuplar kutbu olsun.. Araf suresinin 99. âyetinde buyurulan

:

— «Allah'ın mekrinden ancak, varını yitirenler emin olabilirler.»

Emir bu manada kesindir.

Bir kere günah işleyip tevbe istiğfar edersen, affolunursun. İkinci kere yine tevbe istiğfar edersen, yine affolunursun. Üçüncüsüne gelince, Cenab-ı Hak İblis Şeytan'a şöyle buyurur :

— Falan kimse, ilâhî emrime uymayı, yasaklarımı bırakmayı, Habibimin sünnetine ve gidişatına tabi olmayı bırakması sebebi ile kendisini cemel sıfatımdan perdeledi. Bu, ilâhî ismim altından çıkıp sana uyan, üstün nimetim olan tasdik cevherinin şükürünü de bıraktı. Başkasını sevdi. Bu yüzden de, celâlîme mazhar oldu. Bunun için seni memur ettim; o kimsenin itikadını bozacaksın. Bu ilâhî ferman zuhur ettiği anda, lânetli İblis Şeytan olduğu yerden ilâhî fermanla o kimseye şöyle bir bakar.

Allahım, bizi, onun şerrinden koru..

Bakar bakmaz da, o kimsenin itikadını alt üst eder.

ŞEYTANIN DÜŞMANLIĞI

İblis şeytanla; hele böyle bir emir aldıktan sonra kim başa çıkabilir. Zira, insanın, damarlarının içini ve dışını bilir; damarlarda gezer.

Âdem aleyhisselâmın çamuru, suyu, toprağı nereden alındı ise, oraları ve onun içine katılan şeyleri bilir. Onun ne ile bozulacağını, ne ile düzeleceğini bilir.

İblis Şeytan'ın Âdem aleyhisselâm ve onun çocuklarına düşmanlığı o zamandan beri devam eder. Onun tam bir düşman olduğu âyet-i kerime ile sabittir.

Lânetli İblis, bir kimsenin itikadını Allah'ın emri ile bozar bozmaz, . o kimse şöyle demeye başlar ;

— Kur'an'a Allah kelâmı, diyorlar.. Acaba, bu dedikleri doğru mudur?.

Demeye başlar, Allah bizi böyle şeylerden korusun.. Bu şekilde, kalben önce Kur'an, üzerinde şüpheye düşer. Bundan sonra Allah'ı, ondan sonra da Allah'ın Resulünü inkâr yoluna gider. Ama, bunu kalbinden dışarı çıkaramaz. Kendisini doğrulamak için, İblis Şeytan, dışarıdan insan suretindeki şeytanlardan iki kişi gönderir. Onlar gelirler, o kimsenin içinde beslediği gizli inancı, inkârını dışarı çıkarırlar. Derler ki :

— Bunların, hiç birinin aslı yoktur; doğrusu da budur. .,

Bunun üzerine, onların dediklerini doğrular ve şöyle der : — Ben de sizin gibi düşünüyorum; ama sizin gibi dost bulamadım ki, bu sırrı açıklayayım. Sizin sözünüz, gönlümde olanı doğruladı.

Böyle diyerek, Allah korusun bütün bütün küfür yollu itikadına içeriden dışarıya, dışarıdan da içeriye tam bir sağlamlık kazandırır. Artık ne din kalır, ne de iman..

Onun bir daha da yola gelme ihtimali çok zayıftır.

Gerçekte, batini hastalıklardan dolayı meydana gelen ölüm de batınîdir. Bu durum, Bersisa ve Ibn-i Baura'da böyle oldu.

BATINI HASTALIKLAR

Batınî hastalıkların sebebine esas, gönül yıkmaktır.

G Ö N Ü L

Gönül kalbin içindedir. Şerefi, kalbden daha fazladır. Onu yıkanın işini, bütün bütün bitirir.

KALB KIRMAK

Bundan başka bir de :

— Kalb kırmak..

Tabiri vardır. Bunu da şöyle açıklayabiliriz :

Hemen herkesin kalbinden bir başkasının kalbine geçen bir ip vardır. Bu ip, uzar ve kısalır; birbirine bağlıdır. Bu iplerle bağlı olmayan hiç bir kalb yoktur. Ne var ki, o ipler, bu gözle görülmez. Her kim, o ipi çekip koparır ise., ipini kopardığı adamın kalbini kırmış olur. İp koştığı anda da., ipi kopan gelir, koparanın ayağına dolanır; yüzüstü düşürür. İpi koparan adamın başına çok şeyler gelir. Meselâ : Evi yanar, malı tükenir, başı yarılr, atı, ciğerparesi çocuğu gider.

Kalb kırmak, insanın dışını kötüleştirir, helak eder; ama batın tarafını helak etmez. Gönül kalbin içinde olduğundan, gönül yıkmak, insanın hem dış yanını, hem de iç yanını helak eder. Bunun için gönül yıkmaktan çok sakınmak gerek.

SIKINTILAR

Yüce Mukaddes Allah, bizi on sekiz bin âlemin şerefli iki cihanın güneşi Resulüllah efendimize ümmet eyledi; bunun şüküründen aciz durumdayız.

Bizden önce, nice ümmetler gelip gitti. Hazret-i Âdem'den bu ana kadar bir bir onları düşün; tarihlerini incele : Onlardan hiç kimse rahat yünü görmemiştir. Hemen her şeyi olduğu halde, hiç bir şeye ihtiyacı olmayan kimse yoktur. Bir endişesi, gamı, ruhani bir sıkıntısı mutlaka vardır. Bu yüzden de, dıştaki devlet ve saltanattan hiç bir lezzet alamaz. Bunun böyle olmasından başka, kalben dahi, kesinlikle bir huzur bulamaz; ruhani sıkıntı, onu kuşatmış olur.

Sözün özü şudur ki : Bu âlemde, ruhanî sıkıntıdan ötürü, hoşnutluk bulacak kimse yok gibidir. Hemen herkes, hoşluk, rahatlık, ruhanî açıklık tarafını ister; ama bulamaz. Bu huzuru bulamayışın sebebi ise, büyük sözü dinlememektir. Bunun için şöyle bir misal verebiliriz :

— Zenginlerden biri vardır. Kırk elli seneden beri yatak esiri olup yatmıştır. Derdine de, hiç bir çare bulamamıştır.

Günün birinde, bu hasta adama, büyüklerden bir kimse gelir; der ki:

— Ben, senin derdine bir çare bulurum. Bu, hem kolay, hem de ucuzdur. İki paralık ebekömeci otundan al; kaynatıl suyunu iç. Bunu yaptıktan sonra, bu hastalıktan kurtulursun. Ömrünün sonuna kadar da, sağlığın bozulmaz. Can devletinin başına geçer, sürür içinde cariyelerinle zevk ü safa edersin.

O büyük adam böyle dedikten sonra, o hasta olan adam inat edip iki paralık ebekömeci otunu almasa, kaynatıp da suyunu içmese; böyle bir hastaya artık sen şöyle dersin :

— Her halde bu hastalık hoşuna gidiyor. Kıyametin son gününe kadar, kaldırılmayan bu döşeginde yat.

ÖLÜM

— ölüm..

Denilen bir şey vardır ve gerçektir. O ölüm anında, huzur isterler. Kalb huzuru ile, bir kere :

— Allah..

Demek isterler. O vakit, halimiz, nasıl olacak?. Huzuru bulacağımıza dair elimizde bir senedimiz de yok. Bunun için, şimdiden onun çaresine bakman gerekir. Her nefeste :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırını..

Diyerek, huzurlu, istikamet sahibi olarak sabat ve ihlâs yolunu tutmalıdır.

Bütün bu anlatılanları yapıp da işlerini Cenab-ı Hakka ısmarlarsan, sana yardım eder.

Huzur verir ve bu huzurla son nefeste :

— Allah..

Demeyi sana ihsan eyler. Sen de, hoşlukla ruhunu teslim edersin. Allah cümlemize böyle bir ölümü nasib eylesin.

ASLA DÖNÜŞ

İnsan, aslına ulaşmadıkça, ruhaniyet gamdan ve elemnden kurtulup tam huzur bulamaz.

Hemen hepimiz şehzade idik. öyle bir yüksek sarayda bulunuyorduk ki : Onun bir benzeri dünya âleminde yoktur.

Böyle yüksek bir sarayda doğan şanslı şehzadenin gönül aynası asla kederle tozlanmamıştır. Değerli tutulmuş, ikram görmüştür. Çeşitli nimetlerle, rahatlıkla büyütülüp yetiştirilmiştir. En güzel yataklarda yatırılmış, zevk ü safa ile uyutulmuştur.

İşte, hali anlatılan şehzade bu halde iken, bir kimse gelip onu kapmış; bir yabanâ götürmüş. Bu götürüldüğü yer, taşlık ve kıraç bir yerdir; bir harabedir. O kimse, şehzadeyi böyle bir yere bırakıp gider.

Şehzade uyandığı zaman bakar ki : Ne saray var ne de ev.. Ne ana var, ne de baba.. Ne cariyeler var ne de uşaklar.. Bu hal, ona elem verir; gurbetlik kendisine tesir eder.

Hemen feryada ve figana başlar. O bu halde iken, gelip kendisine sorarlar :

— Sen neden ağlıyorsun?. Halini şöyle dile getirir :

— Ben, bir saraydan, babadan ve anadan, devletten ayrıldım. Onlar öyle idi ki : Tarif edilmesi imkânsız..

Onun böyle demesi üzerine, kendisine şöyle derler :

— Ah, kardeş, biz de senin gibi idik; kendimizi burada bulduk. Sorar :

— Peki, bundan kurtulmanın çaresi nedir?. Şöyle derler :

— Bunun çaresi ancak sabırlı, haline razı olmaktır.

Böyle konuştukları sırada, hiç bilmediği iki kişi gelir. Onun biri başucunda, diğeri de ayak ucundadır. Oturmuşlar, şöyle diyorlar :

— Ah, evlâdım, sana böyle n'oldu?. Onlara sorar :

— Siz kimsiniz?. Şöyle derler :

— Ah, evlâdım, ben ananım, bu sakallı da babandır. Buna şaşırır. Başka çaresi de yoktur; görünüşte birine :

— Ana..

Der;, diğeri de.:

— Baba..

Büyüdüğü zaman, kendisini ya demirci çıraklığına verirler, yahut kömürcü..

O, bu sanatını yaparken, dalma gamlı ve kederlidir. Ruhu, daima asil vatanını anar. Eski zevkini düşünür ve yanar.

Bu hal içinde iken, yanına yaşlı bir zat gelip selâm verir; halinden sual eder. Bu da halini, şanını anlatır. Onu dinleyen yaşlı ve olgun zat, haline acır şöyle der :

— Ey oğul, eğer sen beni izlersen, seni asıl vatanına ulaştırırım. Çünkü, o yolları lâyıki ile bilirim. Cenab-ı Hak beni ras getirdi, inşallah muradın hâsıl olur. Daima ben seninle beraberim. Bir an dahi, senden ayrılmam. Ama sen beni her zaman böyle açıktan göremezsin. Benim arkadaşını bir zat vardır; seni ona teslim ediyorum. Ben gözükmem, seni ona teslim edeceğim. Ondan sana söz eden benim. Onun emrinden ayrılmayacaksın.

Onun böyle demesi üzerine, o şehzade candan gönülden razı olur; kendisini ona teslim eder.

Böylece bir mürşide kavuşur Söz kesilir, el ele tutuşulur; bir başka salık olunur. O kâmil, yaşlı zattan murad, Yüce Allah'ın eylediği başarıdır. Kalbe de ihsan olunana gelince adı şudur : Murad..

Bundan sonra, o mürşidin emrinden dışarı çıkmaz; aldığı emre göre hareket eder. Günün birinde, asıl geldiği sarayın hizmetçileri o şehzadeyi görüp tanırılar. Hakikî babası olan on sekiz bin âlemin şerefli sultanı Resulü Allah efendimize haber verirler. O da, tam bir mutlulukla karşılar, buluşurlar. Şöyle sorar :

— Ah, evladımı, sen.nerelerde kaldın?.

Bundan sonra bağrına basar. O da, sevinir, teşekkürler eder ve şöyle söyler :

— Ah efendim, nasıl olduğumu ben de bilmiyorum. Kendimi bir yabanda buldum. Başıma da çok şeyler geldi. Allah'a hamd olsun; şimdi efendimi buldum.

Bundan sonra, Resulü Allah'a sarılır.

Bundan sonra, Resulü Allah şöyle buyurur :

— Eğer biraz gayret etmiş olsaydın, Allanın ihsanı bir anda sana yolları açardı; gelmekte geç kalmazdın. Yine kusur sendedir.

— Geçmiş anılmaya değmez.

Sözü yerindedir. Her ne ise, zevke bakalım; murad hâsıl oldu. Böyle dedikten sonra, bir derece daha mahabbet hâsıl olur. Bir şey dana hâsıl olur ki : O, asla tarif edilemez. Allah cümlemize ihsan eylesin, âmin. Resullerin efendisi hürmetine..

ZENGİN — FAKÎR

Dışta bu âlemin durumu nasılsa, manevî durumda dahi yine böyledir.

Diyelim ki.:

— Allan, bir kuluna devlet verdi; bin kese de para verdi. Diğer kuluna da bir para vermez. Bu durumda, Allan acaba hangi kulundan razıdır?. Acaba hiç bir kimse, bunların birini seçip diyebilir mi ki :

— Allah falan kulundan razıdır.

Böyle bir şey diyemez; zira böyle bir şey, Allanın bilgisine kalmış bir şeydir. Eğer o zengin şükrünü eda etmiş ise :

— «Her hak sahibinin hakkını öde.»

Emrine tutunduğundan, kendisine : —Şükreden zenginlerden..

Denir. Eğer şükrünü eda edememiş ise., o da, kendisi ile yaratıcısı arasında bir durumdur; buna da kimse bir şey diyemez.

Fakir olan kimseye gelince, şöyle der :

— Benim hakkımda hayır olan fakirliktir. Eğer benim elime on kese para geçmiş olsaydı, Firavun gibi tanrılık iddiasına kalkarmışım .

Böyle dedikten sonra, fakirlik halinden razı ise ona şu isim verilir :

— Sabreden fakirlerden..

Diğer durumları da buna kıyas edebilirsin.

Dışta misal olarak verilen bu durumu, bir de manevî duruma getir. Diyelim ki :

— Cenab-ı Hak, bir kuluna devlet vermiştir. Manevî devlet esas manada on sekiz bin âlemin sultanı Resulüllah'ındır; Allan ona salât ve selâm eylesin.

Böyle bir devletin benzerini bir kuluna verse, diğerine de vermese; acaba, Cenab-ı Hak, bunların hangisinden razıdır, hangisinden razı değildir? Bu da bilinmez. Tıpkı, dıştaki zenginle fakir arasında Allah rızasının kimde olduğu bilinmediği gibi..

Manevî zenginle, manevî fakir; Resulüllah efendimizin ruhaniyetine ulaşanla ulaşmayandır. Hal böyle iken, Yüce Allah'ın hangisinden razı olduğu bilinmez. Zira, razı olduğuna da; olmadığına da dıştan devlet ihsan eylediği gibi; manevî yönden dahi razı olduğuna ve olmadığına devlet veriyor. Bu da bir hikmetin gereğidir.

Sevmese de, razı olmasa da göz göre göre veriyor.

Burada çok dikkatli olmak gerekir; çünkü, ayakların kıydığı yer burasıdır. Bunun içindir ki; ehlüllah Resulüllah'ın gidişatını izleyip son nefesin imanla kapanması için, her nefeste :

— Aman ya Rabbi, sana sığınırız..

Diye yalvarırlar.

Bir kimse, bu manayı esastan anlayıp zevkine varır ise., kendi özünü de buna uygun hale getirir ise., bir anda on yıllık feyiz alır.

Bu manayı zevk olarak anlar ise., hiç bir ilişik dolaşık durum kalmaz. Böyle bir büyük meseleyi zevk ve hal olarak anlamak, ehli yanında paha biçilmez bir şeydir.

Cenab-ı Hak, esas meseleyi anlamayı, gereği ile amel etmeyi, cümlemize ihsan buyursun.. Âmin!.

3. BÖLÜM - ŞEMSEDDİN NURÎ TARİKATI

3. BÖLÜM Konusu: Hak yolcusu salıklere gereken Şemseddin Nuri Tarikatının şartları..

Rahman Rahim Allah'ın adı ile.. Hak yola girecek salıklar için gerekli şartlar şunlardır :

1. Abdestli bulunmayı sürdürmek..
2. Yalan, gerçek dışı söz söylememek..
3. Gıybet etmemek..
4. Beş vakit namazlarını vakitlerinde kılmak..
5. Vaktinde kılınmayan ve kazaya kalan namaz varsa, onları kaza etmek..
6. Tam manası ile şeyhe teslim olmak; hemen her işte onunla danışıp görüşmek.
7. Şeyhin hemen her işini doğru bulup vereceği emirleri yerine getirmeye koşmak..
8. Hemen her nefeste, şeyh ile bağlantıyı kesmeyin rabitayı sürdürmek..
9. Büyük günahlardan tamamen sakınmak.. Cümle farzları yerine getirdikten sonra, Resulüllah'ın sünnetini dahi yapmaya çalışıp gayret etmek..
10. Telkin edilen zikri, tefekkürü, verilen sözü yerine getirmeye gayret etmek..

Mülhime makamına ayak basanlar için,.üstteki şartlar dışında beş şart daha yerine getirilmelidir; şöyleki :

1. Küçük günahların cümlesinden sakınmak..

2. İlmel-yakin sırrını her nefeste hal edinmeye çalışmak..
3. Cümle işleri, Cenab-ı Hakka ısmarlamak..
4. Geçmişte olan şeyler için, gam çekmemek, gelecekteki şeyler için de aşırı ümide kapılmamak..
5. Şeyh tarafından kendisine verilen emirleri ve yasakları :
— Cenab-ı Hak tarafından şeyhime ilhamdır..
Deyip kabullenmek.. Bundan sonra da, onların gereğini yerine getirmek..

Mutmeinne makamına ayak basanlar için, üstteki şartların dışında beş şart daha vardır; şöyleki :

1. Aynel-yakin sırrına devam etmek; bu sırdan hiç ayrılmamak.. Onu, hemen her nefeste hal edinmeye çalışıp gayret etmek..
2. Mubah çeşidi şeylerden uzak durmak..
3. Dünyalık şeylere dair sevgiyi gönülden kesip atmak..
4. Sevinç ile kederi bir bilmek..
5. Şeyhten dinlenen her şeyi :
— Şekli ve durumu belli olmayan bir şekilde Cenab-ı Hak'tan ilâhi ihsandır..
Diyerek gerçek imanla kabul edip yerine getirmek..

Razıye makamına ayak basanlar için, üstteki şartları yerine getirdikten sonra, anlatılacak beş şartı dana yerine getirmek gerekir; şöy-leki:

1. Hakkal-yakin sırrını bırakmamak, her nefeste onu hal edinmeye, çalışıp gayret etmek..
2. Tam manası ile mahviyete ermeyi hal edinmek..
3. Namazı, murakabe hali ile kılmak..
4. Fakirlikle zenginliği bir bilmek..
5. Hayatı ve ölümü birleştirmek.. Açıkçası : Dünyada kalmakla, gitmek eşit durumda olmak..

Marziye makamına ayak basanlar için, üsttekl şartları yerine getirdikten sonra bir şartı dana yerine getirmek gerekir; şöyle ki:

1. Anlatılan şartların tamamına sanib olduktan sonra, kötü huylardan kurtulmak; güzel huyların da cümlesine bürünmek.. Bu hale sahib oluncaya kadar da, her nefeste anlatılan şartların cümlesi ile amel etmek..

Hakka giden kollar;

işte budur yollar.

Her kim Hakki ister ise;

Bu yola can yollar..

4.Bölüm - Tavsiyeler

4. BÖLÜM

Konusu : Tavsiyeler.,

Rahman Rahim Allah'ın adi ile..

Alemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm, efendimiz Muhammedün kendisine, âlinin ve ashabının tamamına..

Sonra..

Aşağıda yapacağımız halisane tavsiyelerimize göre amel Tarikat-ı Muhammediye saliklerini; bir nefes dalı ilâhi rızadan ayırmasın. Âmin ! .

Tarikat-ı Muhammediyeye giren mümin kardeşim; sözlerini, işlerini, hallerini pâk şeriata uygun hale getirmelidir. Zira, bir kimse, anlatılacak şu üç şeyle mümin olur.

a) Ehl-i Sünnet itikadı..

b) Dille ikrar etmek..

c) Yararlı amel işlemek..

Anlatılan üç şeyi kendinde toplayan zatı, Kur'an'da Cenab-ı Hak :

— Mümin..

Olarak isimlendirmiş ve övmüştür. Anlatılanın aksine, bir kimsenin :

a) İtikadında bozukluk olursa, münafık;

b) Dilindeki ikrarda bozukluk olursa, kâfir;

c) Yapacağı işlerde bozukluk olursa, fasık olur.. İşte :

— Şeriatsız tarikat olmaz..

Demeleri, bu manayadır.

Bundan sonra, Hak yolcusu salike gereken odur ki; şeyhi tarafından kendisine verilen viridler ve zikirleri vaktinde yerine getire.. Bu arada, ehlüllah şartlarını, rabıtayı da korumak gerekir.

Hemen her yaratılmışa, ibret nazarı ile bakmak yerinde olur.

Bir kimsenin, dışta güzel ameli görüldüğü zaman, ona hased edilmesi şöyle dursun; ona gıpta etmek dahi hakikatta calz değildir. O kimsenin gıyabında, yararlı amellerinin artması için dua etmek gerekir.

Anlatılanın aksine, bir kimsede kötü amel görüldüğü zaman da, onun gıyabında kendisini kötülememek gerekir. Yüce Mevlâ'dan, onun Resu-lüllah efendimizin gidişatına uygun hale gelmesini dileyip temenni etmek yerinde olur.

Bir kimseye, gerçek rüya, güzel bir hal geldiği zaman onunla övünmemelidir :

— Rabbimin ihsanıdır..

Deyip geçmelidir.

Anlatılanın aksine, Allah rızasına aykırı bir şey ortaya çıktığı zaman da, hemen pişman olmalı; nefsinin ayıplamak sureti ile tevbe istiğfar etmelidir.

**

Tarikat-ı aliyye şeyhlerinden birine rasgelindiği zaman, insan kendi şeyhine gösterdiği saygıyı aynı şekilde ona da göstermeli, saygıda kusur etmemelidir. Hemen o zattan himmet dilemelidir.

O büyüklerin dergâhına rağbet edildiği zaman, kendi dergâhına rağbet olunmuş bilmelidir. Onların dergâhında bulunan müminlere tarikat kardeşi gözü ile bakmalıdır. Onların gönüllerini almaya, hatırlarını hoş etmeye bakıp Allah zikri ile meşgul olmalıdır. Pir efendilerimizden ruha-niyet feyzi dileyerek, saygı ile dönmelidir. En uygunu da budur.

Bazı meclislerde meşayih hakkında söz edilir ise., onların güzel hallerini anlatan güzel sözler söylemek, o mecliste bu yoldan hareket temek en uygunudur.

Başka şeyhlerin dervişleri ile karşı karşıya gelindiği zaman; o dervişe, tarikatına, şeyhine sevgi verecek söz etmeli. Şeyhine, tarikatına sevgisini bir kat daha artırması için teşvik etmelidir. En lâıyık da budur.

—Tarikat-ı aliyyelerin hepsi de birdir; hepsi Hakkın rızasına ulaştırır.

Deyip ayrı gayrı görmemelidir. Hemen, ilâhî feyze zuhur yeri olmaya gayret etmelidir.

Kendi şeyhini, başka şeyhleri inkâr edenleri hiç kimse azarlamaman; yumuşak sözle, onun gönlünü hoş etmeye bakmalıdır. Ondan ayrıldıktan sonra da, o gibi sözleri bir hikmete yormalı ve onun ardından hayır duâ etmelidir. En iyisi de budur. Ona tekrar raslandığı zaman da :

— Bu adam tarikatı inkâr ediyor..

Diyerek buğuz etmemelidir. Ona selâm vermeli, gönlünü hoş etmeye, kalbini kazanmaya çalışmalıdır.

Şeriat ehline küçümseme gözü ile bakmak, irfan sahibinin kârı değil-dir. Bazı mecliste, şeriat-ı mutahhara üzerine vaaz ve nasihat edilme sırasında söz karıştırmamalı. Orada anlatılanları insafla dinlemeli, gereği ile de amel etmeye çalışmalıdır; lâzım olan da budur.

* **

İnsan, kendisini cümle yaratılmışlardan aşağı görmeli; tam manası ile yokluğa geçmiş bilmeli.. Bütün davranışların bu yolda olması en iyi-sidir.

* **

Bazı kimseler, tasavvuf kitaplarını okumuş olabilir. Hallerini anlatan dervişleri dinleyen de olabilir. Adı geçen kitapları okuduktan, dervişleri dinledikten sonra, bir kimsenin içine şüphe düşerse, şeriat bilginlerine sormalıdır; okunanlar ve anlatılanlar şeriata uygun ise, güzeldir. Şeriatın kabul etmediği bir durum ortaya çıkarsa, o okunanlar ve anlatılanlar da kabul edilmemelidir. Çünkü, şeriat bir ölçüdür, tarikatın esasıdır. Tarikatta geçen haller, daima şeriata arz olunmalı; ona esastan ters düşen şeyler kabul edilmemelidir:

— Şeriat başka, tarikat başka..

Demek, eksikli birinin sözüdür. Halbuki, kemal ehli Allah'ın velî kulları, Muhammedi irfanla sıfatlanmış, hallerini Kur'an'a uygun hale getirmişler; Kur'an emri dışında kalan şeyler için de :

— I s t i dr aç..

Demişler ve geri çevirmişler. On sekiz bin. âlemin şereflişi Muhammed Mustafa'nın —Allah ona salat ve selâm eylesin— güzel sünnetlerini be-nimsemiş, onun gidişatına uyumuş ve böylece doğru yola girmişlerdir. Yoksa, sapıklık yoluna girip :

— Biz tarikat ehliyiz..

Demek, büyük bir hatadır; Rahim Allah tarafından geri çevrilir. Allah, bizi ve sizi, öyle sapıklardan korusun.

Tarikat-ı aliyyenin ayak kaydırıcı yanları çoktur. Halinden habersiz olarak, söylenen söz, Muhammedi ümmetini yoldan çıkarmaya yeter; böyle bir şey de kesinlikle olgun insanın işi olamaz. Ehlüllah yolunda giden zatlara o gibi şeyler çok uzaktır. Zira onların işleri; müminleri Kur'an'ın delâleti ile Hak yola, Allah sevgisine ve Allah rızasına döndürmekten ibarettir.

* **

Tarikat kardeşleri arasında olan alışverişler dikkat ister; hem de çok çok.. Zira alış verişten dolayı aralarında meydana gelen güceniklik, feyiz almaya engeldir.

* **

Tarikat kardeşlerinden birine, bir dünyalık ihtiyacı baş_gösterirse.. hemen şeyhine haber vermek gerekir; durumunu saklamak yerinde olmaz. Aksi halde, onun tarikata karşı sevgi bağı kopar ki : Böyle bir şey, Allah'ın rızasına aykırıdır. Bunun için :

— Şeyhin, gizli olarak bilgisi yok mudur, bunu benden alsın?..

Demek, hatadır. Zira, gizliyi esas olarak Allah bilir. O bildirirse, velî kulları da bilir.

— Mutlaka velî kullar, gizliyi saklıyı bilir..

Hükmü caiz değildir. Bunun için, hemen her şeyin dıştan açık açık anlatılması şarttır. Durum anlatıldığı zaman, yapılan yorum da, anlatılana göre olacaktır; onun gereği ile de amel olunacaktır.

* **

- Tarikat-ı Muhammediye'de feyiz almak, hizmetle olur..
- Buyurmaları, ancak Cenab-ı Hakkın emirlerine tutunmak, yasaklarından kaçınmaktır. Yoksa :
- Tarikat, hizmetle olurmuş..
- Deyip de, derviş olan kimselerden para ve hediye isteyip onların hizmetinde olmak değildir. Zira :
- Yar ol, bar olma..

Denilmiştir ki : Kesinlikle hiç kimseye yük olmamak gerekir.

Parayı ve diğer şeyleri isteyen kimse, şeyhin halifesi, derviş kardeşlerden biri ise., hemen durum şeyhe anlatılmalıdır; böylelikle de o gibi durumlar ortadan kaldırılır. Zira, o gibi şeyler, dervişin zikrine ve fikrine engel olur.

Şeyh tarafından bir şey istenirse., istenen şeye bakmalı : Eğer altından kalkamayacağı bir şey ise :

- Böyle bir şeyi yerine getirmeye Allah razı olmaz..

Deyip o istenen şeyden uzak durmalıdır. Bu ayrılmayı, sessizce yapmalı; olumsuz yanı dile getirmemelidir.

Bu arada, şunu bilmek gerekir ki : Hakikî manada müşid olan zatlar, Allah için, Allah uğruna irşad işine memur edilmişlerdir. Bunlar, Yüce Hakkın rızasına aykırı iş yapmazlar; o gibi zor işlerle de mürid-leri denemeye tabi tutmazlar.

Eğer istenen şey az, meselâ : Bir dirhemlik bir şey ise, o mikdar hediye çeşidinden şeyler ise., yerine getirilebilir; ama imkân varsa.. Bu mikdarda, zaman zaman şeyh tarafından Hak yolcusu salike işaret yollu verilen hizmetler de hemen yerine getirilmeli; feyzin kesilmesine engel olmalıdır.

Tarikat-ı Muhammediye'ye giren bir Muhammed ümmeti, Allah'ın emanetidir. Emanete hiyanet etmek, eksikli birinin işidir. Kâmillerden, böyle bir şey ortaya çıkmaz. Onlar, özellikle, Yüce Hakkın sevgisine dair şeyleri müride telkin eder, daima onu irşad etme yolunda olurlar.

Bu tarikat-ı aliyyede tam tevekkül, geniş manası ile teslim, işleri Cenab-ı Hakka bırakmak, kalbin istikamet üzere olması, Yüce Hak'tan başka bir talebin ve maksadın olmaması durumundan ibaret iken; nasıl müridlerden bir şeyler istenebilir?.

Her nekad bir istek olmadan gelen hediye kabul edilir ise de; hediye getiren ile, hediye getirmeyen yanında eşit olmalıdır. Hediyeyi, kul vasıtası ile veren, Yüce Hak olduğundan çok dikkatli olmak gerekir.

Yüce Rabbim, ilâhî başarısına mazhar eylesin. Âmin !..

AŞIRI ÜMİT

Tarikat-ı aliyyede, hiç bir şey için aşırı ümide kapılmamalıdır; daima Allah rızasına talib olmak gerekir.

* **

ÖVÜLMEK — KÖTÜLENMEK

Bir kimse.seni övecek olursa, o övgüye kesin olarak kalben varlık vermeyesin.

- Resim, ressama aittir.

Deyip zikrinle, tefekkürünle meşgul olmaya bak: esas gaye budur. Bir kimse de seni kötüler ise o kötüleyene buğuz etme. O kötülemeyi nefsine sun; eğer o kötülük kendinde varsa şöyle söyle :

— Rabbim, bana kusurumu kullarının dili ile bildirdi.

Sonra da, tevbeyle gelip istiğfar et. Bundan başka, o adamın ardından, lehine duâ etmek gerekir.

Eğer kendinde öyle bir kötülük yoksa, Yüce Hakka şükürler eyle. O adama da hakkını helâl eyle; yine ona duâ et; olgunluk bunu gerektirir.

DAVET

Bir meclise davet işi çıktığı zaman, oraya gitmek gerekir. Gittikten sonra, ev sahibinden gelen kusur olursa, buna da asla gücenmemelidir; o kusuru bir hikmete yormalıdır.

Büyüklerin meclisine davet vaki olduğu zaman gidilir ise, orada bulunan büyüklere tazim edilirken, aşırı davranmaktan ve geri kalmaktan çok sakınmak gerekir; bu, şarttır.

Bir mecliste, ondan önce davet edildiğin meclisi söylememek gerekir; uygun düşmez, ilk mecliste bulunan birine düşmanlığı olan çıkarsa, gıybet edilmeye sebep olursun.

Halbuki tarikat ehline uygun olan, Ce-nab-ı Mevlâ'nın kullarını kötü zanna sürükleyecek bir şeye sebep olmamaktır. Bu da, tarikat edepi arasında sayılır.

Hemen her zaman, hayra götürecektir şeylere sebep olmak, en uygundur.

Bir kimse, diğer bir kimse hakkında kötü zan besler, yahut hallerinden birini kötü bir dille anlatır ise., hemen onu doğrulama.. Sus, fakat kalben o kimse hakkında şu niyazda bulun :

— Ya Rabbi, şu kulunun açıkladığı haller o kimsede var ise, affet; kendisini güzel huylara büründür. Eğer o kimsede, bu kötü haller yoksa, bu kötü zan besleyeni, hasedden Ötürü meydana gelen kötü huylarından kurtar.

En uygunu da, o sırada böyle bir niyazla meşgul olmaktır.

DİN BİLGİNLERİNİ SEVMEK

Meydana gelen sözlerden ötürü, din bilginleri hakkında buğuz etmemeli; daha çok sevilmelidir. Zira, din bilginlerinin makamları yüksektir. Din bilginlerini sevmek, Allah'ın Resulünü sevmektir; Allah'ın Resulünü sevmek ise, Allah'ı sevmektir.

Bir kimse, din bilginlerine saygı gösterip ellerini öper ise., nice nice ilâhi ihsanlara kavuşur.

Din bilginlerine küçümsemek gözü ile bakmak, küfre sebep olur. Halbuki, küfür çeşidi şeylerden, Allah'ın irfan sahibi kulları arınmıştır. İrfan sahibi kullar, din bilginleri şöyle dursun; bir karıncayı dahi küçümsemezler. Nerede kaldı ki :

— Biz tarikat ehliyiz, onlar din bilginleridir..

Gibi, uygunsuz söz edile ve kötü görüşe girile..

Kullarına eksik gözü ile bakmaktan Rabbim korusun; irfan sahibi gözü ile bakma başarısı ihsan eylesin. Âmin!.

MÜRÎD OLMAK İSTEYEN

Bir mürşide bende olmayı isteyen mümin kardeşim .öncelikle inabe edeceği zatı gereği gibi dışından incelemesi ve denemesi gerekir Şeriata uymakta, takvada, huyda, itikadda, diğer hallerde incelemelidir. Tari-kat-ı Muhammediyede, Resulü Allah efendimizin gidişatına uymaktaki gayretine iyice dikkat etmelidir.

Anlatılan şartları benimseyen kâmil bir mürşidi bulduğu anda hemen onun hizmetine girmeli; ona saygı hususunda kusur etmemeye bakmalıdır. Bu şekilde işe başlaması

üzerinden kırk sene geçmiş olsa dahi, zikrine, fikrine hiç bir kesiklik gelmemelidir. Henüz yeni girmiş gibi, verilen görevi eksiksiz, şevkle, istekle yapmalıdır.

Böyle bir salikin basiret gözü açılmasa da, tarikat-ı aliyyeden lezzet almasa da, yine mürşidinde kusur aramamalıdır ;,

— Kendi kusurumdur..

Deyip basiretinin açılması için, aşırı bir ümide kapılmamalıdır. Zira, aşırı ümit, Hak yolcusu salik için bu yolda bir engeldir. Asıl beslenen ümit, bu yolda Allah rızasına dönmekten ibarettir; basiretin açılması, keşif, keramet değildir..

Keramet, Yüce Allah'ın kullarına bir ikramıdır; bunu irfan sahipleri bilirler. Bunun için, neler olduğunu dille anlatmak mümkün değildir. Ona lâıyk olmak için; Muhammedi irfan, rabhani huylar gereklidir.

Hak yolcusu salikte bir keramet zuhur eder ise., kesinlikle ona bir varlık vermemeli; Allah rızası talibi olmaya çalışıp gayret etmelidir. Allah, cümlemize böyle olmayı nasib eylesin Âmin!.

ŞEYH DEĞİŞTİRMEK

Bir dervişin, durup dururken :

— Kırk yıldır, basiretim açılmadı..

Diyerek, başka bir şeyhe gidip intisab etmesi olmaz. Ancak, şeyhi, kendisine bir başka şeyhe gitmesini işaret yollu anlatırsa o zaman olur; böyle bir şey, evliyaullah yolunda çok olur. Bazan, bir kaç şeyhten mertebeleri tamamlayan müridler vardır ki; ehli olanlar bunu bilirler.

Üstte anlatıldığı gibi bir durum yokken, bir başka şeyhin haberini alıp kendi şeyhinin izni olmadan gider ise, feyz almak şöyle dursun, daha çok evliya terbiyesine muhtaç olur. O gittiği şeyhin feyzini, acaba Yüce Allah'tan başkası mı veriyor?. Cümle ihsan, Yüce Hak'tan olduğuna göre : Hak yolcusu salike gereken odur ki, olduğu yerde kala, istikamet sahibi olarak feyzini Yüce Hak'tan isteye..

Şeyhi yenilemekle, ilâhi feyizler yenilenmez. Nerede olursa olsun; Yüce Hak, o kulunun haline uyan ilâhî ihsanı kesmez.

Durumu anlatılan müride düşen, üstün himmetli ve gayretli olmaktır; ümit kesmek hatadır. Kaldı ki : Allah'ın rahmetinden ümit kesmek de yerinde değildir.

— Cümleye rahmetinden nimetler yağdıran Yüce Allah'tır.

Deyip bulunduğu tarikatta içten gelen bir arzu ile Allah rızası yolunu almaya bakmalı; adım adım Allah rızası sancağı altına girmeye gayret etmelidir.

İSİMLERE ZUHUR YERİ OLMAK

Anlatılan manada keşif keramet, müşahede arzusu hüner değildir. Muhammedi irfan sahibi olarak, kulluk makamında Resulullah'ın edeplerini izleyerek Allah rızası tahtına kurulmalıdır. Bütün isimlere zuhur yeri olduktan sonra vahdet sırrından geçip, vahdet-i vücud ile zat tevhidinde zuhur yeri olmak, en faziletli makamdır. Ne var ki, anlatılan yüksek makam, bu vücud ile bulunmaz; manen bu vücuddan geçmek gerek..

— Vücud..

Adı ile bilmen Allah'ın zatından başka şeyleri, Yüce Hakkın zat varlığında yok etmek; her iki cihana da sevgi beslemekten geçmek gerekir. Hatta cesetten ve ruhtan dahi bağlantıyı koparmalıdır :

— «Her şey, aslına döner..»

Cümlesindeki mana gereği olarak, emanetlerin tamamını sahibine teslim etmelidir. İşte o zaman her şeyin :

— «Şu anda dahi öyledir..»

Cümlesindeki sırta mazhar olunduğu görülür.

Ancak, durum öyle olsa dahi, ölçü şeriattır. O sırra eren zat, şeriatin emri ile davranır; şeriatin durdurması ile de durur.

MÜRİD

O sırra mazhar olan zat hakkında şu cümledeki mana geçerlidir :

— Mürid odur ki, iradesi olmaya.. Onun hakkında şu mana dahi geçerlidir :

— Mürid, Allah'ın muradıdır.

Anlatılan manalardan ötürü, o sırra eren zat için şöyle demişlerdir :

— Yüce Hakkın hareket ettirmesi ile harekete geçer; Yüce Hakkın durdurması ile de durur.

Bu manaların hemen hepsi de yerindedir.

Ancak, Allah sevgilisi Resulüallah efendimiz, ümmetini Kur'an yolu ile hidayete ve doğru yola davet etmiştir. Kur'an yolu dışında olan için de :

— «Dalâlet, sapıklık..»

Buyurmuştur.

Yüce Mevlâ'ya ulaşmak, ancak, Allah'ın sevgilisi Resulüallah'a ulaşmakla olur. Allah'ın sevgilisi Resulüallah'a ulaşmak ise, Kur'an yoluna girmekle olacaktır. Bu manaya göre, Kur'an'a uyman kimseden zuhur eden şeye :

— İstidraç..

Tabir edilir.. Kur'an emrine tabi olan müminden zuhur eden şeye de :

— îane veya Muunet.

Tabir edilir. Böyle bir şey, Allah'ın velî kullarından geliyor ise., o zaman, onun adına :

— Keramet..

Denir. İşte bu anlatılan yerler, tarikatta ayak kaydıran yerlerdir. Bunun o yerlerden geçerken, çok dikkat etmek gerekir.

Hemen her şey, Yüce Allah'ın elindedir. Dalâlet tarafına eğilene celâl formasını giydirir. Hidayet tarafına istekli olana da, cemal formasını giydirir.

Mülkünde, onun bir ortağı ve benzeri yoktur; ne isterse onu yapar.

Bu durumda, Hak yolcusu salike gereken; kulluk makamında doğru durmaktır.

Hidayet yoluna girmek için varlığını sarf etmek gerekir. Hemen her nefeste .

— Aman ya Rabbi, sana sığınırım.

i

Demelidir. Her nekadar :

— Korku ile ümid arası bir halde bulunmak gerek..

Demişlerse de, bir kimsede Allah korkusu yanı ağır basarsa, aşk olsun; ama ümit tarafı ağır basıyorsa., dikkatli ve ayık olmalıdır. Hemen her nefesi şeriat ölçüsüne varmalıdır. Rabbim, bu yolda başarı ihsan eylesin.

TARİKAT HAKKINDA KONUŞMAK

Tarikat-ı aliyye hakkında söz etmek; ancak tarikat edeplerini açıklamaktan ibarettir. Hakikat-ı Muhammediyeyi, zat-ı ilâhiyeyi bilmeyi, ilâhî hikmeti dille anlatmak olmaz iştir.

Şeriatin ve tarikatın yeri dildir; onun tercümanı da sözdür. Onun için, onları bu dille anlatmak kolaydır.

Marifetin ve hakikatin yeri de kalbdır; onun tercümanı da haldir. Hal nasıl dile, söze gelsin ki?.

— Hal, sözle bilinmez, anlatılmaz..

Demeleri bunun içindir; zira bu bir zevk işidir. Sırf manada şeriata uygun olan marifetin bir değeri yoktur; bunu da anlayan kimseler bilirler. Ancak, içte ve dışta şeriat ölçülerine uygun marifetin değeri yüksektir; ama, böyle olan bir marifete dahi bir varlık vermemek gerekir.

Ölçü daima şeriattır. Bu ölçüyü kullanarak, sapık yollardan kurtulmayı, Cenab-ı Hak, nasib eylesin. Âmin!.

HELÂL LOKMA

Bir dervişin yiyip içmesinde ayık ve huzurlu olması, tarikat edepi arasında. Helâl yoldan kazanıp helâl lokma yemek ise, Allah'ın emirleri arasında. Sebebine gelince : Haram lokma ile basiret açılmaz.

Şeriat haram işlemek, tarikat ehli için küfürdür; hakikatta ise, öyle bir şeyin ve kimsenin hiç yeri yoktur. Bu manalar, çok dikkat edilmesi gerekli işler arasında. Yüce Rabbim, Muhammed ümmetine helal rızık ihsan eylesin. Âmin!.

MÜRŞİDİN İLTİFATI

Bir derviş, mürşidi tarafından gördüğü iltifata aldanmamalıdır; zikrine, tefekkürüne daha çok dikkat etmelidir. Yeri gelince, tekdir görse dahi, asla gücenmemeli; daha çok sevmelidir

Mürşide bazan manevî tıkanıklık gelebilir. Böyle bir durumda; mürid huzurda çok edepli olmalıdır. İzin verdiği anda oradan gitmelidir.

Mürşide bazan manevî açıklık gelir; latife yollu sözler eder. Bu sözlere bir varlık vermeden, yine zikrine, tefekkürüne devam etmek en uygundur. Yoksa :

— Mürşidim bana şöyle iltifat etti, böyle latife eyledi. Bundan sonra ben de kâmil insan olmuşum..

Demek, büyük hatadır. Halbuki o gibi iltifatı ve latifeyi, kesinlikle kendisine mal etmemesi gerekir. Zira, umulanın aksine bir hal huzur eder ise., tarikattan kovulmaya sebep olur. Bunun için de çok çok dikkat etmek gerekir.

Unutmamalı ki : Mürşidin hali aynı düzeyde değildir; sürekli manevî tıkanıklık ve manevî açıklık halleri ile geçer. Bu durumlarda Hak yolcusu salike gereken, mürşid tarafından zuhur eden emre göre hareket etmektir. Şeriat emirlerine uygun bulunduğu süre, onun emirlerini her zaman dinleyip yerine getirmelidir.

Yakarıda vasfı anlatılan mürşidlerde şeriata aykırı bir şey bulunmaz. Bunun için Hak yolcusu salike düşer ki : Mürşide bağlandıktan sonra, emirlerini eksiksiz yerine getire; bu, farzdır.

MÜRİDLER

Müridler arasında şu tabir meşhurdur :

— Eski derviş, yeni derviş..

Ama bu tabirler hoş değildir. Hemen hepsine :

— Muhammed ümmeti..

Diyerek bakılır ise., eskisi, yenisi kalmaz. Bazan dervişler arasında :

— Şu içeride, şu dışarıda..

Tabirleri dahi vardır ki, çok çirkin bir sözdür. Bunun için şöyle demelidir :

— Şu muhibdir, şu da münib.. (Seven ve inabe eden..)

Bu tabirler daha güzeldir.

Münib olan bir dervişe şeyhi çok sevgi gösterir ise., bunu bir hikmete yormalıdır. Zira, müşşidin halleri bilinmeyen bir sırdır. Hele bir görelim : Müşşidin iltifatı nedendir, müridin hali nedir?.

Müşşid ile mürid arasında ezelden bir sözleşme vardır. Bunun için müridlerin o tarafa imrenerek bakmaları caiz değildir.

Müşşidin çok itibar gösterdiği bir müride, kalan müridlerin de ziyade itibar göstermesi yerinde değildir. Kardeşlerin, kendi aralarındaki itibarları normal düzeyde olması gerekir. Burası da, çok dikkat isteyen bir yerdir.

RÜYA— KEŞİF

Tarikat-ı Muhammediye'de batın mana ile amel caiz değildir; hemen her şeyin şeriata uygun düşmesi şarttır. Eğer batın ile amel etmek mümkün olursa, ilâhî saltanat boşa çıkar. Ondan sonra da, hemen herkes, rüyası, keşfi, müşahedesi, şeytan tarafından bazı bozuk işlerle amel etmeye başlar. Birinin görüşü de diğerine uymaz. Tam bir kargaşa meydana gelir ki : Hemen herkes sapıtır. Böyle bir şeyin ortaya çıkacağı, güneşin açıklığından da açıktır.

Yardımdan ve iyiliğinden dolayı, Allah'a hamd olsun. Kur'an-ı Azim'ül-Bürhan hemen her manayı özünde topladığı için :

— Kur'an..

İsmi verildi. Haklıyı haksızdan ayırdığı için de :

— Kur'an-ı Mübin.. İsmi verildi.

İşbu manadan ötürü de, pir efendilerimizin hemen hepsi de, Kur'an ile irşad etmiş, ona göre hareket etmeyi emretmişlerdir.

Bir tarikat ki, Kur'an emirlerine aykırıdır; o, sapıklık yoludur; hiç bir şekilde itibara lâıyk değildir. Zira o yol, Allah tarafından geri çevrilmiş, şeytan tarafından da uydurulmuştur. Bu manaların ayrıntıları, diğer kitaplarda dahi açıklanmıştır.

* **

TASAVVUF KİTAPLARINI OKUMAK

Yazarı belli olmayan tasavvuf kitaplarını okumak pek yerinde sayılmaz. Sapık fırkalara mensup biri tarafından yazılmış olabilir ki : Onun içine, kendi bozuk yolunu bildirmek için yazdığı sözler vardır. Onlara, bilmeden :

— Tasavvuf sözü..

Diye bakılır ki, yanlış- yola sapılır.

EHL-İ SÜNNET

Ehl-i Sünnet olanlara, dil uzatmak yerinde değildir.

Zamanımızda bazı cahillerin geçmişteki büyüklere kendi ölçülerine göre saygısız olmaları sebebi ile bazısını bazısından üstün tutarlar. Bunların yaptığı her, nekadar sevgiden ileri gelmekte ise de, kıyamet günü utanmalarına sebep olacağı açıktır.

Bunun için onlar üzerinde durmayalım. Zira, bize düşen maddelerden değildir. Bir hikmete yorulan durum saymalıdır..

TARİKAT PİRLERİNİ SEVMEK

Yüce Allah'ın hükmüne ve kazasına bir engelleyici yoktur; kendi mülkünde dilediği gibi tasarruf eder. Bize lâzım olan da, tam manası ile teslim olup ilâhî hikmetine karışmadan ârif-i billah olmaktır. Yoksa, tarikat davası değildir. Kıyamet günü olduğu zaman, hesaplaşma yerinde hemen her şey meydana çıkacaktır. O zaman, senin davan boşuna olur. Böyle boşa düşmek ise., ehlüllaha tabi olup evliyaullah yoluna giren zatlara yakışmaz.

Özellikle pir efendilerimizin bazısını sevmekte öne geçirmek, bazısını da sevmemekte geri bırakmak, kendi pirinin tarikatından başka tarikatlara karşı sevgisizlik

göstermek dahi caiz değildir. Sevgi işinde, cümle velîleri ve pîrleri bir bilmek gerekir. Ancak, bu arada, şeyhine üstün nazarı ile bakmak yerindedir :

— Benim şeyhim, diğer meşayıhten ve falan pîr de diğer pîrlerden daha üstün derecededir.

Diye bir iddiada bulunmak, ehlüllah yoluna ters düşer.

Çünkü, tarikat-ı aliyyelere girmekten gayemiz; aynen cemi, cemin de cemini, hakkal-yakini, vahdet sırrını, zat tevhidini bulmak ve vahdet-i vücuda ermektir. Anlatılan ayrılıklara girince de, istediğimize ulaşamayacağımız açıktır; zat tevhidinden bahsetmek ise, boş yere uğraşmaktır.

Halbuki ârif-i billah olan zatlar, cümlesini bir bilirler; tarif edildiği şekilde de işlerini yürütürler.

Anlatılandan başka, bir mürşide inabe etmekten gaye, güzel huyları tahsilden ibaret iken pîrler, geçmişte yaşayan değerli zatlar hakkında :

— İleridir, geridir..

Gibi sözler, atmak ve böyle yersiz şeylerle uğraşmak yakışır mı?. Zira, onların, .Allah katındaki dereceleri bize göre meçhuldur; bilinmesi dahi gerekli değildir.

Hiç bir şekilde Allah'ın bilgisine vakıf değiliz :

— İlim, maluma tabidir.

Hükmü de esastır. Bunun için, bize düşen, şeriatın emirlerine boyun eğdikten sonra, o büyüklerin hepsine karşı sevgi beslemektir. Ayrıca onların ruhaniyetlerinden feyz alıp bir an evvel Muhammedi irfana nail olmaktır. Onların halleri, şanları, dereceleri Rahman Allah tarafından ehli olan zatlara bildirilmiştir.

Ey benim mümin kardeşim, vakti iken insafa gel. Hemen her nefeste, Yüce Hakka münacat eyle. Bunları hep birlikte yapalım; Muhammed ümmetine ve devlet büyüğümüne duâ edelim.

Hakkın kullarına hayır murad edip sonlarının dahi hayırla sonuçlanmasına duacı olalım.

Hiç kimseye gönül kırıklığı edip de kırılmayalım; böyle bir şey haramdır.

Bize eza cefa edenlere karşı sabırlı olup iyilik edelim. Düşmana, bildirmeden, ikram edelim.

Hemen herkesin hizmetini görelim; sıkıntısını gidermekte yardımcı olalım. Yüce Mevlâ'nın hizmetinde devam edip kul haklarını da sahiplerine geri verelim. Allah haklarını dahi, ölmeden önce eda etmeye çalışalım.

Ana baba haklarına saygılı olalım; onları gözetelim.

Mal toplamaya düşmeyelim. Daima fakirlere, zayıflara ikram ederek, kalblerini çekelim.

Evlerimizde bulunan ve hizmetimizi görenleri, kendilerine yakışır şekilde görüp gözetelim :

— Allah'ın kullarıdır..

Diyerek, gönüllerini hoş edelim; kibre kapılın da büyüklenerek zahmet çekmeyelim. Çocuklarımıza ilmihali, Ehl-i Sünnet itikadını, diğer lüzumlu şeyleri okuyup öğretelim; bunun için ciddî bir gayret harcayalım.

Rabbim, cümlemize okunan ve öğrenilen şeylerle amel etmekte başarı ihsan eylesin. Âmin !..

Sonumuzu hayır eylesin. İki cihanda Cenab-ı Hak cümlemizden razı olsun.

İşbu vasiyetnamemizi okuyan Muhammed ümmeti kardeşler kusurumuzu affetsin. Hayır duâ ile bu Fakir'i ansın. Âmin!.

Resullerin efendini, onun âli ve ashabının tümü hürmetine!.

işbu risale 1301 (M. 1883) yılı zilkade ayının ilk günlerinde, Vefa , Meydanı yakınındaki Es'ad Efendinin matbaasında imtiyaz sahibi tarafından tab ve temsil olunmuştur.

Yazan :İbrahim Nureddin1

(1) Bu zat, eserin fikir ve söz yazan değil; hat yazandır. Eserdeki söz ve fikir sahibi MEHMED NURÎ ŞEMSEDDİN'dir.

Muhammed Nuri Şemseddin Nakşibendi ve yapımda emeği geçen herkese dua etmeyi eksik etmeyiniz.

Eûzu billahi mineş-şeytânirracîm. Bismillahirrahmanirrahîm.

El Hamdü lillahi rabbil alemine hamden yüvafi niamehü ve yükafi mezideh.

Allahümme Salli ve Sellim ve Bârik Alâ Seyyidinâ Muhammedinil Fâtihi limâ Uğlika vel Hâtimi li mâ Sebeka ven Nâsırıl Hakkı bîl Hakkı Vel Hâdî ilâ Sıratıkel Müstekıymi Sallellehü Aleyhi ve Alâ Alihi Ve Ashâbihi Hakka Kadrihi ve Mikdârihil Aziym. (Salavat-ı Fatih)

Allahümme Rabbena ve leke'l-hamd, hamden kesiren tayyiben mübareken fih.

Her şeyden yüce olan Hz. Allâh (Celle Celalühü)'a envâi hamd ve senâ ederiz. O'nun seçtiği kulu ve Rasûlü'ne, ehli beytine, ashabına, evliya ve şehidlere, ümmetine salât ve selamlar olsun.

Subhane rabbike rabbil izzeti amma yesifun, veselamun alel murselin, vel hamdülil lahi rabbil alemin, el Fatiha.